Mr.I.PENIKS
4223 Dorchester Str.W.
Montreal 6, P.Q.

Latvian Newspaper for America
Published twice weekly
by the Publishing Co DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Office:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telephone — WA 0792
General Representative in USA:
DV Pārstāvība ASV 31-43 Steinway St. Long Island City 3. N.Y. USA. Telephone — Yellowstone 2-7843.
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL, POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA
AMERIKĀ

Nr. 18./41. SESTDIEN, 1952. G. 1. MARTĀ 2. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — Dr. iur. HUGO VITOLS
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telefons — WA 0792
ASV redakcija un galvenais pārstāvis:
DV Pārstāvība ASV 31-43 Steinway St. Long Island City 3. N.Y. USA. Telefons — YEllowstone 2-7843.
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.00;
par 6 mēn. $8.00; par 1 gadu $15.00
Sludinājumu maksa:
slud. daļā $1.30; tekstā $2.60
par vienu collas telpu 1 slejā

Kas būs NATO ģenerālsekretārs

Sērs Olivers Franks, britu vēstnieks Vašingtonā, atteicies pieņemt viņam piedāvāto Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) ģenerālsekretāra amatu.

Domā, ka šo posteni uzticēs Kanādas ārlietu ministram Pīrsonam, kas patlaban ir Ziemeļatlantijas līguma organizācijas padomes priekšsēdis.

Irānā apcietināti virsnieki

Teherānā. — Irānas armijas vadība paziņojusi, ka tā apcietinājusi zināmu skaitu savas gaisa flotes virsnieku par komūnistiskās Tudeh partijas atbalstīšanu. Paziņojumā nav teikts, cik virsnieku apcietināti, bet tas ir pirmais norādījums, ka ap miljonu lielā irāniešu komūnistu partija ieslīmējusies arī armijā.

Tudeh partiju izsludināja par nelegālu 1949. gadā februārī pēc tam, kad bija noticis atentāts pret šachu Mohomedu Reza Pālevi. Partija turpina darbību pagrīdē un sāka atklātībā demonstrēt angļu un irāniešu naftas konflikta laikā, lai radītu sarežģījumus Mosadegha valdībai.

Pag. gada oktobrī policijai izdevies likvidēt komūnistu sazvērestību, kuras dalībnieki vēlējās gāzt šachu un nodibināt „nacionālu valdību."

Tīrīšanas čechoslovaku armijā

Neoficiālie ziņojumi no Prāgas vēstī, ka čechoslovaku armijas vadībā patlaban notiek jaunas „tīrīšanas."

Prāgas radiofons šo informāciju netieši apstiprina ziņojot, ka ģen. Jaroslavs Prochozka, ko par štāba priekšnieku iecēla tikai 1950. gada maijā, atkal atcelts. Viņa vietā nācis ģenerālmajors Vaclavs Kratochvils.

Iecelts jauns aizsardzības ministra biedrs ģen.-maj. Vaclavs Thors.

No Romas ziņo, ka paša prezidenta Klementa Gotvalda stāvoklis ir satricināts. Viņš riskējot zaudēt savu posteni, ja nemācēšot paātrināt ražošanu Čechoslovakijas kara rūpniecībā saskaņā ar Maskavas prasībām.

Nagu un mutes sērga Kanadā

Kanadā, Saskačevānas provincē Inglvudas novadā V. Lipsa saimniecībā izcēlusies bīstamā nagu un mutes sērga, ko domā no Vācijas ievazājis kāds vācu DP, Willi Bruntjens, kurš nozudis un kuru policija meklē.

Sakarā ar sērgu, ASV pārtraukusi lauksaimniecības ražojumu importu no Kanadas.

Iecelts britu kanāla pavēlnieks

Londona. — Britu admirālis sērs Arturs Džons Povers iecelts par Ziemeļatlantijas Savienības militāro spēku Angļu kanāla joslas komandieri.

Uzņemoties jaunos pienākumus, sērs Povers paliek arī līdzšinējā postenī — britu jūras flotes komandieris Portsmutā.

Saskaņā ar Ziemeļatlantijas Savienības valstu vienošanos Angļu kanāla joslas komandieris ir tieši pakļauts t. s. „Kanāla komitejai", kuru veido Britu Apvienotās karalistes, Francijas, Beļģijas un Holandes jūras flotu štābu pārstāvji.

Ķanadā ielaidīs speciālistus

No Otavas ziņo, ka sakarā ar jauno immigrācijas programmu šogad Kanadā uzņems lielāku skaitu tehnisko darbinieku. Arī laukos būšot vajadzīgi no 15 līdz 20.000 strādnieku.

TRŪMENS NEATLAIŽAS

Vašingtona. — Pazīstamo amerikāņu financistu un prezidenta Rūzvelta ciešo padomnieku Bernhardu Baruchu par Savienoto Valstu vēstnieku pie Vatikāna gatavojoties iecelt prezidents Trūmens — vēstī neoficiāla Baltā Nama informācija. Trūmens, kam nelaimējās, izraugot par vēstnieku ģen. Klarku, nebūt neesot atmetis savu nodomu radīt augsta ranga ASV pārstāvību pie Svētā Krēsla.

Arī Uinstons Čerčils esot centies pierunāt Bernhardu Baruchu pieņemt šo posteni, kad Č. viesojās ASV un vairāk dienu uzkavējās Ņujorkā pie B.

Mekarturs nav par Eizenhaueru

Ņujorka. — Ģen. Mekartūra padomnieks ģenerālmajors Vitnejs ģenerāļa uzdevumā izdevis šādu paskaidrojumu: Sludinājumi, dažādas publikācijas, virsraksti laikrakstos un sapulču runātāju izteicieni ir radījuši ieskatu, it kā es ieteiktu izraudzīt ģenerāli Eizenhaueru par republikāņu kandidātu ASV prezidenta vēlēšanās nākamajā rudenī un ka man ir personīgs naids pret Trūmenu. Abi šie ieskati ir nepatiesi.

„Personīgi man ir silta draudzība pret ģen. Eizenhaueru, un tā radusies ilgajā sadarbībā militārā laukā, bet es neieteicu viņa kandidatūru politiskam postenim, jo man nav ne mazāko zināšanu par viņa politiskajiem uzskatiem, un es nezinu, ko viņš ieteic vērst pret daudzajām drūmajām parādībām, kas sagaida mūsu nāciju," izteicies ģen. Mekartūrs.

„Man nav itin nekādu personisku sajūtu pret Trūmenu. Mans kristiticisms iepretim viņa administrācijai ir daudz dziļāks un izteikts, lai palīdzētu mūsu zemei iegūt drošību, stabilitāti un reizam īstenojam tos ideālus, par kuriem cīnījušies mūsu tēvi un dēli."

Apcērpj Mekartura štābu

Ņujorka. — ASV armijas sekretārs Frenks Peiss noteicis, ka ģen. Daglesa Mekartūra štāba locekļu skaits samazināms no 8 uz 3. Šo informāciju atklātībai nodevis piecu zvaigžņu ģenerāļa štāba loceklis plkv. Laurenss Bankers. Nevēlēdamies sīkāk komentēt šādu rīkojumu, plkv. Bankers vienīgi piebildis, ka to spiežot darīt Vašingtona.

Līdz šim ģen. Mekartūra štābā bijuši 5 virsnieki un 3 instruktori. Tagad viņam atļauts paturēt vienu virsnieku un divus instruktorus vai kareivjus.

Armijas sekretariāts paskaidro, ka ar jauno pārkārtojumu ģen. Mekartura stāvoklis būšot pielīdzināts citiem piecu zvaigžņu ģenerāļiem, kam nav īpašu uzdevumu.

Adenaueru gaida Vašingtonā pavasarī

Vašingtona. — Valsts Departaments oficiāli paskaidrojis, ka pašlaik apsverot Rietumvācijas kanclera Dr. Adenauera viesošanos Savienotajās Valstīs. Vašingtonā sagaidot vācu kancleru pavasara pirmajos mēnešos.

Valsts Departamenta preses referents Mekdermots, kas šo informāciju paziņoja presei, paskaidro, ka ASV vēl nav nodevusi oficiālu ielūgumu Adenaueram, bet viņa viesošanās jau pilnīgi izlemta. Vēl gan nav zināms, vai viesošanās notiks pirms Rietumvācijas miera nolīguma parakstīšanas ar Rietumu trim lieliem.

TORONTO KARALISKĀ KONSERVĀTORIJA (Sk. rakstu 6. lpp.)

Sūtņa J. Feldmana vērtējums

Vai latvieši Vācijā vēl saņems vīzas

Mūsu līdzstrādnieks lūdza sūtni J. Feldmani izteikt savas domas par Vašingtonā notikušo aukstā kara psiholoģiskās stratēģijas konferenci. Sūtnis paskaidroja:

„Konference pievērsa sabiedrības uzmanību sāpīgajiem jautājumiem par to tautu likteni, kas atrodas aiz dzelzs aizkara. Pasaule sāk saprast, ka līdzšinējā samierināšanās politika ar komūnismu ir bīstama, ka nav tādas Mažino līnijas, aiz kuras varētu aizstāvēties pret komūnisma agresiju. No Baltijas valstu interešu viedokļa varam būt ar šo konferenci apmierināti. Plašā sanāksmē nevar diskutēt visos sīkumos psiholoģiskā kara paņēmienus, bet ar šo konferenci ir pievērsta ASV valdības uzmanība šiem jautājumiem, lai ar tiem nopietni iepazītos.

Lieli nopelni šeit ir Baltijas tautu draugam Kongresa loceklim Armstrongam, kas labi saprot mūsu stāvokli. Konferences nozīmi cēla tas, ka tās organizēšanā piedalījās abas partijas, kā republikāņi, tā demokrati. Mūsu trimdas organizācijām jāizvairās no iejaukšanās Sav. Valstu iekšpolitiskās cīņās."

— Sūtņa kungs, kādas izredzes ir tiem latviešu DP, kas līdz 31. decembrim nespēja izņemt iebraukšanas vīzas ASV?

„Pēc tam, kad kļuva zināms, ka lielai daļai latviešu Vācijā tīri technisku kavēkļu dēļ nebija iespējams saņemt iebraukšanas vīzas līdz likumā noteiktam laikam, ievadīju sarunas ar attiecīgām iestādēm, kur solīja labvēlīgi izturēšanos. Šo cilvēku turpmākais liktenis noskaidrosies tuvāko nedēļu laikā. Sevišķi jānožēlo to mūsu bij. karavīru liktenis, kuriem tikai nesen piešķīra DP tiesības un kuri tagad varētu iecelot ASV, ja nebūtu gadījušies šie techniskie kavēkļi."

DV PATEICĪBA SŪTNIM J. FELDMANIM

Augsti godātais Ministra kungs,

DV Centrālā valde savā š. g. 27. janvāra sēdē, atzīmējot Jūsu lielos nopelnus latviešu karavīru tiesību aizstāvēšanā IRO un ASV dažādās iestādēs, vienbalsīgi nolēma izteikt Jums, Ministra kungs, visas DV organizācijas visdziļāko pateicību par Jūsu pūlēm, neatlaidību un nostāju latviešu cīnītāju labā.

Mūsu bijušo karavīru rehabilitācija ir viens no Jūsu atzīstamākajiem personīgajiem panākumiem darbā par Latvijas valsts un tautas tiesībām.

DV organizācijas pateicības apliecinājumam atļaujamies pievienot arī savus personīgos cieņas apliecinājumus Jums.

Patiesā cieņā

V. Janums, DV priekšnieks

V. Hāzners, DV Centr. valdes sekretārs

Augustdarfā, 1952. g. 20. febr.

Aukstā kara psiholoģiskās stratēģijas konference

22. un 23. febr. Vašingtonā Vašingtona viesnīcā notika konference lai apspriestu psiholoģisko stratēģiju aukstajā karā. Tās nolūks bija vērst atklātības uzmanību pretestībai, kāda sastopama komūnisma verdzinātās tautās, lai parādītu tās potenciālo spēku, lai apspriestu veidus kā padarīt šo pretestību efektīvāku, lai palīdzētu komūnistu apspiestām tautām, lai tās, kad pienāks īstais laiks, varētu nokratīt komūnisma jūgu.

Konferencē piedalījās vairāki Sav. Valstu Kongresa locekļi, Vašingtonas sabiedriskajā dzīvē redzamas personas un 14 tautību pārstāvji no valstīm virpuļ dzelzs priekškara. No latviešu puses piedalījās ALA c. v. pr-js prof. P. Lejiņš, Dr. V. Māsēns un A. Bērziņš no LKK, A. Kalme, no latviešu pretestības kustības, G. Meijerovics no Vašingtonas latv. B-bas A. Reins no Latviešu informācijas centra un A. Zvēriņš, no Daugavas Vanagiem. Kā viesi bija ieradušies sūtnis J. Feldmans, sūtniecības I. sekr. A. Dinbergs un preses atašejs R. Šillers.

Par konferences pr-di ievēlēja Kongresa loc. no Misurijas, republikāni, O. K. Armstrongu. Par sekretāri ievēlēja Latvian Relief pārstāvi Alīsi Freiju. Savā atklāšanas runā Armstrongs norādīja uz šīs konferences mērķiem: atbalstīt un pastiprināt pretestības kustību aiz dzelzs priekškara zemēm, palīdzēt komūnistu upuriem gāzt savus tirannus, kļūt brīviem un radīt organizāciju, kas īstenotu konferences noteikto programmu.

Uzsāksim krusta karu

Uzsāksim šeit krusta karu par visu to atbrīvošanu, teica Armstrongs, ko boļševiku tiranni verdzina. Dzelzs priekškars kopš II Pasaules kara nolaidies pār jauniem miljoniem ļaužu Eiropā un Āzijā, kaut Atlantijas Charta solījusi brīvību visām tautām. Tas noticis tāpēc, ka Staļinam deva to, ko viņš prasīja, cerībā, ka boļševiku vadoņi sadarbosies ar demokratiskām nācijām, lai radītu starptautisku taisnības un miera kārtību. Tā bija vislielākā un traģiskākā kļūda. Kad kļuva skaidrs, ka PSRS nesadarbosies ar brīvo sauli, mēs pārgājām uz nomierināšanas politiku, piekāpjoties komūnistu prasību priekšā. Bet arī šī politika izrādījās aplama, jo Kremlis nebija apmierināms. Kremlis prasīja arvien vairāk. Tad mēs pārgājām uz atturēšanās politiku, cerībā, ka atstājot boļševikus mierā, arī boļševiki atstās mūs mierā. Šī atturēšanās politika turpinājās pat pēc uzbrukuma Korejā.

Atturēšanās politika ir aplama, jo boļševiki nekad nerespektē savus solījumus. Viņi ir sazvērnieki, kuru mērķis ir kundzība pār pasauli. Komūnisms ir ateistiska ideoloģija, bez dvēseles, goda, bez neatsavināmām tiesībām, bez brīvības.

Komūnisms jāpieveic

Pat ja komūnisms solītu, ka turpmāk neaizkars nevienu pēdu jaunas zemes un netīkos ne pēc vienas jauna upura, mēs nevaram neredzēt vergu nometnes, nedzirdēt mocīto kliedzienus. Teikt, ka mums jāsadzīvo ar komūnismu tik ilgi, kamēr vien komūnisms neaiztiek tieši mūs, nozīmē pamest 800.000.000 laudis savam liktenim. Tie, kas seko šādai doktrīnai, ir nekrietni izolācionisti. Tie, kas ir jūtīgi pret cilvēku ciešanām nevar to darīt. Tie, kas mīl brīvību, to nemīl tikai sevis, bet visas cilvēces labad.

Tagad mēs zinām, ka brīvā pasaule ar komūnismu nevar sadarboties, ka tā nevar to nomierināt, nevar ar to sadzīvot. Komūnisms jāpieveic, komūnisms jāiznīcina. Tā upuri jāatbrīvo. Ja to neizdarīs, brīvība mirs, lēni, bet neatvairāmi, visā pasaulē.

Ar bruņošanos vien nav līdzēts. Cīņa pret komūnismu ir cīņa par sirdīm un prātu. Ar lielgabaliem un bumbām vien komūnismu nepieveikt. Stingrākais ierocis mūsu rokās ir patiesība un komūnistu gūstā turēto tautu kvēlās ilgas pēc brīvības.

„Lai stingri apņemamies nepamest šo krusta kara gājienu tik ilgi, kamēr vēl Pad. Savienībā pastāv kaut viena koncentr. nometne, kamēr boļševisms iznīcina reliģiju, brīvību, cerību, uzticību, godu un taisnību jebkurā tautā zemes virsū. Abrams Linkolns teicis: „Šī nācija (Sav. Valstis) nevar pastāvēt puse verdzībā, puse brīvībā." Lai atzīstam, ka šī pasaule nevar pastāvēt puse verdzībā, puse brīvībā, un ka vienu dienu tā kļūs visa brīva."

Sav. Valstis jau spērušas pirmos soļus šai krusta kara gājienā, piešķirot $100.000.000 izlietāšanai bēgļiem un personām, kas mīt aiz dzelzs priekškara.

Mūsu politikai jābūt atbrīvošanas politikai un tā jāuzsāk tūdaļ, jo sovjetizācija, deportācijas un kollektīvizācija izdzēš nacionālo dzīvi padomju okupētās zemēs. Mums atliek tikai palūkoties Baltijas valstīs, lai saprastu, ko sovjetizēšana nozīmē. Verdzinātās tautas zaudē cerības, neitrālās tautas — cerību. Sakarā ar sadarbības, nomierināšanas un atturēšanas politiku, padomju spēks un prestižs ir augdzis un ASV un tās sabiedroto spēks un prestižs vājinājās.

Aukstā kara psiholoģiskās stratēģijas konferencei jābūt darbības programmas sākumam, kuŗai jānes cerība miljoniem tagad verdzināto ļaužu.

Nākošais runātājs bija Kongresa loceklis no Arkansas (demokr.) Brūks Hejs. Viņš uzsvēra, ka Sav. Valstīm jāstājas sakaros ar tautām, kas cīnās pret komūnismu un jāpārliecina, ka amerikāņi ir viņu draugi un ir gatavi sniegt palīdzību.

Nācija briesmās

Pārvietoto personu komisijas prdis E. M. O'Konors savā runā teica, ka amerikāņu nāciju apdraud vislielākās briesmas, kādas tā jebkad piedzīvojusi. Pasaule pārdzīvo krizi, kas var noteikt vēsturi uz gadu tūkstošiem. „Mēs jau atrodamies šīs krizes izšķirējā posmā". Šī krize ir uzmanīgi izlēsta pasaules iekarošanas plāna rezultāts, ko izstrādājusi samērā maza, bet cieši saistītā tirannu banda. Tā cīnās par visas pasaules iedzīšanu vergu valstī ar galvas pilsētu Maskavu. To mēs zinām, un vienīgais, ko vēl nezinām ir laiks, kad to nolemts īstenot. Varbūt mēs varam to atvasināt no Jēkaba Maļika vārdiem: „Pasaules karš faktiski sācies," jo zinām, ka Kremļa pārstāvji saka tikai to, kas viņiem pavēlēts. E. O'Konors tālāk uzskatīja PSRS stipruma elementus šai karā: 1) izstrādāts un nelokāmi īstenots plāns; 2) lielākā propagandas mašīna pasaulē; 3) katrā zemē ir sava 5. kolonna; 4) pretešķību, netaisnību vai vājumu neatlaidīga izmantošana! 5) līgumu neievērošana; 6) meistarīga prasme kombinēt militārus draudus ar diplomātiskiem manevriem; 7) iniciātīva psiholoģiskā ofensīvā.

PSRS vājuma elementi tai pašā laikā ir šādi: 1) pilnīga netikumība; 2) lielā tiesa ļaužu aiz dzelzs aizkara ir naidīga padomju režīmam un būtu laimīga ja spētu jūgu nokratīt; 3) padomju imperija pastāv no apspiestām nācijām, kas vēlas no Pad. varas atbrīvoties; 4) Padomju satelitu tautas izbaudījušas sarkanās tirannijas rūgtumu. Naids pret svešiniekiem tajās lielāks kā jebkad vēsturē. Tās nekad neaizmirsīs masu deportācijas, tīrīšanas, un reliģisku un civīlo brīvību nolaupīšanu; 5) bailes ir padomju imperijas konstantais pavadonis, un bailes var iznīcināt pat visuzmanīgāki izdomātā plāna īstenošanu; 6) nacionālisms augtin aug padomju apspiestās zemēs, cīnoties par savas ticības, savas kultūras, avu tradiciju un brīvības saglabāšanu.

Par brīvību

ASV priekšrocības šai pasaules cīņā par brīvību ir: 1) mēs esam tauta ar tautas vēlētu valdību un baudām brīvību kā nekur citur. Brīvi laudis spēj veikt neiespējamo, vergi — tikai plānā paredzēto; 2) mēs netīkojam citu tautu zemi, un mūsu vēsture rāda, ka esam miermīlīga nācija; 3) mūsu satversme un neatkarības deklarācija sarga cilvēciskās vērtības; 4) mēs esam nācija, kuŗas dzīslās tek daudzu tautību asinis, radot tiltus no Amerikas uz viņu izcelsmes zemēm. ASV stāvokļa trūkumi tai pašā laikā ir: 1) mēs esam uzņēmušies brīvās pasaules vadību bez konsultācijas un tik pēkšņi, ka nebijām tam sagatavoti; 2) mēs pārāk ilgi cerējām uz ilga miera iespējamību pēc II. Pasaules kara un vēl tagad neesam pilnīgi atmodušies pasaules krizei; 3) mūsos sāk ievīties cinisma tendence attiekšmē pret pasauli, kas ir ap mums; 4) mēs iedomājamies, ka kaut kā mums izdosies pārvarēt visas grūtības vai izvairīties no tām.

Mums jārada centrālā psiholoģiskās stratēģijas iestāde, kas spētu attīstīt ciņu par taisnību, kas spētu sasniegt to novadus pasaulē, kur tas visvairāk vajadzīgs, lai izmantotu padomju imperijas vājumu. Psiholoģiskās stratēģijas kampaņas aiz dzelzs priekškara izklāstīs komūnisma ļaunumu un nežēlīgi izsmies Kremļa kalpus.

Senātors P. Mekerens, slimības dēļ nebija ieradies, bet bija atsūtījis savu pārstāvi V. Lovelu, kas norādīja, ka komūnistiem katrā zemē ir sava piektā kolonna. Bet mums ir sava sestā kolonna visās verdzinātās zemēs, un tā aptver lielāko daļu turienes iedzīvotāju. Politbirojs to zina un tāpēc tur ir neredzēts terrors, politpolicija, deportācijas, koncentrācijas nometnes. Tautas aiz dzelzs priekškara ir mūsu sabiedrotie.

Ukraiņu kongresa komitejas prjs Dr. L. Dobrjanskis runāja par nekrievu tautu lomu psiholoģiskā stratēģijā. Viņš aizrādīja, ka ukraiņi ir lielākā nekrievu tauta Pad. Savienībā ar 40 milj. cilv. Pēc padomju statistikas redzams, ka no 202 milj. PSRS iedzīvotāju 110,5 milj. ir nekrievi. Runātājs asi vērsās pret krievu imperiālismu.

Ukraiņu runātājam atsaucās krievu solidāristu organizācijas pārstāvis K. Boldirevs. Viņš noraidīja ukraiņu pārmetumus un pasvītroja nepieciešamību apvienot spēkus kopējā cīņā. Viņš attēloja pretestības kustības cīņu Pad. Savienībā, ar kuŗu viņa organizācijai ir kontakts.

Bij. IRO misijas vadītājs amerikāņu joslā Vācijā Filips Raiens nožēloja, ka ar bēgļiem no padomju okupētām zemēm apiet as nepiemēroti. Tie dzīvo pārpilnās nometnēs ar niecīgām cerībām emigrēt, bez kādām cerībām uz darbu un bez iespējas cīnīties pret varu, kas izpostījusi viņu dzīvi. Vai mums šai laukā ir kāda politika? No vienas puses, mēs it kā atbalstām bēgšanu no komūnisma, bet no otras — mēs bēgļus nododam vācu iestādēm, kuŗām jau pašām ir savi 9 miljoni bēgļu. Nav tādēļ jābrīnās, ka daži no bēgļiem sarūgtināti atgriezušies, no kurienes nākuši, un tur tos tad izmanto pretrietumu propagandai.

(Nobeigums 5. lpp.)

ŠINI NUMURĀ:

* KAS BŪS NATO ĢENERĀLSEKRETĀRS 1:1
* NAGU UN MUTES SĒRGA KANADĀ 1:2
* AUKSTĀ KARA KONFERENCE 1:3
* SŪTŅA J. FELDMANA VĒRTĒJUMS 1:6
* PLKV. OSKARS KALPAKS 3:2
* PRESES BALLE 4:1
* MUMS JĀBRIEN JŪRĀ 6:1

LATVIJA

Ir Amerikas kontinentā pieaugušo latviešu laikraksts, kas mūsu tautiešiem Savienotajās Valstīs un Kanādā sniedz vispusīgu informāciju par latviešu dzīvi visās zemēs, tāpat arī ziņas par pasaules politiskajiem notikumiem.

Laikraksts, pasūtināms visās ASV un Kanadas Daugavas Vanagu Apvienībās, nodaļās, kopas un pie DV pilnvarotiem, kā arī laikraksta redakcijās ASV un Kanadā un pie mūsu pārstāvjiem.

Aicinājumi, kas gaida īstenojumu

1. Pajumte mūsu invalidiem Vācijā.

LAB Daugavas Vanagi Centrālā valde 1951. g. 2. decembra sēdē ir izlēmusi jautājumu par invalidu nama iegādi Vācijā.

Pieņemt šādu lēmumu spiedusi nepieciešamība, jo apstākļi, kādos jādzīvo mūsu vissmagāk piemeklētai tautas daļai — kara invalidiem un vecajiem laudīm, ir neapskaužami.

2. Vienas stundas alga mēnesī aprūpei grūtdieņiem.

DV Kanadas delegāti savā kārtējā delegātu sanāksmē š. g. 19.-20. janv. pieņēma lēmumu, ka aprūpes vajadzībām rodami regulāri ienākumi, aicinot katru darba spējīgu tautieti ziedot šai vajadzībai vienu darba stundas algu mēnesī.

Šis lēmums ir taisīts aiz nepieciešamības, jo trūkumā nonākušo aprūpe ir mūsu pašu pienākums. Jautājums presē ir jau pietiekami apgaismots, un katram šī lēmuma īstenošana būs saprotama.

Gribētos aizrādīt uz diviem jautājumiem, kas katram mums ļoti nopietni apsverami. Pirmkārt, mūsu it visu, kam likteņis lēmis saglabāt veselību un tādā kārtā labāk nodrošināt savu eksistenci, pienākumu neaizmirst mūsu tēvu zemes sargus, viņu ģimenes piederīgos, vecos tēvus un mātes, kuŗi nespēj sevi apgādāt.

Mūsu tautas dēļi gāja cīņā, lai pildītu svētāko pienākumu pret savu tēvu zemi. Pienākums pret tautu un tēvu zemi prasīja daudzas dzīvības, daudz ievainotu, daudz asiņu un asaru. Tāpēc apdomāsim visi tie, kuŗus likteņis ir vieglāk skāris, nāksim pie atziņas: palīdzēsim nest dzīves nastu tautiešiem, kam tā pašiem nav pa spēkam.

2. jautājums, vai to varam. Mēs to varam tikai mazliet labas gribas mazliet piespiešanās. Katrs konstatēsim, ka viens otrs dolars mēnesī aiziet vajadzībām, kuŗas mēs varētu pieciest. Ierobežosimies, strādāsim mērķtiecīgi mūsu grūtdieņu atbalstam. Ar ziedoto dolaru mēnesī, neviens nabags nepaliksim, arī bagāts ne, bet atsevišķie dolari kopā dos simtus un tūkstošus dolaru, tā savas tautas labā būsim darījuši to, ko pienākums no mums prasa, kas arī mums pa spēkam. Kā piemēru varam ņemt mūsu sardžu un darba vienību vīru Vācijā atsaucību; tie ziedo regulāras iemaksas.

Ja mēs tik atsaucīgi sekojam mūsu prez. Dr. K. Ulmaņa draudzīgajam aicinājumam kultūras vērtību krāšanā un vairošanā, tad sekosim arī šoreiz šim aicinājumam, jo šeit ir runa par lielas latviešu tautas daļas būt vai nebūt.

Ar šo DV Kanadas valde aicina un lūdz ikvienu tautieti, biedrību draudzi, organizāciju, tautiešu kopu organizēt ziedojumu vākšanu 1. invalidu nama iegādei Vācijā; 2. grūtdieņu atbalstam 1 stundas darba algu mēnesī. Ziedojumi invalidu nama iegādei būtu vienreizēji, bet grūtdieņu atbalstam regulāri.

Ziedojumi piesūtāmi pa pastu ar Money orderiem vai čekiem uz šādu vārdu: LRS Daugavas Vanagi. Sūtījumi adresējami DV Kanadas valdes kasierim uz adresi: Mr. A. Putniņš, 280 Wright Ave, Toronto, Ont. Ziedojumu vākšanas lapas un sīkāka informācija pieprasāma DV Kanadas valdes Aprūpes nozares vadītājam V. Muktam, 66 Cowan Ave, Toronto, Ont. Ziedojumi personīgi iemaksājami visās DV nodaļās Kanadā. Ziedojumu saņemšanu kvītēsim laikrakstā Latvija Amerikā un uz pieprasījumiem izsūtīsim kvītis.

Sekmīgākai ziedojumu vākšanai DV Kanadas valde izdod numurētas sarakstu lapas.

Ziedojumu vākšanas lapas piesūtīsim uz pieprasījumu, tās būs saņemamas visās DV nodaļās.

Savāktos līdzekļus izlietosim šo mērķu sekmēšanai.

Sagaidām tautiešu atsaucību un ceram, ka neviens latvietis no šiem pienākumiem neatteiksies.

DV Kanadas valde

Miris Dr. med. Arnolds Vēverbrants

Nāve pēdējos mēnešos pret latviešiem kļuvusi nesaudzīga, aizsaucot no dzīves vēl pašos spēka gados daudzus vīrus un sievas, starp tiem arī vairākus ar pazīstamu vārdu. Nupat — februāŗa 2. nedēļā — pēc grūtas slimības Bostonā aizgājis aizsaulē Dr. med. Arnolds Vēverbrants, iecienīts nervu ārsts — neurologs savā darba posmā Rīgā un atbildīgs medicīnas darbinieks trimdas laikā Vācijas angļu joslā. Nelaikis, kuŗa visvairāk pietrūkst dzīves biedrei un diviem bērniem, bija arī viens no studentu korporācijas Beveronija dibinātājiem un pēdējā laikā ASV Ņuhempširas latviešu kopas priekšnieks.

Dr. Vēverbrants dzimis 1900. g. 21. jūnijā Palsmanē, vidusskolu nobeidzis Rīgā, studējis un 1929. g. ieguvis ārsta gradu Latvijas Universitātes medicīnas fakultātē. Blakus privātpraksei strādāja arī medicīnas fakultātes nervu klīnikā, pēc tam Rīgas 1. pils. slimnīcā nervu nodaļā, kļūstot par speciālistu nervu un gara slimībās. 1935. g. Rīgas pilsētas komandējumā papildinājās Zviedrijā pie slavenā smadzeņu chirurga prof. Oliverkrona un pēc atgriešanās Latvijā iegūtās zināšanas izlietāja kopējā darbā ar prof. P. Mucenieku. 1940. g. sākumā V. iecēla par jaunās un moderni iekārtotās Rīgas nervu klīnikas galveno ārstu, un viņš pildīja šo darbu līdz 1944. gada rudenim, kad bija jādodas bēgļu gaitās. Latvijā V. bija loceklis ārstu biedrībās, publicēja pētnieciskus rakstus un 1943. g. ieguva Dr. med. gradu par disertāciju „Eksperimentāli pētījumi par plasmochina un atebrina iedarbību uz centrālo nervu sistēmu."

Vācijā Vēverbrants angļu joslā bija UNRRAS un IRO ārsts vairākās nometnēs, pavadīja 1948. g. izceļotāju transportus uz Kanadu, bet pēdējā posmā pusorta gada pārzināja DP medicīnisko aprūpi Ziemeļreinas Vestfāles apgabalā. No 1946. gada viņš bija arī Baltijas ūniversitātes medicīnas fakultātes mācības spēks.

Dr. Vēverbrants ieradās Savienotās Valstīs 1950. g. jūnijā un tūliņ uzsāka darbu Ņuhempširas psihiatriskā slimnīcā Konkordā. Taču pag. g. sākumā slimības dēļ viņš bija spiests 3 mēnešus ārstēties, bet pēc atveseļošanās darbu turpināja, līdz šī gada sākumā niecīga saaukstēšanās bija par cēloni grūtai slimībai, kas pāris nedēļās izbeidza cita sāpju mierinātāja dzīvi. Nelaika apbedīšanā piedalījās, darba biedri, slimnīcas personāls, un nelielais Ņuhempširas tautiešu pulciņš. No draugiem un paziņām bija daudz ziedu atvadām un līdzjūtības apliecinājumu piederīgajiem.

Svētītu mūža dusu pēc krietnā darba cēliena!

DARBS un BEZDARBS

DARBA IZREDZES LABRADORĀ

Labradorā darbā var pieteikties dažādi speciālisti, kā: auto un dīzeļmotoru mechaniķi, dažādu zemes smēlēju (drang—line, buldosel, shovel) u. c. mašīnu vadītāji, namdaŗi un šoferi. Alga no $1.20 līdz $1.50 stundā. Darba laiks faktiski nav ierobežots un var strādāt pat līdz 16 st. dienā, arī svētdienā. Par virsstundām speciāli nemaksā.

Ievērojot lēto dzīvi, tur īsā laikā var tikt pie tālāka kapitāla. Vienkāršu darbu tur veic franču strādnieki par $0.80 stundā. Dzīvošana skārda barakās vai teltīs. Sezonas laiks no maija līdz oktobrim. Darba spēka pieprasījumi ir lieli. Galvenās firmas: Iron Ore Co of Canada un Cartier — Mc Namasha — Maunix — Morrison — Knudsen.

KRIETNU LATVIETI PIEMINOT

Gautingas tbc sanatorijas Latviešu komiteja Vācijā paziņoja, ka š. g. 20. janvārī, pilnīgi negaidot, ar pēkšņu asins izplūdumu plaušās miris bij. Rīgas pref. 1. iec. priekšnieks LKOK Roberts Dreimanis.

Ar nelaiķi manas dzīves gaitas sastapās pirmoreiz 1918. g. jūnijā, kad abi bijām iedalīti 4. Valmieras kājn. pulkā mācības komandā. Kopīgi cīnījāmies ir pret bermontiešiem, ir pret boļševikiem. Par šajās kaujās parādīto varonību nelaiķi apbalvoja ar LKOK III šķ.

Šī zobeņu brālība ir turpinājusies arī visus šos gaŗos gadus, kas jāvusi man vērot nelaiķi kā cilvēku ar karstu patriota sirdi un lielu pienākuma apziņu pret savu tautu un valsti.

Atbrīvošanas cīņām beidzoties, abi palikām arī turpmāk Valmieras pulkā, no kurienes Dreimanis pēc pāris gadiem iestājās Rīgas pref. dienestā kā policijas 3. iec. uzraugs. Apveltīts lielām darba spējām, viņš ātri avansēja, un viņu paaugstināja par iecirkņa pr-ka palīgu. Šajā postenī viņš palika līdz sarkano okupācijai 1940. g., kad līdz ar pārējiem policijas darbiniekiem viņu atlaida. Pēc savas dabas nelaikis bija ļoti humāns, taisnīgs, izpalīdzīgs un atsaucīgs pret ikvienu, kādēļ viņam vārda tiešā nelaikī apbalvoja ar LKOK III šķ.

1941. g. viņš aizbrauca ar bērniem uz savām lauku mājām, kas viņam bija piešķirtas kā Lāčplēša ord. kavalierim. Kundze bija spiesta palikt Rīgā, kur to saistīja viņas puķu veikals, un tas bija liktenīgi — 14. jūnija nakti viņu aizveda. Piepildījās nelaika teiktie vārdi, viņiem šķiroties: „Man ir tāda sajūta, ka es tevi redzu pēdējo reizi..."

Pēc sarkano izdzīšanas Dreimanis atgriezās darbā — 3. pol. iec. pr-ka palīga amatā, pēc kam viņu iecēla par 1. pol. iec. pr-ku, un šai amatā viņš bija līdz dzimtenes atstāšanai 1944. g. 9. oktobrim. Un atkal mēs reizē ar vienu kuģi atstājām dzimtenes krastus. Nelaiķa bērni — meita un dēls, — palika pie viņa sievas vecākiem, jo viņu pašu ieskaitīja slēgtā policijas vienībā, kādēļ nebija iespējams viņus ņemt līdz.

Karam beidzoties, pārcietis gūstu Garmišas gūstekņu nometnē, pēc atbrīvošanas no tās D. apmetās Memmingenas latviešu DP nometnē. Daudzie pārdzīvojumi un sliktais nometņu uzturs rada jaunu tbc uzliesmojumu ar kuŗu nelaikis saslima jau dzimtenē, bet toreiz to sekmīgi apturēja. Pēc tam ar maziem pārtraukumiem viņš visu laiku ir pavadījis Gautingas tbc sanatorijā, būdams tomēr rosīgs sanatorijas sabiedriskajā dzīvē, kādēļ arī viņu ievēlēja par sanatorijas Latviešu komitejas pārstāvja biedru un visu tautību slimnieku komitejas priekšsēdi.

Nelaikis nešaubīgi ticēja Latvijas atdzimšanai, un visur viņu vadīja viņa devīze: Visu par Latviju.

Tā viņš arī centās,cik tas stāvēja viņa spēkos, smagos okupācijas noteikumus mīkstināt, dodams norādījumu saviem padotiem būt humāniem un atsaucīgiem pret tautiešiem, kur un kā vien iespējams, daudzreiz uzņemdamies lielu risku un nepatikšanas.

Tagad beigusi pukstēt šī krietnā patiesā un taisnīgā sirds, nesagaidījusi atkalredzēšanos ar saviem mīļajiem. Lai Dievs dod vieglas svešās zemes smiltis!

Jūlijs Auseklis

TAUTIEŠU IEVĒRĪBAI!

DRAUDZES PILNSAPULCE

Toronto Pirmās Latviešu ev.-lut. draudzes locekļu pilnsapulce notiks svētdien 9. martā, plkst. 12,30 Sv. Andreja baznīcas augšējā zālē. **Draudzes padome**

PLKV. KALPAKA VAKARS

Š. g. 1. martā, plkst. 20 St. Stefena baznīcas sarīkojumu zālē, 2806 Newkirk Ave, Bruklīnā Ņujorkā, Ņujorkas Korporācijų Kopa sadarbībā ar Daugavas Vanagu Ņujorkas Apv. rīko plkv. Kalpaka piemiņas konc. Garīgus ievadvārdus teiks prāv. Kullītis, par Kalpaka cīņu ideoloģiju runās Studentu rotas komandieris plkv. Galindoms. Koncertā piedalīsies J. Šāberts, I. Pulciņa-Salnāja, A. Obšteins un DV vīru koris diriģenta Br. Skultes vadībā. Pie klavierēm Marina Kārkliņa. Ieeja brīva. Programmas pret ziedojumiem.

PUBLISKS PRIEKŠLASĪJUMS

TLB Jaunatnes kursos, 198 Osler ielā, svētdien 9. martā, pl. 6 (precīzi) notiks prof. Dr. agr. E. Žuibecka publisks priekšlasījums par tematu „Dārzkopības celmlauži un Latvijas dārzkopība atmiņu atspoguļojumā". Visi tautieši lūgti priekšlasījumu apmeklēt. Ieeja brīva.

LATVIJAS SŪTNIECĪBA LONDONĀ MEKLĒ MANTINIEKUS

Latvijas sūtniecība Londonā — 87, Eaton Place, London S. W. 1. — aicina pieteikties personas, kam būtu tiesības uz 1885. g. 18. jūlijā Duntes pag., dzimušā un 1952 .g. 26. janvārī Anglijā mirušā Latvijas pilsoņa, jūrnieka Miķeļa Krūmiņa, citā vārdā Carl Robson, atstāto mantojumu.

JKS NOD. DARBĪBA VESTEROSĀ ZVIEDRIJĀ

Vesterosas JKS nodaļa ar savu plānveidīgi organizēto darbu ir Zviedrijā viena no pirmajām, kaut šai sakarā nevar nepieminēt arī Gēteborgas, Lundas un iepriekšējos gados Gislavedas nodaļas.

Vesterosas nodaļai gan piekritīs pirmā vieta sabiedriskā aktīvitātē, kas pag. darbības g. izpaudusies ievērojamā skaitā sarīkojumu ar sporta nozari, drāmatisko kopu, izglītības un kultūras nozari, vīru dubultkvartetu un skautu nozari. Šeit darbojas pat divas studiju grupas, no kuŗām viena apskata zviedru literātūru un kultūras personības. Biedru skaits JKS Vesterosas nodaļā iztecis 60 proc. no Vesterosas latviešu skaita, nepilni 30. Atzīmējami nod. biedru priekšlasījumi par Latvijas apstākļiem krievu okupācijā, kas visi atbalsojušies arī zviedru presē. Čieša sadarbība izveidota ar igauņu un zviedru KFUM. Pag. darbības gadā Vesterosas JKS nodaļa apgrozījusi naudas līdzekļus ienākumos un izdevumos pāri 2000 kronām (pārskata laikā).

Jaunās valdes priekšsēdis 1952. g. inž. J. Blaus. Valdes locekļi Danauskis, Vītols. A. Buŝs — sakarnieks starp latviešu un zviedru YMCA Vesterosā. Par JKS nodaļu darbu provincē, ko piemin parasti, var silti priecāties, jo te vēl tomēr nav tik dziļi iedīgis politizēšanas ķirmis, kā Stokholmā, kur atkal sākas jaunu partiju dibināšana un veco pārkārtošana, kas sasniedz tīri komiskus skatus.

LJKS Vesterosas nodaļa sagādā patīkamu pārsteigumu, nododot Vesterosas latviešu papildskolai Draudzīgā aicinājuma velti — viettējās latviešu sabiedrības un LJKS ziedojumu Kr. 206.— un 5 grāmatas.

AICINĀJUMS ŠACHISTIEM

Svētdien, 9. martā, pl. 18.00, St. Andreja baznīcas telpās, TLSp kluba sarīkojumā notiks Toronto latviešu un lietuviešu šachistu pirmās vienību sacensības. Cerams, ka mūsu šachisti būs pietiekami atsaucīgi, lai cīņās varētu raidīt 6 spēlētājus. Šai sakarībā Toronto latviešu šachisti aicināti pieteikties TLSp. kluba šacha sekc. vad. A. Līdacim, telef.: LA 0000.

Latviešu studentu dienas

Latviešu Studentu Centrālā Savienība šogad organizē Studentu dienas visā brīvajā pasaulē laikā no 1. — 21. martam. Iepriekšējās Studentu dienas notika 1950. un 1951. gada martā.

To mērķis ir: 1) Sabiedrības iepazīstināšana ar trimdas latviešu studentu darbu un panākumiem; 2) Izglītības vērtības apcerēšana un jaunatnes ierosināšana studiju iespēju meklēšanai un izmaitošanai; 3) Ziedojumu vākšana LSCS Stipendiju fondam.

Pirmo divu mērķu sekmēšanai LSCS ir izsūtījusi aicinājumu atsevišķo valstu studentu apvienībām un ASV draudzēm, biedrībām, kā arī atsevišķām personām ar lūgumu sekmēt Studentu dienu labu izdošanos, rīkojot referātus, koncertus un citas šo nolūku veicinātājas sanāksmes.

LSCS Stipendiju fondu nodibināja 1949. gadā Vācijā, vēlāk arī nodaļas citās valstīs. Pirmos aizdevumus izmaksāja 1950. gada vasaras semestrī Vācijas latviešu studentiem. Tautiešu atsaucība pat DP nometņu apstākļos bija liela, un pirmajās trīs ziedojumu vākšanas akcijās fonds ieguva ap 8000 DM Vācijā, 1000 Beļģijas franku, 60 angļu mārciņu un 500 ASV dolaru, kā arī nelielas summas Argentīnā un Brazīlijā. Šķietami lielā kopsumma salīdzinājumā ar lielajām vajadzībām, tomēr, ir maza, ko apliecina fakts, ka visa savākta nauda ir izsniegta 90 studentiem, katram caurmērā pa DM 100 ($20). Skaidrs, ka ar to nav iespējams nodrošināt studijas, bet tikai palīdzēt speciālas vajadzības gadījumā, tāpēc arī fonds līdzsimās praksē aizdevumus izsniedzis vecāko kursu studentiem diplomdarbu vai pārbaudījumu samaksai. Bet arī tās ir bijis liels atbalsts pēdējo šķēršļu pārvarēšanai, kā to liecina beigušo vēstules, kas saņemtas kopā ar aizdevuma atmaksu. Līdz šim gan tikai nedaudzi ir varējuši atmaksāt, jo stipendiātu vairums ir vai nu tikko beiguši vai beigšanai gatavojas. Tā nu vēl paies ilgāks laiks, līdz radīsies iespēja ar atmaksāto naudu palīdzēt citiem.

Sakarā ar to LSCS izšķīrās par ziedojumu vākšanu arī šogad, jo gan tā zina, ka vajadzību un palīdzības lūdzēju ir daudz. Tomēr ceram, ka fonda princips — palīdzēt nevis atsevišķai personai (aizdevumu atmaksa!), bet latviešu izglītības veicināšanai — arī šoreiz atradīs atsaucīgus ziedotājus.

Līdzšinējā darbā mūs arvien gan morāli, gan arī materiāli atbalstījuši Latvijas sūtņi, organizāciju un biedrību vadītāji, kas ļoti stipri ietekmējuši sabiedrību pozitīvi novērtēt studentu centienus. Ceram, ka arī šoreiz šis atbalsts un sabiedrības palīdzība vainagos LSCS iecerēto pasākumu, par ko jau iepriekš sirsnīgi pateicamies.

LSCS

DAUGAVAS VANAGI

VAI MĒS TIKSIM PIE INVALIDU NAMA VĀCIJĀ

Pasaulē izklīdušajiem latviešiem ir atskanējis aicinājums nākt palīgā ar līdzekļu sagādi invalidu mītnes iegādei Vācijā palikušajiem darba nespējīgiem bijušiem cīnītājiem. Kā katrs aicinājums, kas prasa līdzekļus, arī šis ir izraisījis nedaudz putekļu un daudz jautājumu, pat neticības un nenovīdības. Un viss tas nebūtu nekas, ja arī mūsu laikrakstos, mūsu presē, kam būtu tiesi jābūt par aicinājuma atbalstītāju un propagandētāju, neparādītos šaubas, nenovīdība un neuzticība aicinājuma ierosinātājiem un īstenotājiem — DV organizācijai.

Šoreiz gribu tieši pakavēties pie dažiem rakstiem laikrakstā Laiks, kas iznāk ASV, tātad zemē, kur mīt visvairāk latviešu un no kuŗas varētu arī gaidīt vislielāko palīdzību šī aicinājuma īstenošanai. Tā, piemēram, Laika 16. janvāŗa numurā, atreferējot ALA's sēdi, sacīts, ka ALA's sekretārs A. Rudzis izsaka šaubas, vai vispāri invalidu nama iegāde ir iniciātoru apsvērts jautājums un, ka te vēl jāievāc tuvāka informācija DV organizācijā. Atreferējumā atzīmēts, ka Rudzis savā laikā Latvijā esot bijis invalidu namā Tīnužos un tas, lūk, neesot attaisnojis uz viņu liktās cerības. Cik nu man zināms, tad A. Rudža kungam atbildi ir jau devis DV pārstāvis ASV Līdacis, viņam savu viedokli paskaidrojusi arī DV CV un tāpat savus pārmetumus Latvijā Amerikā izteicis V. Zirnītis. Bet tā kā A. Rudzis ir arī DV organizācijas atbildīgs darbinieks ASV, tad atļaujos arī viņam šajā rakstā atgādināt, ka invalidu nams Tīnužos ir pilnīgi attaisnojis uz viņu liktās cerības (varbūt neattaisnojās vienīgi iespējas pašu spēkiem apsaimniekot palielo zemes gabalu), es esmu tur bijis un invalidu dzīvi Tīnužos redzējis un, šķiet, ka arī pats Rudzis tur ir bijis un pratis novērtēt to mājas siltumu, kāds valdīja šinī mītnē. Kādēļ tad tādi izteicieni? Tālāk — A. Rudzis zina arī, ka DV organizācija Vācijā jau ir stāvējusi klāt dažā labā invalidu mītnes iekārtošanā (kuŗas gan, diemžēl, likvidēja IRO, jo tās nesaskanēja ar šīs organizācijas politiku — veicināt izceļošanu), pie invalīdu nama projekta ir strādājusi visus šos gadus, un tādēļ, kas tad te vēl būtu pārbaudāms vai jautājams?

Tālāk — Laika 6. janvāŗa numurā seko P. Zariņa ļoti atsaucīgs raksts ar siltiem vārdiem, paļāvības pilnu aicinājumu, un DV organizācija var tikai pateikties šim tautietim par ideālisma pilno sirds siltumu. Tomēr ir atkal viens „bet": kādēļ tad tāda piezīme: „Savākto naudu koncentrēt šeit vienkopus un tad pārsūtīt uz Vāciju nebūtu vēlams." Mēs ļoti labi saprotam aicinātāja domu — lai līdzekļi tekoši ieņāktu Vācijas DV kasē un tādējādi būtu katrā laikā redzams pārskats par līdzekļu lielumu, bet vienkāršš lasītājs tūdaļ saskata neuzticēšanos naudas sakopotājiem ASV DV pārstāvībai. Un tādēļ raksta autoram vislabāk būtu bijis varbūt tādu piezīmi neminēt, tad atkristu šaubas par uzticību pašu zemes ļaudīm, kas nes atbildību par sabiedriskiem līdzekļiem, to uzglabāšanu un izlietošanu. Un tad nu pārmetums Laika redaktora kungiem: vai tad tiešām A. Šildes rakstam „Cik vīru, tik amatu" bija tiešām vislabākā vieta tieši blakus P. Zariņa rakstam par līdzekļu sagādi invalidu namam? Mēs visi šeit Vācijā ļoti labi pazīstam lielo polidzības darba sekmētāju Adolfu Šildi un mums nav ne mazāko iebildumu pret viņa rakstu, kuŗā viņš parāda, ka arī tik smagi cietuši cilvēki var nostāties uz savām kājām. Bet tajā paša laikā atkal mēs ļoti labi zinām, ka ir pavisam maz to laimīgo invalidu šeit Vācijā, kam ir darbs un kam ir laba izpelņa. Vairums te ir palikuši tikai ar vissmagākiem ievainojumiem un tādi, kam nav darba spējas un nebūs nekad. Un tieši par tiem nu ir mūsu pienākums rūpēties. Un ja nu viens kāršais lasītājs — un tieši tas ir vislabākais ziedotājs — piepeši blakus izlasa abus iespiestos rakstus, tad viņam noteikti radīsies šaubas, vai maz viņa dolars ir vajadzīgs, jo, lūk, invalidiem tur iet tak labi, visiem ir darbs un visi vēl blakus savām invalidu rentēm arī nopelna.

Un nu daži secinājumu rezultāti par šiem atstātījumiem laikrakstā. Priekš dažām dienām DV priekšnieks saņēma vēstuli no kāda ļoti cienījama draudzes priekšnieka ASV, kuŗā bija daži jautājumi attiecībā uz invalidu nama iegādi, proti: 1) kas pārvaldīs invalidu namu un cik liela algu tas saņems, 2) cik liela administrācija paredzēta un cik liela algu kopsumma, 3) uz kā vārdu šo namu koroborēs. Pietiks. Bija arī vēl citi jautājumi. Pats par sevi saprotams, ka te Vācijā nevienu šī vēstule nedz apvainoja, nedz uztrauca. Atbildi mēs labprāt devām nekavējoties, un, šķiet, pavisam skaidru.

Bet lai arī pārējiem avīžu lasītājiem un vēstuļu rakstītājiem atkristu šaubas par DV organizācijas patiešām nopietni domāto nolūku novietot vienkopus, latviešu mājā, mūsu vissmagāk cietušos cīņu biedrus, kam vajadzīga ne tikai latviskā dzīves vide vien, bet arī latviešu roku apkopta gultas vieta, kam sen jau apnicis vēju caurpūstais barakas kakts, kas paši grib kopā dzīvot savā latviešu mājā, tad mēs paskaidrojam:

1. Invalīdu mītnes iegāde Vācijā ir jau apsvērta visus šos gadus. Tajā piedalījušies paši invalidi, ir pat apskatīti jau attiecīgi objekti, par vienu pat atstāstīts bija tepat vai visos latviešu laikrakstos) un DV organizācija pavisam nopietni domā šo savu projektu īstenot un no tā arī neatkāpsies.

2. Invalidu mītne domāta tikai invalīdiem, darba nespējīgiem, to pārvaldīs un apsaimniekos paši invalidi un viņu ģimeņu piederīgie, tā nebūs arī koroborēta uz kādas personas, bet gan uz DV organizācijas vārda.

3. Līdzekļus šim vajadzībām vākt ir pilnvarotas visu zemju DV valdes, tās visas bauda DV centrālās valdes pilnu uzticību, tās ir atbildīgas par līdzekļu uzglabāšanu un pārsūtīšanu uz Vāciju un tās sniedz ziņojumus un norēķinus termiņos, kuŗus noteikusi DV CV.

Šķiet, pats par sevi saprotams, ka katrs ziedotājs var arī naudu pārsūtīt tieši uz Vāciju DV priekšniekam vai iemaksāt DV bankas kontā Vācijā — Bankkonto Lettischer Fuersorge Verein Daugavas Vanagi, Rheinisch—Westfaelische Bank Detmold.

4. Savākto līdzekļu lielumu un ziedotāju vārdus DV organizācija publicēs presē un sniegs kā vienmēr sīkus norēķinus par izlietotiem līdzekļiem.

Pie visām šīm pārrunām ir skaidra viena lieta: ja nebūs uzticības un pārliecības, ka invalidu nams Vācijā palicējiem vissmagāk cietušajem cīnītājiem ir nepieciešamība, ka to iegādāt un uzturēt var šī projekta ierosinātāja DV organizācija, tad nevaram prasīt un gaidīt līdzekļu ieplūšanu tik lielos apmēros, lai šis projekts taptu par īstenību vēl šogad. Bet mēs ticam un ceram, ka tas tā nebūs, un visi tautieši to sapratīs un mūs atbalstīs.

V. Hāzners,

SAVIENOTĀS VALSTĪS

VĒLĒŠANAS DETROITĀ

Latviešu Apvienības Detroitā kārtējo biedru kopsapulci svētdien atklāja Apv. vicepr-dis A. Gulbis. Kopsapulci vadīja Neparts, protokolēja Lacums. Valdes ziņojumā A. Gulbis uzsvēra, ka valde pilnīgi sadarbojusies ar Sv. Pāvila Ev.-Lut. latviešu draudzes valdi. Uzņemti 49 jauni biedri, svītroti 31 lielāko tiesu dzīves vietas maiņas dēļ. Sarīkojumi — Ģimenes diena (3 mātēm izsn. pa $20.00), Plkv. Kalpaka atcere, 14. jūnijs, 18. novembŗa svētki, Tēvijas koŗa, A. Kaktiņa, I. Gleškes un V. Ruševica koncerti. Ziemassvētku eglīte svētdienas skolas bērniem — ir notikuši vai nu kopīgi vai sazinā ar draudzi. Apvienības visplašākais sarīkojums ar vislielāko apmeklētāju skaitu ir bijis Jāņu dienā. Pārējo sarīkojumu apmeklēšanā vairāk kā 1.000 galvainā Detroitas saime, diemžēl, ir bijusi pasīva. — 2. martā ir paredzēts koncerts ar H. Lūses, I. Nāruna un H. Strausa piedalīšanos.

Izdod Detroitas latviešu informācijas biļetenu Vēstis 2 reiz mēnesī. To par brīvu piesūta Latviešu Apvienības un DV Apvienības biedriem. Sv. Pāvila un Romas katoļu latviešu draudžu locekļiem. Vietējiem laikrakstiem tiek izsūtīta informācija angļu valodā. Apsvērts telpu jautājums, bet līdzekļu trūkums to neļauj atrisināt. Pastāv svētdienas skola visiem latviešu bērniem, bez konfesiju iežķirības; tur māca latviešu valodu, Latvijas vēsturi un ģeografiju. Bērniem vasaras nometni nevarēja sarīkot epidēmijas dēļ. No Vācijas saņemta bibliotēka, 1.000 grāmatu, ko pēc sakārtošanas nodos lasītāju lietošanā. Arī grāmatu galda īpašn. A. Bērzkalns Draudzīgā icinājuma dienā bibliotēkai ir ziedojis 17 grāmatu.

Pastāv Bēru Fonds ar 97 dalībniekiem.

Revīzijas komisijas loceklis D. Rudzītis ziņo, ka ieņemts mazāk, kā budetā bija paredzēts, bet arī izdevumi ir bijuši mazāki. Trūcīgo tautiešu pabalstam izdots $163.00, labdarīgiem mērķiem $66.00. Šim nolūkam ziedojumus vākusi Dāmu komiteja. Skaidrā naudā kasē $280.61. Nākošā gada budžets sabalansēts uz $1432.00.

Kopsapulce groza dažus sīkumus statūtos, jo šie grozījumi praksē izrādījušies nepieciešami.

Nākamajam darbības gadam, trešo reizi pēc kārtas, par Apv. priekšsēdi ievēl A. Jakobsonu, agrāko immigrantu. Jaunās valdes locekļi: S. Rudzītis, B. Sakne, J. Pelcis, P. Banders, A. Mednis un A. Bērzkalns. Rev. komisijā E. Ritums, D. Rudzītis un L. Vīksna.

Uz ALA's gadskārtējo kongresu par Detroitas Apvienības delegātu ievēl D. Rudzīti.

Uzsākts noorganizēt Detroitas latviešu kori, kuŗā piedalīsies visu organizāciju locekļi, kā arī ārpus organizācijām esošie. Lūdz diriģentu P. Banderi uzņemties šī koŗa vadīšanu. P. Banders aicina visus tautiešus piedalīties korī, bet organizāciju pārstāvjiem uzņemties krusttēvu lomu, koŗa labai noorganizēšanai un sekmēšanai.

Kopsapulce noritēja ļoti miermīlīgā noskaņā un lietiškā gaitā.

Apvienībā ir 184 biedri.

L.A.B. Laugavas Vanagi BIEDRĪBAS BIEDRĒTIS

1951. gads mums nav devis to, pēc kā ilgojās katra latvieša sirds. Mūsu brīvības stunda vēl nav situsi. Komūnistiski krieviskais tvans nāvējoši smacē katru dzīvību mūsu visumīļā tēvu zemē. Sirds smagi sāp — cik ilgi vēl? Jā, mēs zinām, katra diena un katra stunda tuvina mūs tam mirklim, kad drumstalu drumstalās sašķīdīs komūnistiskā melu pasaule līdz ar trīspadsmitgalvaino hidru Maskavas Kremlī un lielāko masu slepkavu Josifu Staļinu. Mēs zinām, ka nāks kaŗš, bet viņa atnākšanas stunda vēl ir noslēpums. Ja 1951. gads ir mums devis kaut ko, kas dod kaut mazu drusciņu iepriecinājuma, tad tas ir pirmā kārtā Latvijas diplomātisko pārstāvniecību aktivizācija valstīs, kur mūsu pārstāvji ir atzīti. Mēs neesam „norakstīti zaudējumos" un reizēm mūsu specifiskā svarā jūtams pat pieaugums. Tālāk mūs iepriecina Pad. Savienības mērķu un padomju režima pareizāka izpratne brīvā pasaulē. Dīvaini kļūst iedomājoties, ka vēl priekš 4-5 gadiem pēc lielās nodevības Jaltā un Teherānā un bērnišķīgās tuvredzības Potsdamā, pasaulē, šī „rietumu civilizācija", stāvēja ar vienu kāju kapā un tikai „ģeniālā" Staļina ģeniālā kļūda — nesatrieca to ar vienu dūres sitienu (bailes no atombumbas) — paglāba zemes lodi no baigā sapņa piepildīšanās. Bet, ja mēs šodien tomēr stāvam neziņā par rītdienu, tad tas ir visas brīvās pasaules, visu brīvo cilvēku kauna apvīts „nopelns". To skaisti ir pateicis pāvests Pijs XII savā Jaungada vēstījumā, starp citu norādot, ka visa pasaule ir atbildīga par pašreizējo situāciju, jo tā ir ļāvusi

LATVJU VĀRDS

Bijušais ASV vēstnieks Maskavā ģenerālis Kirks nostājies Amerikas Komitejas Krievijas tautu atbrīvošanai priekšgalā, uzņemdamies šīs ASV pilsoņu organizācijas priekšsēža pienākumus. Kā mums latviešiem, tā pārējām tautām šobrīd boļševiku okupācijas režīmā terrorizētām nācijām ir nepieciešami noskaidrot vairākus jautājumus saistībā ar ģen. Kirka nāk. darbošanos.

No pieredzes mēs zinām, ka šī organizācija ir patlaban sakaros pārsvarā tikai ar krievu tautības emigrantiem.

Mums te jāpanāk skaidrība, stājoties sakaros ar ukraiņiem un c. nekrieviskām nācijām emigrācijā: vai nu lai organizācija paziņo, ka tā domāta nevis Krievijas tautu, bet krievu tautas cīņas atbalstīšanai pret boļševismu, ar ko krievu tautas mērķis būtu pilnīgi sasniegts, kamēr Krieviju apdzīvojošām tautām arī tad vēl varētu būt un daudzām arī būs veicami nacionālās neatkarības iegūšanas uzdevumi. Šo uzdevumu atrisināšana minētām tautām par labu mūs vienmēr var augstākā mērā interesēt, lai būtu aizsargāta Baltijas valstu neatkarība. Kamēr nav mums centrālās latviešu vadības, šis uzdevums pie ģenerāļa Kirka organizācijas būtu jāuzņemās Amerikas Latviešu Apvienībai, ja šūtniem tas oficiāli varbūt nebūtu iespējams aiz šādiem vai citādiem diplomātijas formālo apstākļu iemesliem. Bet skaidrība te ir jāpanāk, kaut tieši mūs šis jautājums neinteresē. Taču tas mūs interesē no tā viedokļa, kur vislietderīgāk un visefektīvāk vajadzētu būt ieguldītiem brīvās pasaules līdzekļiem cīņai par visas pasaules atbrīvošanu no boļševisma.

Lūk, kādēļ ir tuvredzīgi — no latviešu nacionālo mērķu un centienu viedokļa — Krievijas tautu cīņu par brīvību uzskatīt par „Krievijas iekšēju lietu," kas mūs neinteresētu.

Mag. hist. P. Dreimanis

Pulkv. Oskars Kalpaks

Uz pulkveža Oskara Kalpaka kapa Meirānu pagasta Visagalā pacelas tēlnieku K. Zāles un A. Dzirkaļa lauku granītā cirsts pieminekļis, kas veidots no liela laukakmens, uz kuŗa O. Kalpaks bērnībā bieži sēdējis. Šis akmens simbolizē viņa personību. Tur, šī akmens apkaimē 1882. g. 6. janvārī Liepsalu māju saimniecei piedzima dēls Oskars. Viņš izauga par stingra rakstura cilvēku un drošsirdīgu karavīru ar augstu pienākuma apziņu un dedzīgu tēvzemes mīlestību.

Latvijas lauku sēta savā laikā ir bijusi vislabākā skola. Tur visam vajadzēja norisināties noteiktā kārtībā. Arī Oskars, dzīvodams un strādādams tēva mājās, izauga par veselīgu stingra rakstura vīru ar augstu pienākuma apziņu.

Lauku sētā visilgāk uzglabājās tautas tradicijas: paražas, tikumi, meldijas. Tās jaunā audze viegli un ātri piesavinājās un reizē ar to iekļāvās savā tautā. Oskars Kalpaks nemanot piesavinās to tautas kultūru, kas vērojama tēva mājās un to tuvākā apkaimē. Reizē ar to viņa apziņā izveidojās nacionālās kultūras attēls — viengabalains pārdzīvojumu kodols, kas paliek visu mūžu viņa garīgās attīstības pamatā. To nespēj iedragāt nedz pārkrievināšanas laikmeta tautskola. Visagala pagasta skola un Lubānas ministrijas skola, nedz Irkutskas kaŗaskola. Šīs skolas sniedz viņam jaunas atziņas, kas tikai paskaidro un papildina agrākās zināšanas. Kaŗaskolā, protams, viņš iegūst attiecīgās speciālās zināšanas un vēl norūdās izturībā un disciplīnā. Visās minētās skolās viņš mācās ļoti labi un beidz tās kā viens no pirmajiem. Jau šinī mācību posmā vērojama Oskara Kalpaka topošā personība ar augstu pienākuma apziņu. Pirms iestāšanās kaŗaskolā viņš dodas uz Pliskavu, lai tur izturētu brīvprātīgā pārbaudījumu. Lielāko daļu pārbaudījuma viņš iztur ļoti labi, bet ģeometrijā viņš nejūtas pietiekami sagatavots. Tāpēc viņš pārbaudījumu pārtrauc, vienu gadu vēl gatavojas un tad to iztur. Tas dod viņam iespēju pieteikties par brīvprātīgo Kolivanas 40. pulkā, no kurienes viņš aiziet uz kaŗaskolu.

Oskars Kalpaks bija dziļi ieaudzis lauku sētas iemītnieku noskaņojumā, it īpaši savu personīgo interešu ignorēšanā un kalpošanā vispārībai. To viņš pierādīja ar visu savu rīcību un dzīvi kā kaŗavīra gaitās Krievijā, tā sevišķi jaunās Latvijas republikas aizsardzības darbā. Savu garīgo stāju viņš iedvesa arī saviem apakšniekiem un sagatavoja labus kaŗavīrus, vēlākos darbiniekus.

Oskars Kalpaks lasa satura bagātos žurnālus un grāmatas un uz sava rakstāmgalda parocīgā vietā tur visu reglamentu, rokas grāmatu un instrukciju pilnu komplektu. Jau kaŗaskolā labi iepazinies ar visiem dienesta sīkumiem, viņš tomēr allaž mēdz ieskatīties reglamentos. Tādēļ savā pulkā viņš kļūst par autoritāti reglamentu un ierindas dienesta jautājumos, un pārējie virsnieki strīdus gadījumos palaikam griežas pie viņa pēc paskaidrojumiem. Pats Oskars Kalpaks savus virsnieka pienākumus pedantiski ievēro un necenšas atvieglināt savu stāvokli. Par to liecina, piemēram, šādi gadījumi. Pulka virsniekiem pie kārtēm vajadzēja atrisināt taktiskus uzdevumus. Miera laikā šo pienākumu palaikam veica pavirši, un lielais vairums virsnieku centās ātrāk no tiem atraisīties. Kalpaks ar to nevarēja samierināties: viņš dedzīgi strīdējās ar pārējiem pulka virsniekiem, kad tie paviršības vai slinkuma dēļ pielaida aplamus un nepabeigtus atrisinājumus. Dažreiz šī iemesla dēļ virsnieki nosēdēja pie šāda darba vēlu pāri noteiktam laikam. Ģen. Goppers stāsta par šādiem gadījumiem un piezīmē, ka viņam, pulka bibliotēkas pārzinim, bijis arī jāsēd un jāgaida, kamēr šie strīdi beigušies. Būdams pulka instruktoru sagatavošanas komandas priekšnieks, Oskars Kalpaks pārbaudījuma komisijā pārliecinās, ka jaunie instruktori neprot savas teorētiskās zināšanas teicami izmantot praksē. Šī iemesla dēļ viņš neatkomandē savus audzēkņus kursu beigšanas dienā uz viņu vienībām, bet izlūdzas pulka komandiera atļauju pagarināt mācības uz dažām dienām vēl pēc izturētiem pārbaudījumiem, lai šinī laikā papildinātos praktiskā lauku dienestā. Šāda pieeja darbam un dienesta pienākumiem raksturo visu Oskara Kalpaka dzīvi.

Mātes mīlestība, tautas dziesmu meldijas un dažreiz dzirdētā instrumentālā mūzika ievadīja Oskara Kalpaka jūtu attīstību. Tām piešķīra vērību Lubānas ministrijas skolas skolotājs Pasītis un mācēja Oskaru Kalpaku spēlēt vijoli. Kopš tā laika viņš interesējās par mūziku un brīvā laikā lielāko tiesu ziedoja vijolei. Viņš neizlaida arī nevienu ievērojamāku vijoļkoncertu sava pulka pilsētā. Visai labprāt apmeklēja arī deju vakarus virsnieku klubā. Apzīnādamies, ka ir pulka virsnieku saimes loceklis, viņš uzskatīja par savu pienākumu būt uzmanīgam pret visiem ielūgtiem viesiem un rūpēties, lai neviens negarlaikotos. Oskars Kalpaks dejoja ar sajūsmu; dejoja ar visām ielūgtām dāmām, nedodams nevienai priekšroku, bija vērojams, ka deja viņam sagādā patiku. Sirsnīgi un gādīgi viņš izturējās pret sev pakļautiem kareivjiem. Tie viņam pilnīgi uzticējās un griezās pie viņa ar dažādiem lūgumiem. Ļoti bieži Oskars Kalpaks sapēmā vēstules no tiem kareivjiem, kas jau bija beiguši aktīvo kaŗa dienestu un atgriezušies mājās. Šīs attieksmes Oskara Kalpaka un viņam padoto kaŗavīru starpā vēl padziļinājās un pastiprinājās pirmā Pasaules kaŗa laikā un visai noderēja viņam cariskās armijas sabrukuma laikā. Iecelts 1917. g. par pulka komandieri, Oskars Kalpaks līdz 1918. g. pavasarim uzturēja savā pulkā stingru disciplīnu un kaujas spējas. Pēc tam viņš demobilizēja savu pulku, nodeva tā mantas glabāšanā kādas sādžas padomei, pats ar dažiem virsniekiem nogādāja Kostromā un nodeva glabāšanā mūzejam pulka karogu, virsnieku dienesta šarakstus un vēl citus svarīgus dokumentus, ar to ievērodams līdz galam savu pēdējo pienākumu pret pulku.

Izraudzījis sev kaŗavīra gaitas, Oskars Kalpaks mācījās un vingrinājās šinī virzienā ar lielu nopietnību un pat aizrautību. Šis darbs

(Turpinājums sekos).

UZTICĪGS LATVIJAS DĒLS

1. aprīlī uz 40 ražena mūža gadiem atskatās paidagogs, sabiedr. darbinieks un žurnālists Teodors Sīlis. Viņš dzimis 1912. g. 1. apr. Mētrienas pag. Beidzis skolotāju institūtu, Latvijas kaŗaskolas virsnieku kursus un līdzteku skolotāja darbam studējis agronomiju, daudz rakstījis presē par nacionāli sabiedriskiem un audzināšanas jautājumiem un aktīvi piedalījies sabiedriskā darbā, kur ar savām spējām un pašaizliedzīgu darbu arvien izvirzījies vadītājos amatos. Sevišķi daudz pūļu veltījot mazpulku, aizsargu, Latvijas Vanagu un skolotāju organizāciju darbam, par ko arī brīvvalsts laikā kā viens no gados visjaunākiem apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Tēvzemes grūtajās dienās T. Sīlis parāda īstu vīra stāju un drosmi, pārdzīvo čekas mocības, paliekot uzticīgs tēvzemei dotiem zvērestiem, lai gan par to ir jāzaudē visi piederīgie, kuŗus apcietina čekisti un kuŗi mirst Golgātas ceļā. Pašam viņam beidzamā brīdī, liekot dzīvību uz spēli, izdodas no spīdzinātājiem atbrīvoties un paglābties mežā.

Lai atriebtu savu tuvinieku nāvi un tēvzemei nodarīto postu, T. Sīlis tver ieroci un kā virsnieks iziet cauri visai Otrā Pasaules kaŗa ellei, saņemdams vairākkārtīgus apbalvojumus par varonību.

Tikko novilcis kaŗavīra tērpu viņš tūlīt pulcina kopā trimdiniekus skolu jaunatni un stājas pie latviešu skolu organizēšanas ang-

Teodors Sīlis

ļu joslā un ilgāku laiku kā atbildīgais redaktors vada žurnālu Latviskais Vārds. Žurnals stāja iznākt ar 23. numuru 1946. gada maijā, kad T. Sīlis pārcēlās dzīvot uz Vācijas franču joslu, lai tur vadītu latviešu skolu dzīvi, kā šī apgabala tautskolu inspektors. Še arī tad sazarojās viņa trimdas laika sabiedriski-kultūrālā darbība, gan skolu druvā, gan YMCAs un Daugavas Vanagu organizācijās, gan nometņu komiteju vadībā.

Sevišķi daudz pūļu T. Sīlis ir veltījis Latviešu Preses Biedrības franču joslas kopas izveidošanā un darbības aktīvēšanā. Kā šīs kopas valdes sekretārs, atrazdamies apgabala latviešu centrā — Rāvensburgā, organizēja skolotāju un rakstnieku sanāksmes, kultūras dienas un literāras pēcpusdienas.

Ieceļojot ASV, T. Sīlis vispirms nonāk Oklahomas pilsētā, kur tūlīt noorganizē svētdienas skolu latviešu bērniem, darbojas latviešu kopas valdē un sāk pulcināt Daugavas Vanagus un nodibina tur DV. Apvienību, kuŗas vadību atstājot sakarā ar pārcelšanos dzīvei Kalifornijā, ievēlēts par šīs organizācijas goda biedru.

Nonākot Kalifornijas Palo Alto pilsētiņā, T. Sīlis darbojas Latviešu Kopas valdē un uzsāk atkal skolotāja gaitas latviešu svētdienas skolā un kā Daugavas Vanagu pilnvarotais pulcina kopā arī šinī apgabalā Daugavas Vanagus, lai noorganizētu DV Apvienību. J. K.

KANADĀ

1.9

MONTREĀLA

Montreālas inž. un techn. kopa, sava enerģiskā priekšnieka inženiera Zoldnera vadībā, 22. februārī bija pulcējusies, lai noskatītos 4 filmas, kuŗas demonstrēja konsuls V. Tomsons. Pēc interesantās filmu izrādes, kuŗā skatītājus iepazīstināja ar dažām Kanadas un Anglijas technikas problēmām, kopa pakavējās pie kausa alus, kur jau nodarbinātie biedri informēja darba meklētājus par darba iespējām un veidiem, kā to atrast.

Ziņoja, ka Ontario provinces inženieŗi ir ieguvuši profesionālās tiesības, un ka Kvēbekas provinces profesionālo inž. korporācija pašreiz izdara nobalsošanu par līdzīgu tiesību piešķiršanu arī šeit, un, kā parasts, angļi ir par, bet franči pret. Konsuls Tomsons aicināja biedrus piedalīties pašiem un aicināt paziņas DV un MLPB pilnsapulcēs 24. februārī. Paldies par siltajiem vārdiem; ceram, ka konsulam izdosies panākt organizāciju nevajadzīgās savstarpējās berzēšanās izbeigšanu.

Pēc tam kopa konsula aicināta, vienojās kopējās latviskās dziesmās. K. V.

LONDONA, ONT.

Lietuvas un Igaunijas valsts svētku atceres dienas Londonā 16. un 23. februārī izvērtās par Baltijas valstu sadarbības apliecinājumu. Ikvienā no šiem sarīkojumiem piedalījās arī pārējo divu Baltijas valstu pārstāvji. Igauņu neatkarības dienas aktā visu triju Baltijas valstu karogi greznoja runātāju katedru. Lietuviešu sarīkojumā sveicienus nesa arī ukraiņu pārstāvis. No Londonas latviešu kopas lietuviešus sveica H. Upītis un igauņus prof. A. Dreimanis. Igauņu sarīkojuma priekšnesumu vidū izcēlās Londonas igauņu apvienības koris, kas pēdējā gadā stipri progresējis dirigentes L. Piltas vadībā.

*

23. februāŗa vakarā notika Londonas latviešu kopas un DV Londonas nodaļas rīkots karnevāls „Tracis grēku ielejā". Tas bija kuplākais sarīkojums pēdējos mēnešos, jo piedalījās arī daudz viesu no Detroitas, Hamiltonas un citiem apkārtējiem centriem. Sarīkojumu zāles bija dekorētas daudziem īpatiem zīmējumiem un tekstiem. Vairums apmeklētāju bija maskās, kas bija prasījušas daudz pūļu un izdomas to izgatavošanā: tur bija skurstenslauki, ārsti un žēlsirdīgās māsas ar visiem instrumentiem un zālēm, čigānietes, holandietes, spānietes, japānietes, ķīnietes, meksikāņi, kovboji un jūras laupītāji, Jaunsudrabiņš, Nerons, dažādu armiju kaŗavīri, „veciši" un „jaunieši", velni, dāmas, grandi un vēl daudz citu īpatnēju tipu. Godalgu piespriešanas komisijai nebija viegli izšķirties par labākām ītim, un tā pārbaudīja katru masku, vai tā ir izturēta kā ietērpā, tā grimā un uzvedībā. Pirmo godalgu piešķīra skurstenslaukim (E. Traulinam), otro — čigānietei (G. Bitei), trešo — holandietei (A. Atarai), bet bija vēl pāris desmitu citu, kas arī būtu godalgojamas. Šī vakara norisē bija daudz darba pielikusi ne vien rīcības komitēja un talcinieki, bet vismaz puse visu dalībnieku.

Spriego un interesanto vakaru pašā noslēguma stundā pārtrauca policijas iejaukšanās, kas bija pirmais šāds gadījums Londonas latviešu sabiedriskajā dzīvē. Viss tas iesākās, diemžēl, ar kāda iedīgeruša vīra neapdomīgu rīcību, kas „kēdes reakcijā" sārdīja ne vien ar tik daudz pūlēm sarīkotu vakaru, bet arī latviešu labo slavu. Jāatzīstas, ka īpaši tādos sarīkojumos, kur ir „bufete", vakara beidzamās stundās ir vienmēr zināms skaits iesilušu galvu, un jāuzmanās, ka kāda no tām nepaliek pārāk karsta, īpaši, ja bez bufetes šķidrumiem vēl ir līdzpaņemtas papildus „baterijas". Palaikam vakara rīkotāji cenšas uzmanīt karstgalvjus kā bērnus, kas paši neapzinās savas rīcības sekas un kaitē kā sev, tā citiem. Vai nav tiešām sāpīgi, ka viens var neapdomīgi saārdīt to, ko simts vai pat simti uzcel. Ja gribam, lai latviešu slava te svešumā būtu labs, mums būtu 1) jāierobežo tādi apstākļi, kas veicina mūsu labās slavas graušanu, 2) jāaudzina paškritika un pašsavaldīšana, 3) jāreaģē pret tiem, kas atkārtoti grauj savu un citu tautiešu gadu. A.

KANADAS MILITĀRĀ SISTĒMA

(Turpinājums)

Skaisto britu regulārās armijas un Kanadas miliču spēku [illegible] sviem, uz kā balstījās valsts drošība, izjauca Krimas kaŗš. Tad britu valdība bija spiesta lielāko daļu savu kara pulku atvilkt no Ziemeļamerikas un tos nosūtīt uz krievu fronti. Ar to īstenībā Kanadas aizsardzība palika neapmācītu miliču rokās. Lai aizpildītu šo robu, atļāva nodibināt nelielas „brīvprātīgo" vienības. Miličus organizēja un apgādāja tā, lai būtu iespējams tos ātri mobilizēt, un tiem periodiski bija jāpiedalās apmācībās.

Šie 1855 gada „brīvprātīgie" uzlūkojami par „nepastāvīgās aktīvās milicijas" priekštečiem, un tagadējās Kanadas „rezerves spēku" priekštečiem. Šie brīvprātīgie, kopā ar britu regulāro kaŗaspēku, atsita pēdējos Savienoto Valstu bruņotos uzbrukumus laikā no 1866. līdz 1870. gadam (Fenija uzbrukums). 1871. gadā britu kaŗaspēka daļas izvāca no jaunās Kanādas dominijas (pēdējie britu garnizoni, kas aizsargāja jūras ostas Halifaksu Jaunskotijā un Eskimaltu Britu Kolumbijā, aizvācās 1906. gadā). Kaŗa draudi bija izzuduši, un likās, ka vairāk nav nekādas vajadzības uzturēt aizsardzību.

KANADAS MILITĀRĀ IEJAUKŠANĀS KAŖĀ

[illegible] sviem britu kaŗa flotes [illegible] em krastiem un ar draudzīgiem kaiminiem (ASV) gar vienīgo savas zemes robežu Kanādai vairs nebija ienaidnieku, [illegible] uzbrukumiem būtu jāatvairās. Tāpat tai nebija nekādu starptautisku saistību, kas prasītu uzturēt bruņotus spēkus. Tā gluži labi varēja iztikt ar to, kas tai bija 19. gadu simteņa pēdējos gadu desmitos: brīvprātīgā milicija, kas daļu sava laika veltīja kareivju darbam, un niecīgie regulārie spēki, kuŗu galvenais uzdevums bija apgādāt apmācītāju personālu visiem ieročiem veidiem šīs milicijas vajadzībām (pirmās Kanadas regulārās armijas vienības — divas artilerijas baterijas — saformēja 1871. gadā; tām sekoja kājnieku apmācību vienība, tagadējais Karāliskais Kanadas pulks, un jātnieku apmācības vienība, tagadējie Karāliskie Kanadas dragūni, 1883. gadā). Likumā gan paredzēta vispārīgā kaŗa klausība tēvijas aizsardzībai, bet praksē to vairs neizmanto.

Dienvidafrikas kaŗš (laikā no 1899. līdz 1902. gadam) ievadīja jaunu laikmetu Kanadas militārā vēsturē, jo pirmoreiz Kanada piedalījās aizjūras kaŗā. Tas gan bija sīks sākums. Bez atļaujas britu valdībai rekrutēt kaŗavīrus Kanadā, arī pati Domīnija nosūtīja vienu kājnieku bataljonu uz Dienvidafriku, un bez tam vēl 4 vadus kavalērijas un 3 artilerijas baterijas, kopskaitā ap 2,400 virsnieku un kareivju. Tās bija pirmās īsti kanadiskās vienības, kas kaŗoja pasaules kaŗa laukos.

Laikā starp Dienvidafrikas kaŗu un Pirmo Pasaules kaŗu Kanadas militārie iestādījumi paplašinājās gausi un pieturoties pie vecajām vadlīnijām. Kad 1914. gadā sākās lielā kauja, Kanada pirmoreiz svieda visu savu militāro svaru pasaules cīņā. Tai bija ap 3.000 regulārā kaŗaspēka un bez tam 60.000 „nepastāvīgās aktīvās milicijas".

DIVI PASAULES KAŖI

Aizvien jāpatur prātā, ka Kanada cīnījās divos pasaules kaŗos ne tāpēc, ka viņai tas būtu bijis jādara vai tāpēc, ka tā būtu bijusi tieši apdraudēta. Kanada cīnījās, vēlēdamās būt uzticīga saviem draugiem, un tāpēc, ka tā nevarēja samierināties ar zināmiem principiem. Ar to Kanadas palīdzība uzvaras izcīnīšanā abos Pasaules kaŗos jo nozīmīgāka.

Īstenībā, proporcionāli iedzīvotāju skaitam, šī palīdzība bija pat lielāka par to, ko sniedza Savienotās Valstis, kas ir pasaules lielvalsts, kas cīnījās par savas pašas skaidri noteiktām interesēm.

Jāatzīmē, ka Kanadas armija, Pirmajā Pasaules kaŗā kā pēdējā deva stipru armijas korpusu ar 4 divizijām, 1 kavalērijas brigādi un daudzas palīgdaļas. Tas bija īsts varoņdarbs, jo I Pasaules kaŗa apstākļos kanadiešu zaudējumi bija visai smagi (ap 60 tūkst. kritušo un ievainoto). Otrā Pasaules kaŗā pirmā Kanadas armijā bija 3 kājnieku divizijas, 2 bruņotās divizijas 2 neatkarīgas tanku divizijas un lielāks skaits palīgdaļu. Kādā kanadiešu daļa izcīnījās no Sicilijas līdz Ziemeļitalijai; 1 kanadiešu divīzija bija arī starp tām 5 sabiedroto divīzijām, kas forsēja Normandiju; pirmā Kanadas armija kā kopīga vienība izveidoja feldmaršāla Montgomerija 21. armijas grupas kreiso spārnu Ziemeļrietumu Eiropā.

Kanadas armijā Pirmā Pasaules kaŗā kalpoja apm. 600.000 vīru un Otrā Pasaules kaŗā — ap 730.000. Samērā nelielais skaita pieaugums armijas spēkos no viena kaŗa līdz otram, relatīvi iedzīvotāju skaita pieaugumam, izskaidrojams ar to, ka Otrā pasaules kaŗā bez tam vēl 300.000 kanadiešu kalpoja Karaliskā Kanadas flotē un karaliskos Kanadas gaisa spēkos. Visumā tie bija vecās sistēmas brīvprātīgie miliči.

Obligāto aizjūras dienestu Kanadas armijā nodibināja pēc lielākas vilcināšanās, īsi pirms abu konfliktu beigām: 1917. un 1944. gadā. Tas Kanadai bija jaunināājums, bez tam iesaucamie neapzinājās, ka ārzemju kauju laukos tie aizsarga savu pašu zemi. Pirmajā Pasaules kaŗā ap 11 proc. no kaŗavīriem, kas kalpoja aizjūras kauju laukos, nebija brīvprātīgie; attiecīgais skaitlis Otrā Pasaules kaŗā bija tikai 3,5 proc, kas jāatzīst pavisam par nenozīmīgu palīdzību. C.S.

(Turpinājums sekos).

KORPORĀCIJAS VAŖAVĪKSNES 30 GADI

Laikā, kas atšķīst mūsu brīvās Latvijas pavasarim, viss mūsu tautā tiecās pretim izdailotai dzīvei. Un latviešu sievietes garīgā rosme bija liela. L. Universitātē studēja blakus vīriešiem gan meitenes, kas tikko nāca no ģimnazijas sola, gan sievietes, kas studijas bija pasākušas citu zemju augstskolās.

Kādā pavasaŗa dienā pulciņš latviešu studenšu nolēma apvienoties, lai dalītos savās atziņās un tā cita citu papildinātu zināšanās un garīgā saskaņā. Un 1922. gada 6. martā viņas lika pamatus LU studenšu biedrībai Vaŗavīksnē. Vaŗavīksnes dibinātājas bija: māsas Dambekalnes Zenta un Irma, Austra Dāle, Alīse Zvīgzne, Marija Āboliņa un Angelika Gailīte.

Jaunā studenšu biedrība sarīkoja ik nedēļas literārus vakarus ar diskusijām, rakstnieču vakaru, Brigaderu Annas, Paulas Jēgeres — Freimanes un Angelikas Gailītes priekšlasījumus Universitātes auditorijā u. c. sanāksmes.

Vaŗavīksnei telpas sākumā deva Frīda Olava kundze savā komercskolā. Kad biedrība paplašinājās, jau tā paša gada rudenī tā īrēja telpas pie māksl. Rozentāla kundzes un citur, kamēr dabūja dzīvokli Studentu Padomes namā Valdemāra ielā.

Tā pagāja daži gadi, kad daļai jaunāko studenšu radās vēlēšanās pārveidot biedrību par korporāciju, bet nostiprinājušās tīri latviskās tradicijas nebija tik viegli mainīt un tikai pēc 5 gadiem, 1927. g. 25 novembrī Vaŗavīksne pārorganizējās par korporāciju.

Pieņēma krāsas: zils, zelts, violets un devīzes — Darbam, Dailei, Vienībai un Vitam impendere vero Korp. Vaŗavīksne komānu garantēja pie Daugavietēm, kas bija vecākā latviešu studenšu organizācija, citas studenšu korporācijas bija dibinātas pēc Vaŗavīksnes, bet kā korporācija Vaŗavīksne kļuva jaunāka par tām. Korp. Vaŗavīksnas himnas tekstu sacerēja goda filistre Elza Stērste, to komponēja prof. J. Vītols.

Korporācija Vaŗavīksne mantoja savas priekštecēs studenšu biedrības tradicijas, savā iekšējā dzīvē uzsverot literārās intereses. Korporācijā Vaŗavīksnē iestājās dzejnieces Karola Dāle un vēlāk Lija Kronberga.

Korporācija aizvien paplašinājās, un atmiņā ir palikušas skaisti kopā pavadītās dienas un vakari plašajās, mājīgajās pēdējā laikmeta telpās Brīvības ielā 93.

Mīļā piemiņā ir goda filistre Brigaderu Anna, kas, kaut gan nojauzdama savu zemes gaitu nelielo atlikušo gadu skaitu, Vaŗavīksnei ziedoja savu dārgo laiku ar lielu sirsnību. Literāros vakaros lasīja vairāki Universitātes mācības spēki, to starpā L. Ausējs. Garīgos aktus vadīja goda fil. prof. K. Kundziņš, kas aizvien bija atsaucīgs un mīļš viesis.

14. jūnijs sāpīgi skāra arī korp. Vaŗavīksni: uz Sibiriju aizveda dibinātājas Dr. dent. Z. Dambekalni un mag. phil. Alīsi Olderi — Zvīgzni, konfilistres mag. iur. Adu Viganti — Reibarti, Dr. Mildu Alku.

Vaŗavīksne ar nāvi zaudēja dzejiski apdāvināto stud. phil. Veru Ieleju, Dr. dent. Ellu Kalniņu un stud. phil. Johannu Tumpeli.

Trimdā izklīdināts liels skaits vaŗavīksniešu.

Tās, kas esam Kanadā, sanāksim kopā pie konfilistres Erikas Zibenes-Dombrovskas Toronto, 2 East Dale Ave, svētdien, 9. martā, plkst. 4 pp.

Pieteikties lūdz pie Angelikas Gailītes, tel. Latvija Amerikā red. WA 0792, vakaros mājās MU 3931.

Jaunas represijas Latvijā

No Latvijas saņemtas ziņas par plašām represijām. Laikā starp 30. decembri un 2. janvāri Rīgā, Jelgavā, Ventspilī un vairākās mazākās pilsētās MVD ierēdņi izdarījuši kratīšanas. Tām sekojušas latviešu intelliģento darbinieku apcietināšanas. Cēkisti apcietinājuši vairākus bij. advokātus, ierēdņus un skolotājus. Talsos un Aizputē, apcietinātas arī vairākas strādnieku un amatnieku ģimenes.

MVD ierēdņi visur rūpīgi meklējuši pēc vēstulēm, avīzēm vai cita veida iespiedu darbiem. Nopratināšanās taujāts, vai apcietinātajiem nav ziņu par aizsargu aktīvitāti un vai tie neuztur sazināšanos savā starpā, vai nav dzirdēts par mēģinājumiem atjaunot aizsargu organizāciju.

Pēc informācijas sniedzēja domām, kratīšanām un apcietināšanām ir sakars ar Rīgas 750 gadu jubilejas gadījumā (boļševiki to svinēja 25. nov.) izplatītiem pretkomūnistiskiem uzsaukumiem, ko kāda slepena organizācija izplatīja samērā plašos apmēros latviešu un krievu valodā. Otrā iespēja ir tā ca, ka uzsaukumu izplatījusi MVD izveidotā provokātoru grupa, lai dotu legālu iemeslu plašākiem arestiem latviešu intelliģenčes un to Latvijas iedzīvotāju vidū, kas nebauda padomju varas uzticību.

Par apcietināto tālāko likteni nav nekādu ziņu. Tāpat trūkst ziņu par apcietināto skaitu. Ziņotājs domā, ka Aizputē vien apcietinātas 30 līdz 50 personas.

Latvju Vārds

Igauņi svinīgi atzīmē savas valsts dibināšanu

Igauņu valsts svētku svinības Nujorkā ievadīja 23. februārī ar svētdienas skolu sarīkojumu Igauņu namā, kur bija pulcējušies ap 150 bērnu.

Vakarā notika svētku akts Bēthovena zālē. Svētku runu teica Igaunijas ģenerālkonsuls J. Kaivs. No latviešiem sveicienus nesa LKK loceklis A. Blodnieks un no lietuviešiem — konsuls Budris. Rakstveida sveicienus bija piesūtījuši daudzi Sav. Valstu senātori, Kongresa locekļi un gubernātori, kā arī Nujorkas pilsētas vecākais Impeliteri. Viņu sveicienus „Amerikas Balss" pārraidīja uz Igauniju.

Svētdien visās igauņu baznīcās notika svinīgi dievkalpojumi. Igauņiem Nujorkā ir divas luterāņu un trīs citu ticību baznīcas, kas visas bija pārpildītas.

Valsts svētku akti notika arī visās lielākās igauņu kolonijās — Leikvudā, Vilimantikā, Sībrukā u. c.

LATVIEŠU PRESES BALLE

Latviešu Preses Biedrības Kanadas Kopas rīkotā Preses balle pagājušo piektdienu Palace Pier greznajās telpās, Ontario ezera krastā, iekrita visai zīmīgā laikā: latvieši varēja atskatīties uz latviešu avīzniecības 130 gadiem — pirmais periodiskais laikraksts latviešu valodā „Latviešu Avīzes" iznāca Jelgavā 1822. gadā, kanadieši varēja atskatīties uz savas avīzniecības 170 gadiem — pirmais kanadiešu laikraksts „The Halifax Gazette" iznāca 1782. gadā, un visa angliski runājošā pasaule — 250 miljonu laužu — varēja atmest skatu uz savas avīzniecības 250 gadiem, jo pirmais laikraksts angļu valodā „The Daily Courant" iznāca 1702. gadā Amsterdamā.

Iemesla diezgan, lai šos trīs notikumus cienīgi atzīmētu, it īpaši vēl tāpēc, ka tos visus vainago kāds cits latviešu preses pasaules svinīgs brīdis, proti, 30. gada diena, kopš pirmās latviešu preses balles, ko savā laikā rīkoja sakarā ar Vatsona rediģētā laikraksta 100. atceres gadu.

Tieši plkst. 20,30 virs lielās skatuves pacēlās baltais zīda priekškars un atskanēja pirmās glaimīgās Strausa valša skaņas par godu viesiem, kuŗus ar laipnu smaidu un laipnu vārdu sagaidīja sarīkojuma namamāte Latviešu preses biedrības Kanadas kopas priekšsēde Biruta Senkeviča, kam galdiņu rezervēšanas stendā savu izdarīgo un precīzo atbalstu sniedza dziedātāja Elga Grīnberga.

Ierašanās laikā esot karaliska laipnība, sāka tie, kas kaut ko saprot no etiķetes, un tā nu balles ziedu meitenes (divi rozes, kā kāds kungs teica), kas piedāvā neļķes — Vija Ruble un Ruta Virkere — aplenca Latvijas ģenerālkonsulu un Reiju Braisona kundzi, piespraužot Latvijas pārstāvim pie zīda atloka divi krāšņas neļķes.

Akadēmisko ceturksni vēlāk Šopena polonēze izvadīja viesus pa saviem vijīgiem un svinīgiem skaņu un tūru labirintiem, ļaujot viešņām atņemt godbijīgos sveicienus un kavalieriem apbrīnot dāmu grāciju, gaumi un greznos tērpus: melnos un sarkanos, baltos un dzeltenos, debess zilos un maigi violētos, kas šogad — lai modei slava! — tik valdzinoši tuvina sieveti sev un mūsu, vīriešu, augstākai iecerei.

Viesu saiets turpinājās līdz viss „latviešu gals" — un šoreiz tas nozīmēja „kungu galu" — lielajā zālē bija pārpilns un vēlināk iem viesiem bija jādodas balkonā, kur mākslinieka Jāņa Dekšņa vadībā bija uzburts noskaņīgais Tintes krodziņš, un kur pie franču šampanieša cēlinātās boles un saldcepumu galda ar lepnām latviešu konditora darinātām tortēm valdīja — kā Preses Balles laikrakstā „Super Pegass" bija teikts — „īstenā Nektāra Kausu Nepārspētā Maisītāja" Malvīne Balduma, bet stiprākus omas cēlājus Bakchus valstī pārzināja „Karalisko Pagrabu Dāsnais Lielmeistars" — šai vakarā viss bija karalisks, skaistums un gaume, laipnība un līksme — Valters Ziedipš.

„Viņas Visekselentākās Karalisķās Majestātes Preses Visspožās Līksmības Nakts" meslus iekasēja Visvareno Dālderu Iesitējs Lords un Kases Lodziņa Lielkomandieris Viktors Upeslācis un Valsts Kases Atslēgu Goda Pilnā Glabātāja Angelika Gailīte.

Rūķīšus Viņa Majestātes Virtuvē izrīkoja Beatriče Pētersone, Mudīte Zikmane, Gunta Ivanova, Katrīna Purvs, Zenta Apīņa un Ruta Krastiņa, kuŗām pievienojās izpalīdzīgākais no izpalīdzīgākiem Stanislavs Sakins.

Plkst. 10 Preses krodziņā režisors Ādolfs Vilkancis nolasīja dzejnieces Ingridas Vīksnas svinīgos heksametros sacerēto Balles prologu, kam sekoja viņas un dzejnieka Ilmara Batraka rakstītās melodrāmas Preses Pīle Mīle patētiskā izrāde, kam piemērotas melodijas laimīgu roku bija devis pats komponists laureāts Tālivaldis Ķeniņš, pierādīdams, ka liels skaņradis var būt liels arī mazā žanrā. Euterpe jau tagad liek pa malu malām dūdināt viņa Preses ballei sacerētās dziesmas...

Mūsu prominentais operas bass Jānis Niedra, neapskaužamā redaktora lomā, drāmatiskā izmisumā — ārijā, kas bija Trim grenadieriem rada — vēstīja tautai savu postu — interesanto ziņu trūkumu:

Ārste z. s. B. Skudra, Dr. med. A. Pacevicius, pianiste E. Timermane, J. V. Skudra

V. Groskopfa jkdze, E. Grokopfs, I. Jaunzema jkdze

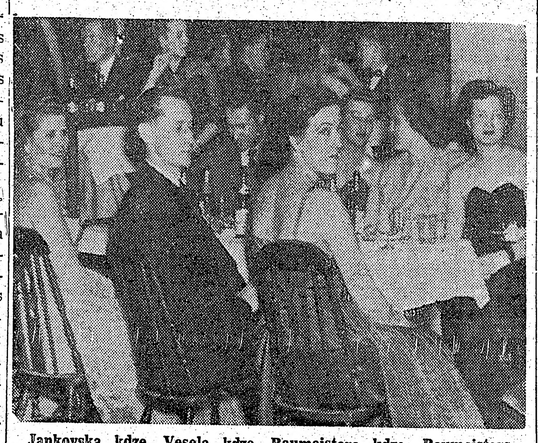

Jankovska kdze, Veseļa kdze, Baumeistara kdze, Baumeistars, Dreimaņa kdze, Purēns, Klīgera kdze

BALLES VIESI

H. Kligera foto attēli

Kāds pods, kāds pods, kāds pods
No palodzes nokritis
Un kādu vīru trāpījis,
Tam pakausīti sasitis.
Vai tas ir viss,
Kas šodien jauns?
Vai nava kauns, vai nava kauns.
Es esmu izmisis!
To podu, to podu, to podu, podu
No palodzes nogrūdis
Nama saimnieces mīlulis
Mazs strīpains runčelis!
Bet avīzei tai vajag būt,
Kur vielu gūt?
Kā lai darbu padaru?
Kur lai rodu glābiņu?
Bet Viņas Majestāte, lasītāju masa,
Tā saprast—izprast negrib — tikai prasa, prasa!

Un lasītāju masa — koris — ar uzstājīgu refrēnu pastiprina redaktora galvas sāpes:

Zināt gribu, zi-zi-zi,
Brēc, lai dod tai avīzi,
jo —
Dzīve iznīkst, dzīve aiziet,
Sirds bez elpas krūtīs smok.
Vai tās bija bērzu šalkas,
Brīžiem bango tumšas alkas.
Vai tā bija strazda balss?
Pa labi vai pa kreisi viebt!
Es esmu Preses Pīle Mīle.
Man vienai nākas slava, gods,
Jo tik ar manu pēkšķēšanu
Ar kaudzi pildās naudas pods!
Kulmināciju Preses Pīle Mīle sasniedz ar savu āriju:
No Arabijas tuksnešiem,
Ak, kaut nāktu vienreiz gals!
Tiem, kas vergo mazdūšībai,
Ikdienību nepārspēt.
Kas spēj ticēt nākamībai,
Varavīksnas tiltu met.

Šo saldsēro melodiju braši un pārgalvīgi atbalsta koŗa piedzējājums:

Ai, Kanada, kur plaši meži šalc,
Ai, Kanada, varbūt šeit beigsies
Mana dzīve...

Bet redaktors arvien vēl neapmierināts un viņu, žurnālistu un dzejnieku no izmisuma glābj Preses Pīle Mīle — atjautīgā, dzirkstīgā Tonijas Krūkas tēlojumā:

Es esmu Preses Pīle Mīle,
Es esmu īstā tautas balss!
Ar druscin pipariem un sāli,
Tiek pušķots katra raksta gals.
Es esmu Preses Pīle Mīle —
Mans deguns, lūk, ir labs un garš.
Tas vienmēr zin, kuŗš kuŗu mīlē
Kad beigsies un kad sāksies karš.
Es esmu Preses Pīle Mīle.
Man patīk rindas jaukt un šķiebt.
Cik viegli, jauki katru ziņu
Nāks vīrs ar matiem sarkaniem,
Un kad tas brēks, tad kājās lēks
Tie mūsu zemi atbrīvos,
Tie nopostīto salabos!

E. Garneja kdze, būvuzņ. A. Garnejs, D. Puriņš E. Arnolda kdze, dziedātāja N. Garneja jkdze, S. Beks un A. Kānbergs

Latvijas ģenerālkonsuls un R. Braisona kundze Preses ballē

Īsta dzīve tikai tā,
Kas iespiesta ir laikrakstā!
Tādēļ, —
Skaļi brēcam zi-zi-zi,
Dodiet šurpu avīzi!

Redaktors pēc žurnālista saukdams, to sasauc Edgara Kraujiņa personā, bet ne viena no viņa sniegtām ziņām redaktoru neapmierina: ne tā, ka „kādā pilsētā būšot jauna biedrība", ne tā, ka „trimdinieki izlaižas, nemaksā vairs nodevas", ne arī tā, ka „vienā konferencē piecēlies kāds eksellence, stundas pāris runājis, nosēdies un aizmidzis...". Prasīto sensāciju un atraķiju žurnālistam nav, redaktors kļūst arvien nervozāks un lasītāju masa arvien prasīgāki prasa „zi-zi-zi, dodiet šurpu avīzi". Redaktors tad glābiņu meklē pie dzejnieka izdomas un iedvesmes Juŗa Dzegūzes talantīgā un temperamentīgā tēlojuma. Dzejnieks redaktoram piedāvā ir savas atskaņas, ir savu skumīgo romanci:

Dienas nāk un dienas aiziet,
Smilšu pulkstens lēni plok.
Tad trimdinieki mājās brauks,
Un melnie viņiem urā sauks.
Tiem klanīsies, tos godinās,
Tiem ceļa naudu samaksās!
Lai melnie melnos darbus dar,
Lai apkopj mūs un godā ar.
Tie apģērbs mūs un pabaros,
Tie mums par prieku uzdancos!
Kas parlamentu stutēt spēj,
Tie leģendas ap sevi sēj,
Kas tagad laužas amatos,
Tos apzeltīs un apbalvos...
Es esmu Preses Pīle Mīle.
Es esmu īstā tautas balss!
Pēkš, pēkš he—he!

Redaktors ņem Preses Pīli sev, par palīgu, un dzejnieks un žurnālists viņas atbalstā atgūst vajadzīgo gara spriganību. Melodrāma nobeidzas ar piemērotu žurnālista āriju:

Ak, letiņ, letiņ, iedzer vienu šņabi,
Un labāk nedomā, kas rītu būs!
Reiz tāpat bedrē iepasēsi labi,
Un skaistums tavs par ēsmu tārpiem kļūs!
Ak, letiņ, naudu nevajag taupīt,
Kas zin, varbūt viss atkal gaisā ies...
Kad iekrāto sāks dedzināt un laupīt,
Tas, kam viss nodzerts, tikai pasmiesies.

Redaktors ņem Preses Pīli sev, par palīgu, un dzejnieks un žurnālists viņas atbalstā atgūst vajadzīgo gara spriganību. Melodrāma nobeidzas ar piemērotu žurnālista ārīju:

Ak, letiņ, letiņ, iedzer vienu šņabi,
Un labāk nedomā, kas rītu būs!
Reiz tāpat bedrē iepasēsi labi,
Un skaistums tavs par ēsmu tārpiem kļūs!
Ak, letiņ, naudu nevajag taupīt,
Kas zin, varbūt viss atkal gaisā ies...
Kad iekrāto sāks dedzināt un laupīt,
Tas, kam viss nodzerts, tikai pasmiesies.

G. Pauzera jkdze, R. Fiedžeralds, A. Palma kdze O. Pauzeres kdze

Un ceļos kritīs tie pēc tam,
Daudz vīru plikiem zobeniem.
Mūs mājās sauks, bum—bum, tra—ram
Ak, letiņ, letiņ, kur nu kara gaitas,
Kur slavas pilnās cīņas Kurzemē?
Mēs visi tagad viena bara aitas,
Kas urbjam melnu kaut kur pazemē...
Ak, letiņ, letiņ, daudz tu pelts un lamāts,
Par spīti visam tikai nospļaujies.
Nav šņabja dzeršana tev vienīgs amats,
Lai laiki iet — tu māki pacīsties!

Ar to pārgalvīgā melodrāma aplausu vētrā izskan, un viesi pēc pienācīgas autoru un tēlotāju sumināšanas atgriežas maigās Terpsichoras valstībā, līdz nepielūdzamais Chronos liek visiem nopūtā izdvest šķiršanās ardievas.

Svētku ugunīm dziestot, lielā 30. Preses Balle piebiedrojas iepriekšējām, kas reiz bija.

Taisnība viedajam ķeniņam Zālamanam: „Savs laiks akmeņus mest un savs laiks akmeņus krāt, savs laiks apkampt un savs laiks šķirties."

H. V.

Ruta Višķeres jkdze, Dr. H. Vītols, V. Rubļa jkdze

SPORTS

TLSK PAZIŅOJUMI

Galda tenisisti, kas vēlas piedalīties kluba internā turnīrā, lūgti pieteikties pie sekc. vad. I. Kāpostiņa, telef.: RI 2808.

Sacensības paredzētas vīriešu, sieviešu un jaunatnes vienspēlēs. Pēc šī turnīra uzstādīs ranga tabulu.

o

TL Sporta klubs, kā oficiāli reģistrēta sporta organizācija, ieguvis tenisa laukumu nāk. sezonas lietošanai. Tenisisti un šī sporta interesenti lūgti reģistrēties pie kluba valdes viceprdes V. Pālenas, telef.: LO 9770. Turpat lūgti pieteikties tenisisti, kas varētu darboties kā šī sporta instruktori.

VIENLĪDZĪGAS CĪŅAS HAMILTONĀ

23. februārī Hamiltonā viesojās Toronto Sporta Kluba basketbolisti un vīriešu un sieviešu volejbolisti draudzības spēlēs, sacenšoties ar Hamiltonas DV „Sparta" izlasēm.

Sieviešu volejbolā Kanadas latviešu meistarvienība interesantā un saistošā spēlē uzvarēja Spartas vienību ar 15:8, 7:15 un 15:13.

o

TLSp. Kluba vienībā bija: Ploriņa Lazda. Kāpostiņa, Zālmane, Admine un Ķiņķa bet Spartas sastāvā: Šulmane, Krauk le, Bekere, Lēvalde, Klenerte un Laura.

Abas vienības ievērojami progresējušas kādēļ ar interesi gaidāmas viņu spēles Ontario un Kanadas meistarībā.

Vīriešu volejbolā savukārt izteicās hamiltoniešu pārsvars, kas panāca 15:12, 15:10 uzvaru. Vicinību dalībnieki Spartā: M. Žulps Plinte, Leja, L. Žulps, Avens un Krauklis. TLSp. Klubs: Ernsons Freibergs, Krūmiņš, Oškalns, Bernats Kazaks.

Ļoti interesanta un patīkama bija cīņa basketbolā. Sākumā labāk veicās torontiešiem, kas pirmo puslaiku beidza 24:15 savā labā. Spēles turpinājumā ātrie hamiltonieši, ar veikliem caurāvieniem panāca izlīdzinājumu un normālais spēles laiks beidzās 55:55. Tikpat vienlīdzīga spēle risinājās 5 minūšu pagarinājumā, kam beidzoties rezultātu dēlis rādīja atkal vienādu 59:59 iznākumu. Pēc abpusējas vienošanās spēli vairāk nepagarināja.

Spartas vienībā darbojās un punktus guva: Miezītis 17, Kunčāns 14. Ansons 11, Žulps M. 9, Benkšons 8 Treimanis un Bulte 0. TSp. Klubs — Bergvalds 12, Plorinš 11, Simsons 9, Pukītis 9 Bārtons 7, Ozoliņš 5 Kazaks 4. Masītis 2.

Pēc sacensībām abu klubu sportisti ilgāku laiku kopīgi pakavējās pie azaidu galda.

UZVARĒTĀJI PAUKOŠANĀ

Toronto 23. februārī sporta kluba sarīkojumā, notika Kanadas latviešu pirmās meistarsacīkstes paukošanā.

Darb aapstāklu dēļ sacensībās nevarēja piedalīties divi mūsu ievērojami paukotāji — špagists un floretists A. Lakstigala un špagists Mellis, kā arī daži jaunākās paaudzes paukotāji.

Visspriegākās un interesantākās cīnas risinājās zobenpaukošanā, kur piedalījās 8. Cīnoties katrs pret katru bez zaudējumiem izšķirīgai cīnai kvalificējās Vāveris no Bērijas un torontietis Zichmanis, abi rādot skaistu cīnas veidu. Vienlīdzīgā cīņā ar nelielu punktu pārsvaru uzvarēja Zichmanis. Trešā vietā palika jaunais paukotājs Zundēns. Floretes paukošanā pārākais bija Juris Muskats, 2) Zichmanis, 3) Būmanis no Kingstonas.

Paukošanā ar špagu, kur piedalījās 4. uzvarēja Zundāns, atstājot 2. vietā floretes uzvarētāju Muskatu, 3) Ikkers.

Pēc sacensībām paukotājus sveica Kanadas latviešu sporta vad. R. Plūme, uzvarētājiem pasniedzot sporta apvienības balvas. Toronto Sporta Kluba balvu — labākajam jaunās paaudzes paukotājam — sanēma Zundāns.

VI OLIMPISKĀS ZIEMAS SPĒLES BEGUŠĀS

Pēc desmit dienu ilgām un saistīgām sacensībām 24. februārī Oslo Bislet stadionā svinīgā ceremonijā noslēdzās VI Olimpiskās ziemas spēles. Tādā pašā kārtībā kā atklāšanā stadionā iesoloja un nostājās 30 nāciju labākie ziemas sportisti. Pēc uzvarētāju vārdu nolasīšanas Starptautiskās Olimpiskās Komiteias pārstāvis paziņoja olimpiskās sacensības par oficiāli noslēgtām. Galvenās trijnes torni olimpiskā uguns izdzisa.

Vērtējot pirmo vietu ar 10 p., otro ar 5... bet sesto vietu ar 1 p., valstu kopvērtējumā uzvarēja pati spēlu rīkotāja Norvēģija kas olimpiskās ziemas spēlēs vienmēr guvusi vislabākos panākumus. Šoreiz norvēģi ar izcīnītām 7 zelta medaļām tālu pārspēja savus tuvākos kaimiņus — zviedrus, kas pirms 4 gadiem St. Moricā, kopvērtējumā par dažiem punktiem pārspēja norvēģus. Pēdējās sacensību dienās ar distanču slēpotāju panākumiem somi ievērojami uzlaboja savu punktu skaitu, kopnovērtējumā ierindojoties 3. vietā, aiz norvēģiem un amerikāņiem.

30 nāciju sacensības 22 disciplinās noslēdzās šā:

1) Norvēģija 125,5 p., 2) ASV 89,5, 3) Somija 72, 4) Austrija 60, 5) Vācija 50,5, 6) Zviedrija 28,5, 7) Italija 25, 8) Holande 24, 9) Šveice 23, 10. Kanada 18,5, 11) Anglija 13, 12) Francija 10, 13) Čechoslovakija 4, 14) Ungārija 4, 15) Polija 1, 16) Beļģija 1, 17) Japāna 0,5 p.

KANADAS TOPOŠAIS PAVALSTNIEKS IZCĪNA ZELTA MEDAĻU NORVĒĢIJAI

Lēkšanā ar slēpēm, kur allaž dominējuši norvēģi, pirmo un pēdējo zelta medaļu savai dzimtenei izcīnīja Kanadā Britu Kolumbijā dzīvojošais norvēģis 23 g. v. Arnifs Bergmans, kas jau pirms 2 gadiem iecejojis no Norvēģijas Kanadā. Bergmans, kas lūdzis Kanadas pavalstniecību, nekad pēdējo nevarēs pārstāvēt olimpiskās spēlēs, jo to noteikumi nosaka, ka olimpiskās spēlēs kāds sportists var pārstāvēt vispār tikai vienu zemi.

Lēkšanas sacensībā, kur rezultātu bazē pēc stila un tāluma, Bergmans uzvarēja ar 226 p., tālākais lēciens 76 m, atstājot sudraba medaļu savam bērnības draugam Falkangeram ar 221,5 p. Bronzas medaļu izcīnīja zviedrs Kolmstroms, kamēr 4. un 5. v. dalīja norvēģis Nacs un vācietis Brutschers. Kanadieši ierindojās 25. un 41. vietā starp 44 dalībniekiem.

KANADAS PIEKTĀ UZVARA LEDUSHOKEJĀ

Olimpisko ziemas spēļu visilgstošākā sacensība, ledushokeja turnīrs, bija pēdējā sacensība, kuŗas zelta medaļa pienācās Kanadai, kas 9 valstu sacensībā, kur spēlēja katrs ar katru, ar 7 uzvarām un neizšķirtu (3:3) rezultātu pret ASV, jau 5. reizi uzvarēja olimpiskā ledushokeja turnīrā.

Otro vietu, sudraba medaļu un, liekas, uzvaru „aukstajā ledushokeja karā" izcīnīja ASV ar 6 uzvarām, vienu neizšķirtu spēli un 2:4 zaudējumu pret Zviedriju, kas ieguva bronzas medaļu. Zviedrija un Čechoslovākija abas bija guvušas 6 uzvaras un piedzīvojušas 2 zaudējumus — Zviedrija zaudēja Kanadai 2:3 un Čechoslovakijai 0:4, kamēr pēdējo pārspēja kanadieši un amerikāņi ar 6:3.

Ledushokeja spēļu tabula.

	Uzvaras	Zaudējumi	Neizšķ.	Iegūtie vārti.	Zaudētie vārti.	Punkti.
1. Kanada	7	0	1	71	14	15
2. ASV	6	1	1	43	21	13
3 Zviedrija	6	2	0	48	19	12
4. Čechoslovakija	6	2	0	47	18	12
5. Šveice	4	4	0	40	40	8
6. Polija	2	5	1	21	56	5
7. Somija	2	6	0	21	60	4
8. Vācija	1	6	1	21	53	3
9. Norvēģija	0	8	0	15	46	0

Čechoslovakija un Zviedrija par bronzas medaļu bija ieguvušas vienādu punktu skaitu 12 un arī iegūto un zaudēto vārtu attiecība abām bija vienāda, tādēļ 25. febr notika papildu spēle, kur uzvarēja Zviedrija ar 5:3, reizē kļūstot arī Eiropas 1952. g. meistars, jo olim piskā turnīra spēles ieskaitīja arī Eiropas meistarībā.

LIELISKAIS SOMU SIEVIEŠU PĀRĀKUMS SLĒPĒŠANĀ

Olimpiskās ziemas spēlēs pirmo reizi notika sacensība 10 km slēpēšanā sievietēm. Šai sacensībā visas uzvaras medaļas iemantoja somietes, pavirzot uz augšu savu zemi punktu vērtējumā. Uzvarēja 28 g. v. mašīnrakstītāja Lidija Vidmane (Wiedmann) 41:40 min., 2) Heitmanica, 3) Rantenene.

Tikpat skaistu uzvaruvu Somijai izcīnīja vīriešu slēpētāji 4x10 km stafetē. Somu vienībā kā pirmais startēja Heiki Hasu, izcīnot vadību ko pārējie iznesa līdz uzvarai ar laiku 2:40 st.

LABĀKIE SPORTISTI

30 nāciju 1187 sportistu sacensībās individuāli vislabākos panākumus atzīmēja norvēģis Andersons, izcīnot 3 zelta medaļas ātrslidošanā, divas zelta medaļas izcīnīja amer. slalomiste Andrea Mead Lavrense, un divās kopējās zelta medaļās dalījās vācu bobslejists, pasaules meistars Qstlers, kā vienīgais 1948. g. uzvarētājs pēc 4 gadiem zelta medaļu atkal ieguva amer. daiļslidotājs Diks Buttons.

NEATSTĀSIM NOVĀRTĀ ŠACHU

Dzimtenē, sevišķi Rīgā, skolu jaunatnes vidū šacha spēle bija ļoti populāra. Katra ģimnazija katrs technikums vismaz gadā reizi rīkoja savu iekšēju šacha turnīru un vienību sacensības gan starp klasēm, gan starp atsevišķām skolām. Skolu vienības bija stipras, tādēļ to sacensības vienmēr uzmanīgi vēroja un vērtēja, rodot jaunus talantus nākošo dienu meistarus. Starp Rīgas ģimnazijām labākos panākumus allaž guva I. pilsētas ģimnazija (vēlākā angļu ģimnazija), kas devusi daudz pazīstamu šachistu. Lai tikai pieminam J. Siliņu (dzīvo Rīgā), vairākkārtējo Rīgas meistaru, I. Ždanovu (Rīga), Latvijas meistaru un vienu no kādreiz visvairāk apbrīnotiem jaunatnes spēlētājiem kas, tomēr, kuriozi, nekad nekļuva ģimnazijas meistars. Tālāk šachistu kara laikā pazudušo N. Jaunzemu; pašreiz mūsu trimdas labāko jaunākās paaudzes spēlētāju E. Zemgali, I. Garo, Doku. Līdaci, Lingi, Lupmani Ķiršu u. c.

Trimdas zemēs mums nav savu ģimnaziju, jaunatnei skolās, liekas, nav nekāda iespēja iepazīties un sacensties iecienītā šacha spēlē, kur mūsu šachisti vienmēr guvuši starptautiski ievērojamus panākumus. Mums kaut kas jādara, lai mūsu šacha līmenis nekļūtu zemāks, mums jādomā par šacha jaunaudzes radīšanu un izveidošanu. Par šo jautājumu domājusi Kanadas Latviešu Sporta Apvienība, par to domājis Toronto Latviešu Sporta Klubs, kas šacha nodarbības noorganizējis pagaidām reizi nedēļā — svētdienas vakaros Sv. Andreja baznīcas telpās, kur Toronto jaunatne var mācīties šacha spēli piedzīvojušu šachistu vadībā.

A. Lidacis

Sārcenes

(Turpinājums)

Tādas lietas, ka arī kalpa vīrus a
likt ar kādām tur galvas naudā
sārcenieki neatziņuši. Tad jau ka
piem būtu jāpiedalās arī p
gasta pārvaldīšanā. Mēs paši le
jam un mēs paši par to atbilda
un maksājam, bijis viņu atzinum
Ja kādam Sārcenes pagasta kārtī
nepatīk, lūdzu, rokas brīvas, un
uz citu pagastu. Bet arī gājējie
sārceniešos paticis.

Izgadījies sastrīdēties, kā un k
lai uztur vecumdienās darbam r
spējīgus palikušos saimes lauc
kas visus savus spēka gadu n
notrādājuši pie viena saimnie
Nosprieduši uzcelt Ruņķu birz
galā nespējnieku māju. To arī
darījuši. Uz Sīmaņu saimnieka
mes, kur gājis garām ceļš no K
tenes ciema uz Talsiem un otrs
Laidzes un Popraga, uztaisījuši
vu krogu.

Visiem bijis jāmaksā nodok
nespējniekiem par labu, pārsv
graudā kurseniekuapzīmējumā
gāža. Katram saimniekam not
tā termiņā bijis jānodod zin
daudzums dažādu miltu, putrai
zirņu, svaigas, žāvētas aitas ga
cūkgaļas, sviesta, olu, siļķu, cu
ra, sāls, pat tabakas, sērkoc
alus un šņabja, kā arī note
naudas summa. Lai nespējn
būtu apmierināti un saimniek
neceltu sīkstu, krāpnieku vai
du neslavu, pagasta saimnieki
centušies nespējnieku apgādē.
pēc apgādājamie dzīvojuši, ļoti
bi. Arī šo to pastrādājot vēl
pelnījuši klāt. — Vecie vīri s
ši slotas, vijuši pinekļus, labo
darba lietas, taisījuši izkaptķā
grābekļus utt., bet māmiņas vē
šas, adījušas, plūkušas spalvas,
sarās gājušas ogot, sēņot un
raudzījušas bērnus. Daži Pop
saimnieki paklusām iegriezu
Sārcenes nespējnieku mājā, la
tās iemītniekiem aizņemto na

Kāds nespējnieks, kas agrāk
jis pie vāciešiem par sulain
pratis labi lasīt un ļoti glīti
stīt, kā arī stāstīt pasakas. S
nelaimes gadījumā sārcenieku
bā zaudējis abas kājas un iev
jis rokas. Viņš sāreenieku ne
nieku mājā nodzīvojis vairāku
du desmitus un turpat arī ma
bērnus, sagatavodams viņus
tas skolām.

Krogu iznomājuši kādam
amatniekam. Tas pats darīji
ren labu alu, bet degvīnu pirc
brūžiem. Viņa sieva bijusi lie
visādu gārdu raušu cepēja:

Krogū katru vakaru salašij
veci un jauni, kalpi un saim
Kas gribējis, iedzēris pa ka
alus, kas kārojis, nopircis pa
sīm, bet Prūšu māju saim
vectēvs, vēl žilrgts vecuks, li
pratis spēlēt kokli un to ar
katru mīļu vakaru krogū trin
nājis. Viņa atalgojums par t

AUKSTĀ KA

STRATĒĢI

(Pārnesums no 1. lpp.)

Vai nebūtu iepējams šie
sagādāt vietas jaunajā NAT
mijā un tiem garantēt pava
cību kādā no NATO zemēm p
ša izvēles. Mēs šo plānu esa
runājuši, ne vien ar starpta
institūtu un amerikāņu amat
sonām, bet arī ar pašu bēgļ
stāvjiem un esam atraduši
gu atsaucību.

Atgriezies ASV, dabūju zi
Kongress vienbalsīgi pieņēmi
stena papildinājumu Savstar
Drošības aktam izmantot p
tos $100.000.000 tieši šādu
militāru vienību dibināšana

Bailes no tā, ka šāds solis
tu izsaukt PSRS militāru rea
nav pamatotas, jo šādu bēgļ
litāru vienību radīšana nav
cits kā nepieciešamā reakcij
padomju agresiju, kas jau
dušies tanku un bumbu ra
un NATO radīšanā. Bēgļu
tāru vienību radīšana ir ef
solis, jo stiprina mūs un
mūsu ienaidniekus.

Izteiktas bažas, ka šiem b
nevar uzticēt, bet viņi darbo
rādījuši, ka tie negrib dzīv
komūnistu diktatūras. Daži
ņiem varbūt ir komūnistu
bet mums ir iespējams tos
kot. Plāns celts uz lielo pie
mu, ka bēgļu vairākums
meklē glābties no tirannijas
domā, ka šādas vienības bū
kļaujamas ASV armijā.
turpretī, domā, ka to for
būtu jāuzņemas NATO. Jā
ASV aizsardzības un Valsts
tamenti celt priekšā nāk
NATO Padomē gatavu plā
bēgļu militāro vienību form

Beidzot Raiens pastāstīja,
nam esot bijusi saruna ar ģ
zenhaueru, kas izteicies, ka
priecīgs komandēt vienības,
formētas no bēgļiem vippus
priekškara.

Sārcenes pagasta vēstures meti

(Turpinājums)

Tādas lietas, ka arī kalpa vīrus aplikt ar kādām tur galvas naudām, sārcenieki neatziņuši. Tad jau kalpiem būtu jāpiedalās arī pagasta pārvaldīšanā. Mēs paši lemjam un mēs paši par to atbildam un maksājam, bijis viņu atzinums. Ja kādam Sārcenes pagasta kārtība nepatīk, lūdzu, rokas brīvas, un ej uz citu pagastu. Bet arī gājējiem sārceniešos paticis.

Izgadījies sastrīdēties, kā un kas lai uztur vecumdienās darbam nespējīgus palikušos saimes laudis, kas visus savus spēka gadu nav notrādājuši pie viena saimnieka. Nosprieduši uzcelt Ruņķu birzes galā nespējnieku māju. To arī izdarījuši. Uz Sīmaņu saimnieka zemes, kur gājis garām ceļš no Kaltenes ciema uz Talsiem un otrs no Laidzes un Popraga, uztaisījuši savu krogu.

Visiem bijis jāmaksā nodoklis, nespējniekiem par labu, pārsvarā graudā kursenieku apzīmējumā — gāza. Katram saimniekam noteikt tā termiņā bijis jānodod zināms daudzums dažādu miltu, putraimu ziņu, svaigas, žāvētas aitas gaļas cūkgaļas, sviesta, olu, siļķu, cukura, sāls, pat tabakas, sērkociņu, alus un šņabja, kā arī noteikta naudas summa. Lai nespējnieki būtu apmierināti un saimniekiem neceltu sīkstu, krāpnieku vai citādu neslavu, pagasta saimnieki sacentušies nespējnieku apgādē. Tāpēc apgādājamie dzīvojuši, ļoti labi. Arī šo to pastrādājot vēl piepelnījuši klāt. — Vecie vīri sējuši slotas, vijuši pinekļus, labojuši darba lietas, taisījuši izkaptkātus grābekļus utt., bet māmiņas vērpušas, adījušas, plūkušas spalvas, vasarās gājušas ogot, sēņot un uzraudzījušas bērnus. Daži Popraga saimnieki paklusām iegriezušies Sārcenes nespējnieku mājā, lai no tās iemītniekiem aizņemto naudu.

Kāds nespējnieks, kas agrāk bijis pie vāciešiem par sulaini un pratis labi lasīt un ļoti glīti rakstīt, kā arī stāstīt pasakas, smagā nelaimes gadījumā sārcenieku darbā zaudējis abas kājas un ievainojis rokas. Viņš sārcenieku nespējnieku mājā nodzīvojis vairākus gadu desmitus un turpat arī mācījis bērnus, sagatavodams viņus pilsētas skolām.

Krogu iznomājuši kādam kokamatniekam. Tas pats darījis vairen labu alu, bet degvīnu pircis no brūžiem. Viņa sieva bijusi lieliska visādu gārdu raušu cepēja.

Krogū katru vakaru salašījušies veci un jauni, kalpi un saimnieki. Kas gribējis, iedzēris pa kausam alus, kas kārojis, nopircis pa rausim, bet Prūšu māju saimnieka vectēvs, vēl žilrgts večuks, lieliski pratis spēlēt kokli un to arī vakatru mīļu vakaru krogū trinkšķinājis. Viņa atalgojums par to bijis graudā turpat krogū. Dejojuši ne tikai jaunie, bet bieži vien arī vecie. Dziedājuši senas kuršu dziesmas, gājuši rotaļās, priecājušies. Taču daudzu gadu desmitu laikā neviens sārcenieks nav redzēts krogū pārāk sadzēries. „Pie mums tas nemaz nevarēja notikt," apgalvoja sirmie sārcenieku veči,

kas paši tur bija piedalījušies. "Piedzērušu mēs būtu izmetuši ne tikai no sava krogus, bet arī no pagasta, un saimniekam uzlikuši bargu naudas sodu vai ielikuši cietumā."

„Vai tad Sārcenes pagastā bija arī cietums?" jautāju stāstītājam.

„Nu ka...! Krogū aiz virtuves stadulas stūrī bija apgāzts milzu kubuls ar prāvu spundes caurumu sānos. Kubulu ar sviras palīdzību varēja pacelt uz augšu un iebāzt tajā kaut vai trīs negantniekus. Pēc tam, kad kubulu nodrošināja ar stuti pret stadulas lielo siju, pat lācis netiktu laukā!" — Stāstītājs atminējās, ka reiz čigāns ar sievu, kas nozaguši jērus, šajā cietumā notupējuši trīs diennaktis, Citreiz iespundēts kāds Kaltenes ciema zvejnieks, kas, degvīnu sadzēries, pie krogus sācis nežēlīgi sist savu zirdziņu un pēc tam sievu, kas lopiņu aizstāvējusi. „Varbūt vēl kāds cits svešinieks, bet no pašiem sārcenieķiem gan neviens kubulā nav sēdējis," nobeidza stāstītājs.

Labo raušu dēļ sārcenieku krogus iesaukts par Raušu krogu un šo vārdu arī paturējis uz visiem laikiem. Krodzinieks pa daļai uzņēmies arī pagasta grāmatveža pienākumus, kamēr rakstīšanu, cik nu tās vajadzējis „veicis skolotājs" nespējnieku mājā.

Vēlāk, kad jau paši saimnieki pratuši rakstīt, sevišķi, kad tēvu vietās nākuši dēli, tad jau, pagasta vecākais, bijis reizā arī skrīveris un grāmatvedis.

Milzu lieli un grūti kari izcēlušies, kad nācis virsū neatvairāms spiediens Sārcenes pagastam pievienoties pie Vandzenes.

„Mums bija labi, tik labi, ka neviens no mums neko labāku pagasta būšanās un kārtībā negribēja," stāstīja bijušā neatkarīgā Sārcenes pagasta pilsoņi, no kuriem vēl šobaltdien dažam labam vajadzētu būt dzīvam, spirgtam un veselam ja vien viņus no šīs pasaules nav nopļāvis sarkanais sirpis; brīvajā pasaulē man izdevies saklaušināt tikai kādus pāris sārcenieķus, bet tādus, kas Sārcenes pagastā ienākuši vai dzimuši pēc tā pievienošanas Vandzenei; vecākie, īstie cīnītāji par savu Sārcenes pagasta neatkarību 1944. g. rudenī dzīvi vēl bija kādi trīs četri.

Kad nu ar labu un ar pierunāšanu sārcenieki nebijuši piedabūjami pievienoties Vandzenei, tad nākusi stingra cara valdības iestāžu pavēle, un Talsu „pristavs" pasludinājis Sārcenes pagastu par likvidētu un pievienotu Vandzenes pagastam, pavēlēts nodot arī visas pagasta grāmatas un kasi.

Sārcenes saimnieki, viņu pieaugušie dēli, tēvi un vectēvi un kalpu kārtas vīrieši, visi sanākuši uz slepenu sapulci Sniķeru mājās. Atsaicināti vecīši no nespējnieku mājas. Runājuši un sprieduši pus dienas, ko un kā? Nebijis neviena, kas gribētu pakļauties apvienošanai. Beigās saskrējušas arī sievas, vecenes un bērni. Sākusies raudāšana pat vai matu plēšana, sacēlusies īsta jezga, bet padoma kā nebijis, tā nebijis. Pa tam atnākusi vēsts, ka Vandzenes uradņiks it kā aizsteidzies uz Talsiem, lai ziņotu, ka Sārcenieki dumpojas.

Nu galvas kļuvušas skaidras. Ātri nolemts, ka Sārāju māju saimniekam, kas tobrīd bijis Sārcenes pagasta vecākais un pratis arī krievu un vācu mēli, jau tanī pašā vakarā jādodas pie gubernātora uz Jelgavu un, ja vajadzīgs, arī uz pašu Rīgu, bet taisnība jāpanāk. Katram gadījumam turpat uz vietas visi vēl iemaksājuši pagasta kasē „paduses" naudu, kopā 600 rubļu; novēlējuši labu izdošanos un tad izklīduši.

Bijis pavasaris, pie tam agrs un jauks pavasaris. Sākusies jau zemes strādāšana un agrā sēja. Sārāju saimniekam ienācis prātā, ka tādā laikā atraut zirgu no lauka darba būtu negudri. Darbus viņa mājās appēmies godam izvadīt viņa brālis, bet citi saimnieki katru dienu dot darbā pa pāris vīriem no savām saimēm.

Sārāju saimnieks uzģērbis savas labākās drēbes, apāvies jaunas pastalas, lielos chromādas stulmzābakos sabāzis žāvētu jēra gaļu, bundulu ar sviestu, gabalos šadalītus pusotra kukuļa maizes, licis galvā melnzilo naga cepuri, pārmetis zābakus pār plecu un, stipru kadiķa nūju rokā, saulei norietot izgājis tālajā ceļā.

Alfrēds Ābers

(Turpinājums sekos)

DEBESSKRĀPJU PILSĒTA

ČETRI VĪRI NOKLIEDZ PAREIZU LAIKU

17. g. s. sāk. pilsētā bija nepilns tūkstotis iedzīvotāju, un tā atradās ļoti nožēlojamā stāvoklī: ielas bija nelīdzenas un dubļu peļķēs omulīgi valstījās pilsētnieku cūkas. Koka skursteņi un niedru jumti bija par iemeslu biežiem ugunsgrēkiem. Plosījās dažādas slimības. Jaunais gubernātors nekavējoties stājās pie tīrības nodibināšanas. Sākumā viņa rīkojumus ignorēja, tikai beigās ar lielām grūtībām izdevās gūt labus panākumus: koka skursteņi, niedru jumti ātri nozuda, ielas notīrīja un noliedza laist cūkas klaiņot tanīs. 1653. g. tika nodibināta pirmā pilsētas valde, ierīkojot tai sēdekli kādā pilsētas krogū. Tika iecelts pilsētas galva un nomāts pilsētas vajadzībām pulkstenis. 4 vīri pēc vakara zvana uz ielu stūriem skaļi nokliedza pareizu laiku un meteroloģiskās ziņas.

Par spīti ģenerālgubernātora Stujvesanta lielām reformām un jauninājumiem viņam padotie viņa paša tautieši bija neapmierināti norādot, ka angļu pārvaldītās kolonijās labklājība lielāka un dzīve straujāk progresē. Kad 1664. gada septembrī angļu flote pulkveža Richarda Nikolsa vadībā ieradās Ņujorkas līcī un prasīja pilsētas padošānos, tad nebija, kas pretotos. Bez viena šāviena Stujvesants ar saviem vīriem atstāja ostu. Jaunais gubernātors Nikolss uzvilka Anglijas karogu un Jorkas hercogam par godu pilsētu pārkrustīja par Ņujorku (New York).

PILSĒTA NO JAUNA HOLANDIEŠU ROKĀS

Angļu 9 gadu valdīšanas laikā daudzi holandieši piedzīvoja vilšanos: nodokļi bija nesamērīgi augsti, un viņiem atņēma daudzas privilēģijas. Iesākoties karam starp Angliju un Holandi, daudzu Ņujorkas holandiešu simpatijas no jauna pievērsās Holandei. 1678. g. 9. augustā holandiešu flote admirāļa Evertsena vadībā ieradās Ņujorkas līcī. Angļu gubernātors nebija pilsētā, vietnieks un ostas sardze bija bezspēcīgi, jo holandiešu piekritēji bija aizņaglojuši angļu šauteņu stobrus. Pilsēta padevās bez pretšāvieņa. Evertsens to nosauca par New Orange. Jau nākošā februārī karojošās nācijas parakstīja miera līgumu, kurā paredzēja visas iekarotās zemes nodot atpakaļ to iepriekšējiem pārvaldītājiem.

Tā 1679. gadā pilsēta no jauna atgūst savu vārdu New York un šoreiz uz visiem laikiem.

PILSĒTĀ RUNĀ 16 VALODAS

Pilsēta tagad bija 50 gadu veca ar apmēram 3000 iedzīvotājiem. Pilsētas iedzīvotāji bija, tāpat kā šodien, rašu, tautību un valodu mistrojums, runāja 16 dažādās valodās. Holandieši bija pārsvarā. Jaunā kolonija pievilka un kārdināja daudzus dēku meklētājus. Daži no tiem apslepkavoja tirgotājus un Ņujorkas gubernātors Flečers bieži zemojās un meklēja spāņu vareno pirātu draudzību. Osta bija atvērta šiem negodīgiem jūras kungiem, un to bagātīgie laupījumi pārpludināja pilsētu. 1695. gadā pirātu atamanam „Captain Kidd" pilsētas centrā Pearl ielā piederēja lepnākā māja ar krāšņāko mēbelējumu. Netrūka arī turku tepiķu, kas citur Amerikā nebija atrodami.

1700. gadā pilsētā ir 4000 iedzīvotāju un pilsēta izplētusies no Bowling Green līdz Wall ielai. Wall iela savu nosaukumu mantojusi no sienas, kas atradusies tagadējās ielas vietā un stiepusies no vienas upes līdz otrai (no Hudson upes līdz Austrumu). Šo sienu gubernātors Stujvesants cēlis 1653. gadā kā aizsargvalni pret iebrucējiem. Šodien Wall iela ir Ņujorkas banku centrs.

ŅUJORKA NEATKARĪBAS CĪŅU LAIKĀ

Pilsētas attīstība angļu valdīšanas laikā bija lēna, nodokļu nasta arvienu pieauga un likumu bargums pieņēmās. Daudzas pret angļiem vērstas sapulces tika noturētas pilsētā. Ar katru gadu neapmierinātība auga, un kad beidzot nāca ziņas no Leksingtonas par asiņainām sadursmēm ar angļiem, Ņujorka bijā cīņai gatava. Kontinentālais kongress Ņujorkā nolēma cīnīties. Vašingtonu iecēla par bruņoto spēku virspavēlnieku, un saformēja pirmās karaspēka vienības. Kongress Filadelfijā 1776. g. 4. jūlijā deklarēja koloniju neatkarību un tā paša gada 9. jūlijā Vašingtons Ņujorkā nolasīja saviem karaviriem neatkarības deklarāciju.

J. Šķirmants

(Turpinājums sekos).

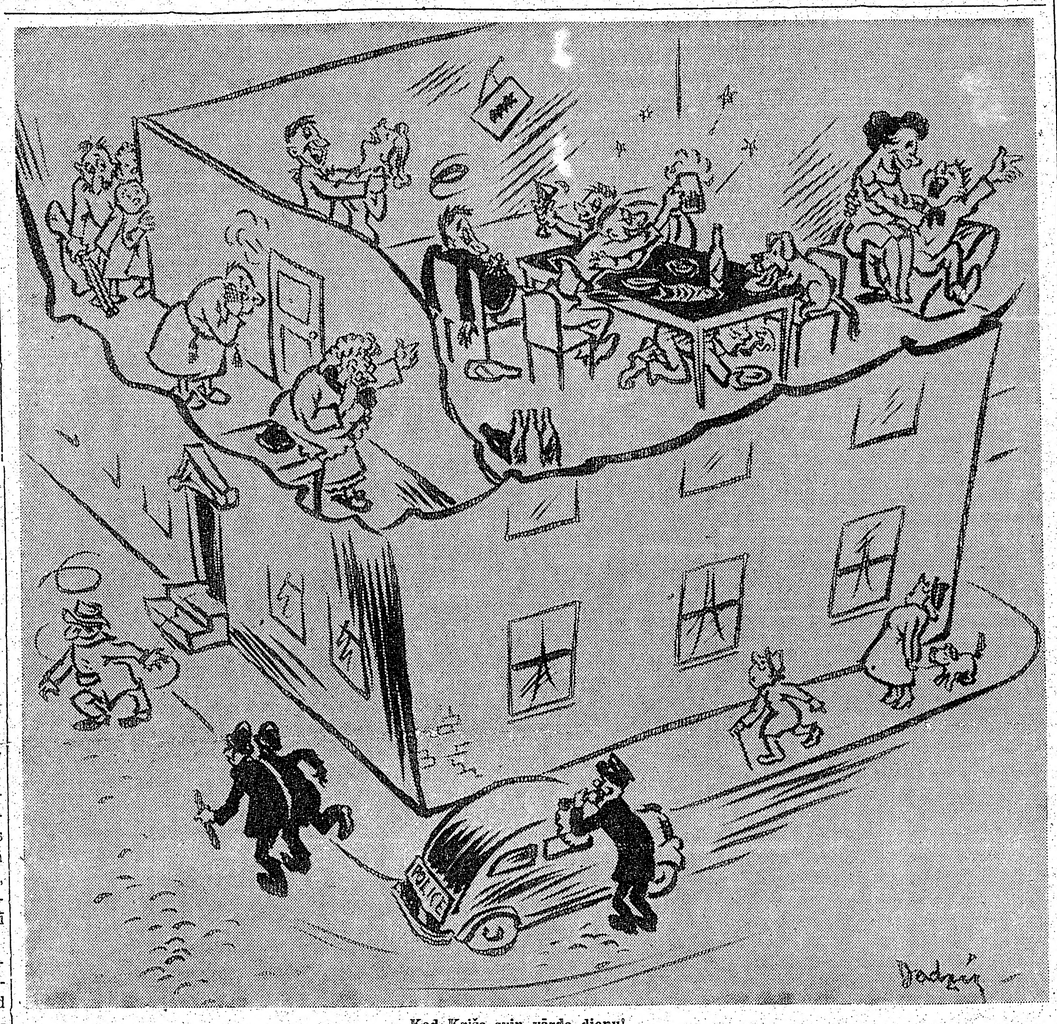

Kad Kriša svin vārda dienu!...

AUKSTĀ KARA PSĪCHOLOĢISKĀS STRATĒĢIJAS KONFERENCE

(Pārnesums no 1. lpp.)

Vai nebūtu iespējams šiem DP sagādāt vietas jaunajā NATO armijā un tiem garantēt pavalstniecību kādā no NATO zemēm pēc paša izvēles. Mēs šo plānu esam pārrunājuši, ne vien ar starptautisku institūtu un amerikāņu amata personām, bet arī ar pašu bēgļu pārstāvjiem un esam atraduši jūsmīgu atsaucību.

Atgriezies ASV, dabūju zināt, ka Kongress vienbalsīgi pieņēmis Kerstena papildinājumu Savstarpējam Drošības aktam izmantot piešķirtos $100.000.000 tieši šādu bēgļu militāru vienību dibināšanai.

Bailes no tā, ka šāds solis varētu izsaukt PSRS militāru reakciju, nav pamatotas, jo šādu bēgļu militāru vienību radīšana nav nekas cits kā nepieciešamā reakcija pret padomju agresiju, kas jau izpaudusies tanku un bumbu ražošanā un NATO radīšanā. Bēgļu militāru vienību radīšana ir efektīvs solis, jo stiprina mūs un vājina mūsu ienaidniekus.

Izteiktas bažas, ka šiem bēgļiem nevar uzticēt, bet viņi darbos pierādījuši, ka tie negrib dzīvot zem komūnistu diktatūras. Daži no viņiem varbūt ir komūnistu aģenti, bet mums ir iespējams tos atmaskot. Plāns celts uz lielo pieņēmumu, ka bēgļu vairākums godīgi meklē glābtieņ no tirannijas. Daži domā, ka šādas vienības būtu iekļaujamas ASV armijā. Raiens, turpretī, domā, ka to formēšana būtu jāuzņemas NATO. Jāaicina ASV aizsardzības un Valsts departamenti celt priekšā nākamajā NATO Padomē gatavu plānu par bēgļu militāro vienību formēšanu.

Beidzot Raiens pastāstīja, ka viņam esot bijusi saruna ar ģen. Eizenhaueru, kas izteicies, ka būšot priecīgs komandēt vienības, kas saformētas no bēgļiem viņpus dzelzs priekškara.

Tad runāja J. Kornfeders, kas 1919. g. pieslējās komūnismam, bija 6 g. ilgi komūnistu Centrālās komitejas vadītājs Ņujorkā, tad aizbraucis uz Maskavu studēt ļeņinismu un vēlāk vadījis komūnistu darbību ASV. 1939. g. pārtraucis sakarus ar komūnismu un kļuvis par komūnisma aktīvu apkarotāju un ir Amerikas leģiona vadītājs. Viņš norādīja: demokratiskam kapitālismam jāpāriet no defensīvas ofensīvā un jāsludina komūnisma pakļautām tautām, ka kapitālisms var dot strādniekam un zemnie kam labklājību un brīvību.

Tad runāja bij. Padomju bruņoto spēku plkv.-ltn. V. Jeršovs, kas pārbēdzis no Austrumvācijas un tagad ir padomju joslas pēckara pārbēdzēju apvienības vadītājs. Viņš pastāstīja, ka kara laikā cīnījies kā Amerikas sabiedrotais ticībā, ka uzvara pār Hitleru nesīs brīvību. Viņš neesot dezertieris, bet patriots, kas mīl savu zemi. Beidzot viņš pieminēja, ka pats esot Ukrainas dēls, bet neesot dzirdējis neko par ukraiņu patstāvības centieniem. Tas izsauca sašutuma vētru ukraiņos un priekšsēdim nācās iejaukties.

Slovaku pārstāvja uzstāšanās pieminot slovaku likteni neatkarīgajā Čechoslovakijā savukārt izsauca protestus no čechu puses.

Priekšsēdētājs Armstrongs tad stādīja priekšā latviešu pretestības kustības pārstāvi Albertu Kalmi, pieminot, ka viņš sarakstījis grāmatu Total Terror.

Kalme iepazīstināja ar Latvijas likteni un latviešu tautas cīņu pret okupantiem. Latviešu partizānu kustība radās 1944. g. jūlijā, kad krievu karaspēks otrreiz ieņēma Latvijas territoriju. Tā bija dabiska reakcija pret komūnistu necilvēcībām. Saskaņā ar pieejamo informāciju pad. okupācijas pirmajos gados pēc 1944. g. cīņā krituši ap 25.000 baltiešu partizānu. Pretestība Latvijā tagad pārveidojusies pagrīdas darbībā. Šīni organizācijā valda stingra disciplīna. Tā ir sagādājusi padomju varai daudz galvas sāpju. Pagrīdas darbību kavē naudas līdzekļu trūkums. Par spīti smagiem spaidiem latviešu tauta ir saglabājusi nacionālu garu. Tauta tic, ka reiz nāks pārmaiņas. Tauta cer, ka brīvā pasaulē nāks viņiem palīgā.

PRASA PĀRTRAUKT DIPLOMĀTISKĀS ATTIEKSMES AR KOMŪNISTU VALSTĪM. — BĒGĻU MILITĀRĀS VIENĪBAS

Psīcholoģiskās stratēģijas konferences turpinājumā ievērojamu runu teica Sav. Valstu Kongresa loceklis Ch. Kerstens (republikānis). Kerstens ir 1951. g. Savstarpēja drošības akta papildinājuma autors. Aktā paredzēti 100 milj. dol. pretestības kustības veicināšanai viņpus dzelzs aizkara. Viņš aizrādīja, ka Višinskis cēlis iebildumus pret šo līdzekļu atvēlēšanu, jo tie esot domāti „dzimtenes nodevēju un kara noziedznieku financēšanai un bruņotu grupu atbalstīšanai, kuru nolūks esot cīnīties pret Pad. Savienību."

Kerstens ierosināja dibināt no bēgļiem, kas nākuši no komūnistu pārvaldītajām zemēm, īpašas nacionālas militāras vienības. Viņš teica: „Poļu, čechu, lietuviešu, latviešu, igauņu... bataljoniem būs liels pievilkšanas spēks. Tie vājinās komūnistu spēku cīņas gribu un ieverojami atslogos amerikāņu spēkus Eiropā. Kāds Pentagona pārstāvis man paskaidroja, ka viens Austrumeiropas bēgļu bataljons, kā pretspēks Staļina armijām, atsver vienu amerikāņu, angļu vai franču divīziju. Šādu nacionālu vienību pastāvēšana sagraus sarkano spēku morāli un lielākā daļa satelitu karavīru pārnāks pie brīvajām vienībām."

Tālāk Kerstens prasīja pārtraukt diplomātiskās attieksmes ar komūnistu valstīm, kuru sūtniecības šeit esot spiegošanas centri.

Brig. ģenerālis B. Fellers, kas II Pasaules karā vadīja psīcholoģisko karu pret Japānu, pastāstīja, ko var sasniegt ar propagandu. Noska ņojums japāņu karavīros sākumā bija tāds, ka tie labāk bija ar mieru mirt nekā dzīvot zem okupācijas varas. Amerikāņu lidmašīnas izkaisīja Japānā 220 milj. skrejlapu. Tās bija speciālistu sagatavotas un tajās bija tikai patiesība, kas izplatījās tautā, un ķeizars nolēma kapitulēt. Savā laikā, ceļodams pa Sibiriju, ģenerālis redzējis apcietināto transportus un bijis izbrīnījies, ka krievi ar saviem cilvēkiem apietas sliktāk kā japāņi apgājās ar amerikāņu gūstekņiem.

Ārējās tirdzn. institūta prezidents Dr. A. Markus apzīmēja ASV par aklo zemi, kas vēl neredz, ko nozīmē komūnisms. Kā piemēru viņš minēja Rūzvelta kundzi, kas izteikusies, ka komūnisms, kas tagad pievērsies totālitārismam, kādu dienu varot pārvērsties demokratijā.

Prof. F. Barnets pieminēja, ka 1945. g. pretkomūnistisko krievu karavīru izdošana bijusi nelabojama kļūda. Tagad pacelts jautājums par gūstekņu piespiedu repatriēšanu Korejā. Ziemeļkorejieši ir padevušies gūstā, paklausot amerikāņu aicinājumiem skrejlapās. Ja tagad šos karavīrus izdos, mums vairs neticēs.

LKK pr-js Dr. V. Māsēns teica, ka ASV ir palīdzējušas un arī tagad palīdz Baltijas tautām, kas ir komūnisma agresijas pirmie upuri. 1940. g. krievi ar bruņotu varu uzspieda mums komūnismu. Tas nenozīmē komūnisma idejisku uzvaru, bet tas ir kails varas akts. Lielā ASV nācija nosodīja šo aktu un neatzina Baltijas valstu pievienošanu Pad. Savienībai. Šis atbalsts stiprina iedzīvotāju pretestības garu Baltijas valstīs. Par spīti deportācijām un terroram šis pretestības gars nav salauzts, un griba būt brīviem ir stipra. Komūnistu vara nav spējusi iznīcināt mūsu valodu, mūsu kultūru.

Māc. J. Končus, Lietuviešu Apvienotā Palīdzības Fonda prezidents, pastāstīja, ka viņa apmeklējumos amerikāņu joslā Vācijā viņam bijis stingri noliegts teikt kā sliktu par Pad. Savienību, kas esot ASV sabiedrotā. Pretējā gadījumā viņam piedraudēts ar izsūtīšanu. Tālāk runātājs uzstājās pret apzīmējumu „pārvietotā persona" ko devuši komūnisti cilvēkiem, kuriem izdevies izglābties no komūnistu verdzības. UNRRA bijusi komūnistu virsvadībā.

No igauņiem runāja māc. Ki viranna.

Vēl runāja Dr. K. Lejasmeijers kas jau neskaitāmās lekcijās iepazīstinājis amerikāņu publiku a komūnisma briesmām. Viņš norādīja, ka apstākļu nepazīšanas dēļ Amerikā radies projekts rakstīt vēstules uz Pad. Savienību, lai propagandētu mieru. Ierosinājuma autori nezina, ka katra šāda vēstule var nozīmēt saņēmējam apcietināšanu vai pat nāvi. Tālāk runātājs brīdināja identificēt komūnistus ar krieviem. Jācīnās pret ļauno sistēmu, valdību, no kuras cieš arī krievu tauta. Tik ilgi, kamēr armija ir paklausīga valdībai, nav iespējama revolūcija. Ļeņins to sapratā un vispirms demorālizēja armiju. Pārtrādzēji no Sarkanās armijas jāizmanto, lai vājinātu Sarkano armiju un radītu tai pretspēku.

Noslēgumā konference pieņēma rezolūciju: izraudzīt 12 locekļu komiteju pieņemto lēmumu īstenošanai un ieteikt ASV Kongresam radīt „Psīcholoģiskās stratēģijas centrālo aģentūru." Korejā gūstekņi nekādā gadījumā nav repatriējami pret viņu gribu. Atzīstot ka Pad. Savienība izraisījusi karu Korejā, ierosina, lai ASV Kongress un AN pilnsapulce pasludina PSRS par agresoru un uzaicina PSRS valdību pārtraukt bruņoto agresiju vai pretējā gadījumā izslēgt to no AN. Tālāk rezolūcija ieteic radīt bēgļu militārās vienības.

TOLSTOJA SENČI — LATVIEŠI

Psīcholoģiskās stratēģijas konferencē runātāju starpā bija arī lielā krievu rakstnieka Ļeva Tolstoja meita grāfiene Aleksandra Tolstoja. Viņa citēja kāda krievu bēgļa vārdus: — Ja atvērtu Pad Savienības robežas, tad tur paliktu tikai Staļins viens pats. — Tolstoja aicinājā visas grupas apvienoties cīņā pret komūnismu. Tālāk viņa teica: „Es esmu krieviete, bet manās dzīslās rit latviešu un tatāru asinis, un es jūtu draudzību pret visām tautām."

Mūsu līdzstrādnieks vēlāk uzmeklēja Aleksandru Tolstoju un lūdza tuvāk paskaidrot, ko nozīmē viņas norādījums par latviešu asinīm viņas dzīslās. Sirmā dāma tad paskaidroja, ka daži zinātnieki esot pētījuši Tolstoju dzimtas izcelsmi, un šie pētījumi noveduši pie kāda izceļotāja no Latvijas priekš vairākiem gadu simtiem. Tas esot bijis augumā liels un spēcīgs un iesaukts par „resno meža kuili." No šīs palamas radies uz vārds Tolstij (resns). Tagadējie Tolstoju dzimtas locekļi ir minētā latvieša tiešie pēcteči. Pēteris Lielais vienam no Tolstojiem piešķīris grāfa titulu.

Aleksandra Tolstoja dzīvo ASV jau 21 gadu un ir Tolstoja fonda prezidente. Šī organizācija palīdzējusi atrast mājas vietas daudziem bēgļiem bez tautību izšķirības. Organizācija ir saņēmusi atbalstu no Forda fondiem.

VĒROJUMI KONFERENCĒ

Konferencē, kurā piedalījās ap 500 delegātu, kas pārstāvēja 50 dažādas organizācijas, satikās un izmainīja domas redzami amerikāņu sabiedriskās dzīves un dažādo tautību pārstāvji. Konferences uzmanību vairākkārt pievērsa Latvijas un Baltijas valstu liktenim. No latviešu pārstāvjiem runas teica trīs, un par konferences sekretāri izraudzīja latvieti Alisi Freiju.

Freija kundze ir Amerikā dzimusi latviete, bet skaidri runā latviski, visu mūžu darbojusies latviešu jauniecelotāju aprūpē. Viņas tēvs bija baptistu mācītājs J. Kvietiņš, kas iecelojis Amerikā 1904. gadā un nesen miris. Pirms II Pasaules kara Freija kundze darbojās Ellisas salā, kur iekārtojusi latviešu bibliotēku un rūpējusies par latviešiem, kas tur nonākuši. Tagad viņa ir latviešu pārstāve pie Nacionālās Katoļu Labklājības Padomes (NCWC), kas nodarbojas ar DP izvietošanu. Freija kundzi var sastapt ostā katrreiz, kad ienāk DP kuģis no Eiropas.

Latvieši šinī konferencē varēja vērot, kā amerikāņi organizē līdzīgas sanāksmes. Pārsteidza stingrā turēšanās pie iepriekš izstrādātās programmas un precīzais laika iedalījums. Priekšsēdis bija nepiekļūdzams, kad runātājs pārsniedza viņam paredzēto laiku. Nebija liekas laika tērēšanas strīdoties nesvarīgos jautājumos. Kad draudēja izraisīties domstarpības krievu un ukraiņu starpā, priekšsēdis noteikti aizrādīja, ka tamlīdzīgu jautājumu iztirzāšana nav konferences programmā. Ukraiņu un krievu delegātu prāti tik ātri gan vēl nenorima un domu izmaiņa turpinājās starpbrīžos.

Ukraiņu emigranti Amerikā ir attīstījuši lielu aktīvitāti. Arī konferences telpās tie bija iekārtojuši atsevišķu galdu ar ukraiņu partizānu pagrīdes izdevumiem, skrejlapām u. t. t.

Lai konferences darbs neklūtu pārāk vienmuļš, bija rīkota delegātu kopēja dineja. Galveno vērību arī šeit veltīja konferences darbam. Dinejā piedalījās arī R. Vogelers, kas bija apcietināts Ungārijā. Viņa kundzei, kas dzimusi Ungārijā, pasniedza orchidejas.

Konferencē dzirdētās runas liecina par krasu maiņu Amerikas sabiedriskajā noskaņojumā, ASV vārdi pret komūnismu, ko šeit dzirdējām, priekš dažiem gadiem, vēl nebija iedomājams.

Anšlavs Eglītis

Ingridas Vīksnas romāns—Mums jābrien jūrā

IMANTAS APG. KOPENHĀGENĀ

Jau vairākus gadus latviešu lasītājs gaidīja kādu lielāku apmēru prozas darbu par Kurzemes cietokšņa dienām, par šo vistraģiskāko, raibāko un rēgaināko mūsu nesenās pagātnes posmu. Dīvaini, pat neizprotami, ka neviens no spējīgajiem dzejniekiem, rakstniekiem un žurnālistiem, kas līdz pat pēdējam brīdim bija turējušies Kurzemes krastā, laudami atmiņām izdzist un izjūtām aizmirsties, neķērās klāt šim ārkārtīgi drāmatsikajam un nozīmīgajam tematam. Ja vien latviešu literātūra pastāvēs un attīstīsies, tad nav šaubu, ka Kurzemes cietokšņa pusgads savā nepateicamajā pretešķību pārpilnībā kļūs par vienu no visvairāk apcerētajiem mūsu vēstures laikmetiem. Jo dīvaināk tāpēc, ka tikai nedaudzi dzejoļi, nedaudzi tēlojumi un fragmentāri raksti bija viss, ko mūsu vecās un jaunās paaudzes autori— notikumu aculiecinieki — iznesa līdzi no mutuļojošā raganu katla. Kaut cik sakarīgu un vispārēju Kurzemes cietokšņa ainu nav mēģinājis sniegt neviens.

Beidzot, kā jau tas dažkārt mūsu rakstniecībā notiek, pie šīs vīriešķīgās tēmas ķērusies „trausla sieviete", uzņemdamās milzīgu uzdevumu — sniegt plašā šķērsgriezumā Ventspils un Liepājas noskaņas, Jelgavas iznīcināšanu, noslēpumainās intrigas sakarā ar bēgšanu uz Zviedriju, kureliešu cīņas, pieskaroties arī bēgļu postam Vidzemē. Šo grūti pārskatāmo, iekšēja sprieguma pārsātināto materiālu Ingrida Vīksna sakārtojusi ap nepretenciozu fābulu: īsi pirms Rīgas krišanas, medicīnas studente Dagnija dodas uz Kurzemi meklēt vecākus, kas vēlāk izrādās gājuši bojā Jelgavas degšanā. Nemaz nedomādama Kurzemi atstāt, Dagnija Ventspili nonāk sakaros ar slepeno organizāciju, kas sarīko braucienus uz Zviedriju un kādu laiku piedalās kā sakarniece slepeno raidījumu nosūtīšanā, viltoto zīmogu pārvadāšanā un citos līdzīgos pasākumos. Pēc tam viņa kopā ar pārējiem laivu gaidītājiem slapstās jūrmalas mājās, palīdz pielabināt vācu sardzes, pārcieš krievu bandītu uzbrukumu. Pa starpu viņa iepazīstas ar kādu leģiona virsnieku, kas vēlāk pāriet kureliešos, pārdzīvo īsu, strauju romānu un beidzot aizbrauc uz Zviedriju, jūrmalā šķirdamās no iemīlētā, kas devis sev solījumu dzimteni neatstāt. Autores nolūks nav bijis veidot sarežģītu fābulu, vai nodoties atsevišķu raksturu sīkākai analizei, bet gan plašākās līnijās parādīt Kurzemes traģēdiju. Noskaņu un vides tēlojumi viscaur izdevušies saistoši. Vai tā būtu izbraukšana no Rīgas naktī uz pārpildītas dzelzceļa platformas, neziņas pilnā laivu gaidīšana piekrastes mājās, vai vispārējā, necerīgā, sajukusī, izmisusī pirmsgala jūtoņa. Ingridas Vīksnas tēlojums ir dzīvs, pat aizrautīgs. Dažkārt aprakstos un iztirzājumos diezgan daudz žurnālistikas, bet — tā ir interesanta, koncentrēta un reizēm veikli paslēpta spriegās sarunās. Autore tiecas būt objektīva un neaizstāv neviena viedokļa, izņemot, saprotams, vispārīgi latvisko. Viņa liek kādam kurelietim jūsmot par šo kustību un pārliecinoši iztēlot, to kā varonīgu un vienīgo pareizo. Citā vietā, kāds leģionārs, nākdams tieši no grāvjiem, nosauc kureliešus par dezertieŗiem un glēvuļiem, kas tikai negrib karot. Riskēdama ar dzīvību, Dagnija piedalās Zviedrijas braucienu sagatavošanā, bet pie gadījuma izsakā sašutumu par bēgļiem, kas glēvi pamet zemi un tautu, lai tikai glābtu savu ādu. No vienas puses šī pilnīgā objektivitāte labi iederas vispārējā sajukuma tēlošanā, no otras — pat tagad, pēc astoņiem gadiem joprojām ir grūti dot noteiktus spriedumus. Mēs zinām, ka kureliešī izrādījās fantasti un viņu necerīgā cīņa vājināja fronti. Taču viņi bija vienīgie, kas tanī laikā atklāti daudzināja Latvijas valsts atjaunošanas ideju. Tagad var sacīt, ka daudzinātā un leģendārā braukšana uz Zviedriju, organizēta ar tādām pūlēm un upuriem, bija pilnīgi lieka; daudz ērtāk, ar mazāku risku varēja paglābties Vācijā, kur vēlāk UNRRA's un IRO nometnēs bija daudz vieglāka dzīve, kur varēja brīvi un intensīvi kopt latviešu kultūru un kur, pretēji Zviedrijas pieredzei, nebija ne mazāko jaunās paaudzes pārtautošanas pazīmju. Bet — mēs zinām, kas dzina laudis briesmu pilnajā ceļā uz Zviedriju: riebums dzīvot totālitārajā Vācijā, vai tai kalpot. Mūsu vēstures pēdējā dekāde ir pilna neatrisināmiem jautājumiem: Vai pirmajai krievu okupācijai vajadzēja pretoties ar ieročiem? Vai vācu laikā vajadzēja dibināt leģionu? u. t. t. — Cerēsim, ka reiz mums rādīsies izcils vēsturnieks, ar pietiekami gaišredzīgu skatu un pietiekamu pārliecības spēku šos jautājumus noteikti izšķirt. Romāns, nav polemika, un drastiska sava viedokļa uztiepšana jo bieži kaitējusi pat ļoti ievērojamiem mākslas darbiem.

Interesanti, ka vislabāk Ingridai Vīksnai padevušies „vīriešķas" dabas tēlojumi. Grūti iedomāties, ka sieviete spēj tik labi iejusties kauju darbības aprakstos un tēlot tos ar tādu lietpratību. Krāsains, pat sugestējošs ir

(Nobeigums 8. lpp.).

Jānis Veselis

NO TUMSAS

Ap tevi satumsusi melna, dziļa nakts,
Ne izejas, ne zvaigžņu. Smagos vālos vējš
No tālumiem ap tevi plosās sākotnējs,
Un dziļāk vēl tu pirmatnības alās rakts.

Ir brīvība un zeme, prieks tev šodien zagts,
Sen nezini tu pats, cik daudz tu pazaudējs.
Kāds svešāds spēks ir uguns svinu brūces lējs,
Šķiet dzīsusi uz mūžu baltās Laimas saite.

No tumsas izvijas kā upe gaišāks stars,
Tu neesi vairs viens, spēd mīļās laipnais skats,
Tu celies noreibis nu tālām gaitām pats,
Un jaunus mērķus kaļ jau modinātājs gars.

Vēl lielas pārveidības Tavu dzīvi skars,
Un daudzus samals nežēlīgais laika rats.
Caur briesmām izejot, tev nekritīs ne mats,
Līdz atkal gaišos laukus gaiši vīri ars.

Tālivaldis Ķeniņš

OPERU FESTIVALS TORONTO

JĀŅIS NIEDRA ATKAL UZ OPERAS SKATUVES

Kopš pagājušās nedēļas beigām lielais Toronto Royal Alexandra teātris atvēris savas durvis operas mākslai, desmit dienu ilgam liriskā teātŗa festivālam, kuŗa ietvaros šogad uzveda Smetanas Pārdoto līgavu, Mocarta Burvju flautu un Masnē Manonu. Lielais publikas pieplūdums un jūsmīgā atsaucība (ko no anglo-sakšu „mierīguma" nemaz nevarētu gaidīt) liecināja, ka zināma daļa šejienes publikas ir izslāpusi pēc dziļākas mākslas, nekā Maple Leafa ledus revijām. Visi uzvedumi bija teicami, jāsaka pat, apbrīnojami rūpīgi iestudēti. Tie deva labu liecību par to mākslinieciško garu, kāds valda Toronto Karaliskā Konservātorijā, jo visa operas ansambļa pamatā ir minētās Konservātorijas bijušie un tagadējie audzēkņi. Tādēļ arī operas trupa, kas uzveda min. operas, pamatoti sevi nosaukuši par Royal Conservatory Opera Company. Tā dibināta 1946. gadā, un tās aktīvitāte kopš tā laika ir nemitīgi augusi. Ja ievērojam, ka pēdējos gados šī ansambļa operas festivālos uzvesti Gluka Orfejs, Pergolēzes Kalpone — kundze, Mocarta Figaro kāzas un Don Žuāns, Guno Fausts, Pučini Džani Skiki, Bohema un Madame Butterfly, Humperdinka Ansītis un Grietiņa, un vēl citi darbi, varam teikt, ka tā repertuārs jau ir visai plašs. Tā kā mākslinieciskā kvalitāte arī stāv uz samērā augstas pakāpes, jānožēlo, ka šādus uzvedumus rīko tik reti. Ka modernā operas māksla šai trupai visnotaļ nav sveša, liecina nākamais jaunās Menotti operas Vecmeita un zaglis sagatavojums Toronto (gribētu atzīmēt, ka minētā autora opera Konsuls, kurā traktēta politisko bēgļu problēma, iemantoja lielu ievērību, arī Eiropas zemēs), kuŗu visiem operas mākslas cienītājiem ieteiktu apmeklēt. Izcilā vietā stādāms operas koris ar svaigu, saliedētu un rūpīgi izstrādātu priekšnesumu. Jāteic, ka Manonā, tik spirgts koŗa dziedājums ilgi nebija dzirdēts, (Operu uzveda oriģinālvalodā). Ja nu pati Manona Margerita Gignac kaut tā apveltīta ar ievērojamiem balss dotumiem, drīzāk bija Mimi nekā Abata Provo vieglprātīgi — koķetā (bet iekšēji samaitātā!) franču meitene, izcilu vokālu baudu sagādāja Ņujorkas pilsētas operas solists Džons Aleksandrs, kuŗa spožās augšas un izjustais dziedājums nedarītu kaunu pat Parīzes Lielai Operai. Toties visi citi solisti un koristi bija plaukstošas kanadiešu zvaigznes vai arī jaunkanadieši, starp kuŗiem divi spējīgi mūsu kaimiņtautu pārstāvji, Konservātorijas studenti, lietuvietis Vakovas Verikaitis un igaunis Endels Loo, un viens jau starptautiskā plāksnē pazīstams vecmeistars — mūsu pašu Jānis Niedra. Ar patiesu satraukumu gaidīju trešo cēlienu, kur vajadzēja parādīties grāfam de Grijē. mums tik labi pazīstamā augumā un balsī varenā Nac. Operas basa izskatā. Kādi gan būs pirmie soļi uz operas skatuves tam, par kuŗu Latvijā nepazinām iespaidīgāku Vāgnera karāli vai Čaikovska Grēminu. Vecāks un smagāks kļuvis, bet vēl tikpat varens ar savu klātieni vien it kā piepildīja skatuvi un dimdinādams vecā grāfa norādījumus savam grēkus nožēlotājam dēlam, kavalierim de Grijē, iemantoja ne tikai publikas, bet arī Kanadas kritiķu atsaucību lielākos Toronto laikrakstos. Tā Telegram piem., raksta: „Jāņa Niedras drošas rokās de Grijē tēvs ir visai iespaidīgs." Jācer, ka arī turpmāk J. Niedras operas mākslas lielo rutīnu izmantos Kanadas operu uzvedumos. Teicami spēlēja Konservātorijas simfoniskais orķestris, ko dažādos uzvedumos vadīja pazīstami gan kanadiešu, gan amerikāņu diriģenti. Beidzot, bet ne beidzamā vietā, jāpiemin šī Karaliskās Konservātorijas Operas Ansambļa iedvesmotājs un dvēsele, Konservātorijas Senioru skolas direktors Dr. Arnolds Valters (Walter), kas jau pirms daudziem gadiem ieradies šeit no Eiropas. Viņš ir viens no eminentākām Kanadas mūzikālām personībām, teorētiķis un komponists, vairākkārtēji pārstāvējis Kanadu daudzos starptautiskos kongresos, starp citu arī UNESCO Starptautiskās Mūzikas Padomes sesijā, pag. vasaru Parīzē. Viņa drošās rokās un teicamā kultūrā, Toronto var cerēt uz augstiem sasniegumiem operas mākslas laukā.

Prof. Jānis Siliņš

ANSI CĪRULI PIEMINOT

(1883 - 1942)

25. FEBRUĀRĪ — ANŠA CĪRUĻA DZIMŠANAS DIENĀ — ATCERĒJĀMIES AIZSAULĒ AIZGĀJUŠO LATVJU MEISTARU, ŠORUDEN IR 10 GADU KOPŠ VIŅA NĀVES

Ansim Cīrulim ir sava īpata un neaizstājama vieta mūsu mākslas attīstībā. Sācis ar amatniecību un daiļamatniecību, viņš drīzi vien — ap Pirmo Pasaules karu — pievērsās arī gleznieciībai. Cīrulis ir viens no pirmajiem latviju rakstu meistara Jūlija Madenieka audzēkņiem. Kādu laiku mācās Štiglica mākslas skolā Pēterpilī; pēc tam viņš papildinās Julian'a akadēmijā Parīzē. Tā Ansis Cīrulis veidojās, kopdams un sadalīdams savas spējas vairākos mākslas laukos: keramikā (sākuma posmā), audumos, mēbelēs un iekštelpu iekārtā, grafikā, sienu un griestaiķu gleznieciībā, ešļas, temperas un akvareļu gleznieciībā. Un visur viņš atstājis paliekamas zīmes un vērtības, vērdams savu cīrulisko latviskumu savā īpatā valodā, savos īpatos veidos. Anša Cīruļa jaunības gados, kad nāca un gāja dažādi modernisma virzieni, mākslā nereti bija iccienīti saukļi un doktrinas. Tie neskāra Cīruli, jo viņš ir nedoktrinārs mākslinieks. Klusais, raženais meistars ar pazemīgo sirdi un saulaino smaidu gāja pats savu ceļu. Dvēseliskais siltums, kādā iekšējā pārliecībā saskaņota naīvitāte un stila izjūta, apgarodami Cīruļa meklējumus un nemitīgo darbu, bija viņa vadoņi. Cīrulim piekrita apbrīnojama spēja sakausēt un iekšēji apvienot dažādas ievirzes un uzdevumus. Šīs spējas avots ir mākslinieciskās personības viengabalainība ceļu un darbu dažādībā. Cīrulis bija iemīlojis Parīzi un viņam bija tuva franču „dekadentiskā simbolika"; bet vēl dedzīgāki viņš studēja latvju rakstu pūru un dzīvoja mūsu dainu un teiksmu pasaulē. Viņš nekad neškiroja amatnieka un „tīrā" mākslinieka darbu. Gleznoja latviskās dzīves ainas, gleznoja daiļavas ar rožaino miesu un zeltainiem matiem, bet gleznoja arī izkārtni Plato veikalam Rīgā. Ikvienu darināmo lietu un materiālu viņš prata apmīļot un paklaut mākslinieka sirds, acs un rokas burvībai. Viņa naīvitāte un idilliskums bija īsti, nesagudroti, bet pārdzīvoti un veidos izteikti. Cīrulis dzīvoja savās teiksmās un pauda latviski izjustu teiksmainību līniju, raukumu un krāsu ritmiskā sadarā. Ārēji skatot, viņa gleznojumi ir stilizācijas; mākslinieķam tie bija viņa sapņa un brīnuma atklāsme. Pats apzīmējums — stilizācija ir tik maznozīmīgs, lai tuvotos Cīruļa skatītai un veidotai pasaulei. Vai tās bija lietas, lietu rotājumi vai gleznas, vai zīmējumi,— visur atblāzmojas redzamās zīmēs Sapnis par Laimu. Ikdienas norises. ainavas, seno teiksmu tēli Cīruļa maigo krāsu vizmā un līniju ritumā izvēršas klusas saulainības apstarotā sapnī: sapnī par brīnumaino daiļuma zemi. Tālab Cīruļa zīmes un vīzijas valdzina, kā aizvien mūs valdzina un savilņo noslēpums.

Ansis Cīrulis sava darbnīcā Rīgā 1939. gadā

ROMĀNS

10. turpinājums

„Nosvilināšu ar visiem pakšķiem, piekaidīšu uguni," kērca Kadiķiene.

Un pāri logam pavisam šķibi sagriezās vīnstīgu režģis.

„Lasi, lasi, Marija, tālāk." Balds at āja no durvīm. Viņš neskatījās ne māsā ne brālī, bet viņš bija bāls. Un Marija atkal pacēla balsi, smalku kā stīgu, bet vārdi lipa mutē un plīsa kā papīrs. Kaut kas neābs un briesmīgs spīlējās gaisā.

„Un ūdeņi celsies — vai jūs redzat — ūdeņi celas! Dīki jau vakar bija pārplūdinājuši jlavas, bet nu tie burāja jau tīrā, gubdžaini dodas šurpu uz māju. Kur skatīsies — ūdens un ūdens. Bīdz ceļiem, pieciem, jau pāri zeļam. Gotiņas nomos, caras blēj, laužas piesietie suņi. Laužas rāpšus uz jumta. Kadiķiene tusdama, brēkdama, ar dūņām arotē, pat Putnu mamma ar naudas lādi. Vinas tur plēšas, kurai rāpties pirmai. Bet ūdens celsies, celsies. Neglītie dārza krupji glābsies bezdelīgu pamestās ligzdās, blakus vistām vārnas, peles un žurkas, visi — kas mēs Zālās. Varbūt arī kāda govs izpeldēs no kūts, skurstenī kā atvarā uznirs Kadiķienes pavārnīca.

Bet ūdens nerimsies. Vēji ritinās vilņus milzīgus kā kalns, tie sliesies mākoņos, plīsīs pušu un šņākdami velsies aizvien tuvāk un tuvāk. Visu dzīvo un nedzīvo aiz raus straumes. Vai tā Putnu mamma vai mitruma kukainis, ūdenim vienalga. Tikai tu un tu un es tversimies skurstena galā, un tad mēs sauksim uz visām pusēm — palīgā! Bet nebūs, kas palīdz. Dzirdiet, jau kliedz, ūdens burbuļo mutēs!"

„Jā, pelīte izspruka no alas, drīz nāks citas, visas domā glābties istabā, bet mūsu mājiņa nekur nevar aizbēgt, pieaugusi zemei."

„Kāpsim skurstenī, norausim jumtam šķiņdeļus, koki vienmēr peld pa virsu," Balds cilāja krēslus, aplūkoja savas rokas.

Vairākmies īstenības šausmu, Marijas acis iebēga atpakaļ bībelē, bet tur ūdens dārdi skanēja vēl briesmīgāki:

„Sešisimtā Noāsa dzīvības gadā, otrā mēnesī, septiņpadsmitā mēneša dienā, tai pašā dienā visi lielie bezdibeņa avoti ir pārtrūkuši un debess logi atvērušies. Un lietus nāca virs zemes četrdesmit dienas un naktis. — būtu kalendārs, paskatītos, kāda šodien diena."

„Kura nakts un kura diena?"

„Kas tas ir, Marijiņ, kalendārs?"

„Grāmata ar cilpu, kas karājās pie skapja."

„To es vienu dienu aiznesu Kadiķu bērītim parādīt, uz vāka bija zirdziņa galva."

„Ak Leksi, Leksi atkal — tu," Balda roka pacēlās un nolaidās.

Ārpusē no mājas sienas atšļuka veļas virves gals un smagi ar visu naglu, ūdens palti gaisā, iekrita burbuļainā jūrā. Balds atlēca dziļāk istabā. Vasaras raibumi uz viņa bālās sejas aiz klusām šausmām izlīda degunu virspusē lieli un tumši. Tieva ūdens urdziņa tecēja gar sienu un jauni spīdinādamās locījās šurp, Leksi kārodama.

„Leksi!" Balds kā aptracis uzklupa brālim. „Rāpies krēslā!"

Griezīgi švīkstot gar loga rūti nobrūka vīnstīgu režģis. Kadiķu galā gari un kērcīgi iegaudojās Kadiķiene, istabā gāzās Balda kājas aizķertais krēsls.

„Palīgā, palīgā," pasaulei brūkot, abi zēni reizē klupdami metās Kadiķu gala durvīs.

Kas šķindīgs un smags atsitās arī durvju otrā pusē, un pretī zēniem istabā iesprūga Putnu mamma.

Gultā pāri bībelei kalķu bāla noslīga Marija.

„Traki palikuši! Aeis kā vēžiem uz āru. Kur Zaķiene? Un ko tu tur dzemdē pa gultu? Atrotiet bikses un skrejiet pie Zeķienes, tūlīt, ātri! Še, mauciet galvā,"

Lieliem soļiem, klaudzinādamās no vienas istabas otrā, Putnu mamma pasvieda puikām tukšus spaiņus.

„Pats pēdējais laiks — ātri!"

Leksis iekērās durvju stenderē, viņš brēca pilnā rīklē: „Pēdējais laiks!"

„Muti ciet! Bald, skrieni tu viens, rādi, kas esi."

Balds paķēra spaini un klupa dārza durvīs. To redzēdams, Leksis metās pakaļ.

„Un tu," Putnu mamma atvilka elpu." Spokiem rada? Ko skaties manī, kā Kurlā Žene? Noberz ģimi ar rupju dvieli, pasūkā sāli. Kadiķiene svieda gan, bet netrāpīja. Kā redzi, esmu dzīva un pilnu prātu."

Marijas lūpās raustījās mulsuma smaids — tāds žēls un greizs, kas rieba Putnu mammai vairāk par visu. „Izbāz galvu durvju spraugā, lai ūdeņi atmiekšķē prātam stulbumu."

„Maize un daži kartupeļi mums jau ir," Marijas lūpas mazliet pavērās. „Un klāt ir nācis viens sīpols. Sīpols man ir zem spilvena blakus bībelei, maize pagultē rokdarbu grozā. Sīpols ir zagts, un es zagšu vēl, jo viņi man prasīs ēst. Un divos sapņos tu man esi ar vējiem un slīpu lietu sūtījis gaŗām Noāsa šķirstu, ne gluži tādu, kā bībelē stāstīts. Pēdējo reizi tas bija sudraba spīdumā, kā no slapjām bērzu tāsīm un klūgām vīts, kā stārķu lizda viņš peldēja vidū slīkoņiem un slepkavām. Un tumsa bija visapkārt, un virs galvām ķērca mums neredzamu putnu balsis, kā vārnas, kā kraukļi. Un Līnas balsī lakstīgala, un Līnas balsī dzeguze. Un tad tu pavēlēji mēnesim ienīrt tumsai vidū un rādīt ceļu pāri ūdeņiem."

„Marija."

„Un es tev solos, ka mēs to taisīsim ar naglām, vecā žoga dēļiem un sūnām, jo bērzi ir tālu Struteņu muižas mežā, un visi ceļi pārplūduši. Balds noārdīs žogu, tur lejā pie strauta, kas izkāpis jau pļavās. Mēs strādāsim ar vislabāko prātu un ņemsim savā šķirstā putnus un lopus — es solos. Bet dodi mums laiku, liec rimties lietiem, citādi mēs netiekam laukā."

Viņa bija tālu no putnu mammas vārdiem, un runājās vien tālāk ar savām smago sirds dungu pilnajām bailēm ar Dievu, jo visam citam vairs nebija nekādas jēgas, likās, jau bruka māja.

Bet Putnu mamma nāca jau trešo reizi un sauca pavisam bargu balsi: „Celies augšā, kad es tev pavēlu, dzirdi!"

Un tādā balsī laikam bija runājis Dievs tas Kungs uz ticīgo Noāsu, un Marija piecēlās sēdus.

„Es jau ceļos," viņa trina pirkstiem deniņus.

„Ej un atver dārza durvis, ievelc dziļu elpu un palūkojies, vai viņi jau nāk. Un apskaties pēc kādas vecas ķesas ko galvai pārsegt, jūs iesit visi uz kūti. Nu, neberz tik traki pieri — lietus ūdeņi apdzēš visus miesas karstumus."

Taču Marija nepaguva aiziet līdz dārza durvīm, kad brāļi jau nāca, slapji līdz ādai, ūdeņi čurkstīgām upītēm tecēja no piedurknēm un bikšu galiem un ātri kā čūsku astes locījās projām zem skapjiem uz peļu alām.

Zeķiene iestenēja pēdējā. Ilgi piņķēdama likos pirkstus seģenes bārkstīs, viņa mēmi lūkojās Putnu mammas sejā.

„Kas tad atkal atgadījies? Bērniņi līdz nāvei pārbiedēti. Nu tā, novilksim slapjos kankariņus, mēģināsim iekurt plītiņu."

„Nekāda novilkšana, tūlīt visi uz kūti. Kadiķiene mani gandrīz nosita."

„Vai Dieviņ, vai —," Zeķiene pielieca ceļi.

„Ar atslēgām, pēdu no galvas, durvīs. Tāpēc tie bērni tādi. Un tagad uz kūti, pats pēdējais laiks vistas pārvietot drošākā vietā. Kūtī nav vairs drošuma. Tā lapsa aiz sienas kāro visiem apgriezt kaklus, nodedzināt kūti, māju."

„Tumšā stundiņa, kur mēs liksim nabaga putniņus?"

„Kā, kur liksim! Te, manā istabā."

„Ko tad —"

„Jā, ko lai dara, briesmīgi laiki, līdz Jurģiem jāpaciešas."

„Nē, saimniečit —"

„Zeķienīt, jā, jā — briesmīgi laiki. Saspiedīsimies visi čupiņā, kamēr Baldītis un Marijiņa uztaisa Noāsa —"

„Vai tu turēsi muti. Bērni ies palīgā atnest."

„Šitādā laiciņā? Ir sunīti laukā nedzen. Vai, vai, pārdomājiet."

„Nevaru pārdomāt, vistas no gaisa nekrīt. Gan jau sadzīvosim, vista gudrs putns, ja tikai kārtībā iedīda. Noliksim kaktā kasti ar zemēm."

„Ko jūs, ko jūs, saimniecīt, tā tik smalki muižas kaķi izdarās."

„Bet tā mana griba!" Un Putnu mamma piecirta kāju.

„Lai tad notiek jūsu gribēšana," Zeķiene paņēma seģeni. „Iesim, bērniņi, ar Dieviņa visa saprašanu."

Viņi izgāja lietū, cieši viens pie otra turēdamies.

„Un neaizmirstiet Grietu!" Putnu mamma nosauca pakaļ.

*

Kaut nebija nekādu vēju, viss gaiss darbīgi šalkoja un šņāca, un debesu ūdeņos nebija saskatāms pat tuvākais ceriņu pudurs. Gar mājas stūri no jumta drāza lejā un pāri ūdens mucas malām gāzās šļakatains strauts, kas ar visām putām un žagaru pabirām straujā upē bēga gaŗām lievenim.

(Turpinājums sekos).

MĀJU PĒRKOT
V. PAL
Tel. RI 36
Jums latviešu valodā sniedz savu
vājot bagātīgā izvēlē nekustamu
kos Toronto r
M. J. CAMPBE
REAL ESTATE
213 Danforth Ave
Daugavas Vanagu To
PLKV. O. KALPAKA AT
š. g. 7. martā, pl
1087 Queen, W., Toronto.
1. Referāts
2. Teātŗa izrāde M. Zīve
«TĪRELPURVS»
3. Deja līdz plkst. 1.00
fete. Laba deju mūzika. Ieeja v
divas rindas $2.00. Tika
1. NIAGARAS LATVIEŠU MA
OSKARA KALPAKA A
š. g. 8. martā, plkst. 19.00, 196
SERBU KLUBA
Programmā: kapteiņa L. L
V. LINDES. v
TAUTISKĀS I
JAUNATNEŠ
Pēc atceres latviskās sadzīves
Niagaras latviešu akord
(522)
SV. JĀŅA BAZNĪCAS
ZENTAS PU
LATVIEŠU DZIES
Piedalās JURIS DZEGU
Pie klavierēm: EMI
Sestdien, 1952. g. 1. martā,
Sv. JĀŅA BAZNĪCAS LATV. DRA
Ieeja pret labprātīgi
Atlikums par labu Sv. J
Pašpalīdzība
Toronto Latvi
rīk
DEJU V
š. g. 7. martā, 245 College St.
ATKAL UZ DEJU! —
GALDIŅIEM UN
Ieeja biedriem un dāmām
(461)
UZMANĪBU!
JŪSU RĪCĪBĀ IR
ESTONIAN M
kas sniedz mūziku eiro
DEJU M
(542)
TORONTO LATVIEŠU
LOT
Lāgavu buķetes. Visbagātākā izvē
Krājumā latviešu
854 Bathurst St., vienu bl
Tel. K
MĒBEĻU
Bagātīgs jaunu un lietotu m
kantorie
kanapē, paklāji, šujammašinas,
ju iekārta,
ATVĒRTS KATRU DARB
RUNĀ ARĪ
QUEEN WEST
587 Queen St., W., Toronto,
MOHAWK FU
Lietuviešu m
Visāda veida mēbeles, radio u
ledus skapji, veļas mazgā
bērnu mēbeles
Latviešiem izdevīgi
Veikals atvērts no p
2448 DANFORTH A
TEL.

MĀJU PĒRKOT

V. PALMA

Tel. RI 3670

Jums latviešu valodā sniedz savus pakalpojumus, piedāvājot bagātīgā izvēlē nekustamus īpašumus visdažādākos Toronto rajonos

M. J. CAMPBELL & Co

REAL ESTATE BROKER

219 Danforth Ave, Toronto.

Daugavas Vanagu Toronto nodaļas
PLKV. O. KALPAKA ATCERES VAKARS
š. g. 7. martā, plkst. 19,30
1067 Queen, W., Toronto. Poļu nacionālā zālē

1. Referāts
2. Teātŗa izrāde M. Zīverta drāma «TĪREĻPURVS»
3. Deja līdz plkst. 1.00 naktī.

Bufete. Laba deju mūzika. Ieeja visam vakaram $1.50, pirmās divas rindas $2.00. Tikai uz deju $0.50. (541)

Tēvzemei un brīvībai!
1. NIAGARAS LATVIEŠU MAZPULKA UN SKOLAS
OSKARA KALPAKA ATCERES VAKARS
š. g. 8. martā, plkst. 19.00, 1967 Main St., Niagara Fall
SERBU KLUBA TELPĀS
Programmā: kapteiņa L. LĪDUMA referāts.
V. LINDES vīru koris,
TAUTISKĀS DEJAS un citi
JAUNATNES PRIEKŠNESUMI
Pēc atceres latviskās sadzīves groziņu vakars ar labāko Niagaras latviešu akordeoniņu līdzdalību
(529) Visi laipni ielūgti

SV. JĀŅA BAZNĪCAS DRAUDZE RĪKO
ZENTAS PUKINSKAS
LATVIEŠU DZIESMU VAKARU
Piedalās JURIS DZEGUZE (deklamācijas).
Pie klavierēm: EMILIJA RUBĻEVA
Sestdien, 1952. g. 1. martā, plkst. 7 vak. Toronto
Sv. JĀŅA BAZNĪCAS LATV. DRAUDZES telpās, 274 Concord Ave
Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem (300)
Atlikums par labu Sv. Jāņa latviešu draudzes Pašpalīdzības fondam

---

Toronto Latviešu Biedrība

rīko

DEJU VAKARU

š. g. 7. martā, 245 College St., Toronto, plkst. 8 vakarā

ATKAL UZ DEJU! — ATSPIRDZINĀJUMI PIE
GALDIŅIEM UN LABA MŪZIKA

Ieeja biedriem un dāmām $0.75, kungiem $1.00

(461) Jūs laipni ielūdz TLB

UZMANĪBU!
JŪSU RĪCĪBĀ IR
ESTONIAN MELODY TRIO,
kas sniedz mūziku eiropiešu noskaņā, tāpat arī
DEJU MŪZIKU
(542) Tel. LO 1641, Toronto

TORONTO LATVIEŠU PUĶU VEIKALS
LOTUS

Ligavu buķetes. Visbagātākā izvēlē griezti ziedi un podu puķes
Krājumā latviešu keramikas izstrādājumi

854 Bathurst St., vienu bloku uz ziemeļiem no Bloor
Tel. KE 3884 (292)

MĒBEĻU VEIKALS

Bagātīgs jaunu un lietotu mēbeļu krājums dzīvokļiem un kantoriem p. p.:
kanapē, paklāji, šujammašīnas, gultas, ēdamistabu un virtuvju iekārta, pianino utt.

ATVĒRTS KATRU DARB DIENU LĪDZ PL. 8 VAK.
RUNĀ ARĪ KRIEVISKI.

QUEEN WEST FURNITURE Co. (422)
587 Queen St., W., Toronto, Ont. Telef. WA 6812

MOHAWK FURNITURE CO

Lietuviešu mēbeļu veikals

Visāda veida mēbeles, radio un televīzijas aparāti, elektriskie ledus skapji, veļas mazgājamās mašīnas, grīdsegas, bērnu mēbeles un rotaļlietas utt.

Latviešiem izdevīgi pirkšanas noteikumi
Veikals atvērts no pl. 9 rītā līdz 9 vakarā
2448 DANFORTH AVE, TORONTO, ONT,
TEL. OX 4444 (509)

ANŠLAVS EGLĪTIS

Kazanovas mētelis	0.80	—	Adžurdžonga		1.80
Sīkstā dzīvība	1.80	2.40	Ģimetne		0.65
Švābu kapričo	2.60	—	Nestundas		0.75

ALEKSANDRS GRĪNS

Dvēseļu putenis	3.90	4.50	Saderinātie		4.50
Tobago	1.90	2.40	Nameja gredzens		0.80
Krustneša gaitas	0.35	—	Kara stāsti		0.60

JĀNIS JAUNSUDRABIŅŠ

Es stāstu savai sievai	2.80	3.50	Ūdeņi		0.50
Nāves deja	2.20	2.75	Ganos		0.75
Zaļā grāmata I	2.25	4.25	Debess un zeme		0.50
Zaļā grāmata II	2.50	3.10	Kapri		0.80
Baltā grāmata I	2.10	—	Jaunsaimnieks un velns		2.80
Baltā grāmata I un II		4.90	kā arī pārējo autoru darbi		
Nauda	1.60	2.20	visplašākā izvēlē.		
Piemini Latviju	0.30				

ŽURNĀLI

Latvju Zeltene Nr. 12 (krājumā arī Nr. 8—11)	0.70
Ceļa zīmes Nr. 8. (krājumā arī Nr. 4—7 ā $1.00)	1.20
Latvju Žurnāls Nr. 6 (krājumā arī Nr. 1—5) mēnesī	1.25
Latvju Sieviete Nr. 2. (krāj. arī Nr. 1) par 3 mēnešiem	2.00

Uzrādītās cenas Kanadas dol. Amerikai attiecīgās, apgādu noteiktās cenas Amerikas dol. Samaksu var piesūtīt ar čeku, Mon. Ord., skaidru naudu vai pastmarkās. Arī USA. Pasta izdevumiem lūdzam pievienot 5% no pasūtinājuma vērtības, bet ne mazāk kā 10c. (549)

ARTURA ĶĪVIŠA GRĀMATNĪCA
HURDMANS BRIDGE, BOX 163, OTTAWA, ONT., CANADA

MĀJSAIMNIEKU IEVĒRĪBAI!

Installē visāda veida eļļas apkures ierīces (burnerus), silta gaisa un ūdens apkuri, kā arī gāzes un ūdensvadus ierīko un labo.

GARANTĒTS DARBS — ZEMAS CENAS — ILGGADĪGA PRAKSE
ĀDOLFS LAGŪNS
964A Bathurst St., Toronto, Ont., tel. ME 6583

MĒS RUNĀJAM LATVISKI —
HASHMALL APTIEKA
Pēc receptēm izgatavo visādas zāles un sūta arī uz Eiropu
Informāciju sniedzam par brīvu
TEL. EM 4-3165 315 DUNDAS W, TORONTO
(459)

S. HEIFETZ, NOTARY PUBLIC
143 Queen St., W., Toronto, tel. PL 6451
Vecākais ceļojumu un notāriāta birojs Kanadā — 35 gadu pieredze. Pieredze immigrantu lietu kārtošanā, notāriālu dokumentu, Kanadas pavalstniecības, vīzu un dokumentu tulkojumu lietas. Runā krieviski, vāciski, latviski (234)

Darba iespējas
pret labu atlīdzību var pieteikt
ALEKSANDRA KĀNBERGA
rakstu un dažādu pakalpojumu birojā,
596 Sherbourne St., Toronto.
Telef. RA 7149. (546)

Montreāliešu ievērībai!
FOTO STUDIJA
OSKARS ASMENIS
1248 Mackay St., Apt. 1
Montreal, P. Q. Pilsētas centrā.
Tel. WE 5543.
Grupu uzņēmumi. Portrejas. Dokumentu foto kopijas. Foto pasēm. Foto-amatieri, nodāvdiet savas filmas attīstīšanai, kopējumiem vai palielinājumiem. (388)

Dr. H. SCHLEIFER
bijušais Vīnes hospitāļu ārsts ar ilggadīgu praksi
PIEŅEM TAGAD
583 Bathurst St., Toronto,
Tel. RA 6210 (294
Runā vāciski un angliski

DR. PĒTERIS MORĶIS
Dentists un ārsts zobu slimībās.
1082 Bloor St. W.
uz austrumiem no Dufferin St.
Tel. OL 4451, Toronto 4, Ont.

Dr. J. ABRAHAMSEN
Dipl. Oslo Norvēģijā un Vircburgā Vācijā,
372 A Queen St. W. virs
Horseshoe Tavern pie Spadina Ave
Tel. WA 9354 Toronto (30)

FRANK VASS, B.A.

ADVOKĀTS — NOTARS
455 Spadina Ave, Apt., 403
Toronto, Ont
COLLEGE un Spadina ielu stūrī
Tel. birojā — KI 4989,
dzīvoklī — MI 9352
(169)

I.O.F. SLIMO KASE
maksā
slimnīcas
operācijas
ārsta vizītes
plus
slimības pabalstu
VALDEMĀRS BEBRIS
RO 4820
Toronto (468)

LUNA

FOTO STUDIJA
984 Dundas St., West, Toronto
Tel.: ME 8967 vai LL7907

Ziedojiet tikai nedaudzas minūtes dienā, lai sarakstīšanās veidā iemācītos
STENOGRAFIJU
un rastu labākas darba iespējas. Rakstīt E. Dunkelim, 4303 W. Potomac Avenue, Chicago 51, Illinois, U.S.A. (545)

S. LOCĀNS
veic dažādus transporta darbus
TORONTO
LL 9053 (552)

LABO RADIO APARĀTUS
J. JAUNZEMS
17 Linden Str., Toronto, Ont.
Tel.: PR 2823, Toronto.
Zvanīt pēc pl. 6 vakarā.

Vecākā sieviete
vajadzīga pie 2-gadīga bērna un mājas darbiem.
Of. iesniegt š. āv. kant. Nr. 544

IZDODAMA neliela mēbelēta istaba 1 personai Toronto.
Zvanīt RA 9075. (556)

IZDODAMAS divas nemēbelētas istabas ar virtuvi.
Telef.: GE 8120, Toronto. (557)

IZDODAMAS divas nemēbelētas istabas, vārīšanas iespējas, ja vēlas, garāža (aiz High Park), Toronto. Tel.: MU 4963. (555)

IZDODAMAS divas nemēbelētas istabas 1. stāvā.
Telefons TR 1835, Toronto.
(558)

IZDODAMAS 2 kopējas istabas ar atsevišķu ieeju, ar vai bez mēbelēm. Zvanīt RA 0093, pēc pl. 6 vakarā. 360 Euclid Ave. (554)

IZDODAMA mēbelēta istaba latviešu mājā, 298 Pacifik Ave, Toronto. (543)

IZDODAMAS 2 nemēbelētas istabas, 54 King's Park Blvd, Toronto. (557)

IZDODAMA mēbelēta istaba ar virtuvi. Zvanīt LA 0237 (550)

BRUNO PURIŅŠ

PIEDĀVĀ BAGĀTĪGĀ IZVĒLĒ
NEKUSTAMUS ĪPAŠUMUS
TORONTO — NEW TORONTO
— MIMICO un ārpus Toronto

PĒRKOT — pārbaudiet mūsu pārdodamo māju sarakstu.
Zemas iemaksas. Izdevīgi nomaksas termiņi.

JOHN PENTURN & SON
Member the Toronto Real Eastate Board
890 EGLINTON AVE, W.
Tel. birojā: RE 0383, RU 1-0883. Tel. mājās (B. Puriņš) ME 2790

ŠIS NEDĒĻAS SPECIĀLPIEDĀVĀJUMI TAUTIEŠIEM:

$3.000.00 iemaksa 12½ akru liela augļu un sakņu farma ar 9 istabu māju, apm. 50 jūdžu no Toronto (starp Niagara Falls un Hamiltonu).

Viens no vērtīgākiem trimdas izdevumiem
ANNAS BRIGADERES
Pasaku lugas

MAIJA UN PAIJA LOLITAS BRĪNUMPUTNS
PRINCESE GUNDEGA UN KARALIS BRUSUBĀRDA
Grezns izdevums. 6 jaunas, nepublicētas, daudzkrāsainas
NIKLAVA STRUNKES ILLUSTRĀCIJAS
Ies. $4.25. Broš. $3.25 (548)

R. KRŪKLIŠA GRĀMATNĪCA
1201 E. GRAND RIVER AVE, E. LANSING, MICH., USA

MĀJAS PĒRKOT

SAVUS PAKALPOJUMUS SNIEDZ LATVISKI
Rolands Langenfelds
Tel. mājā KE 1286, birojā KE 7941
PIEDĀVĀJOT NEKUSTAMUS ĪPAŠUMUS
LIELĀ IZVĒLĒ
DAŽĀDOS TORONTO RAJONOS
PAR PIEEJAMĀM CENĀM UN IEMAKSĀM
PĀRLIECINIETIES
PAR PĀRDODAMAJĀM MĀJĀM VIETĒJOS
TORONTO ANGĻU LAIKRAKSTOS
K. VILES REAL ESTATE 1675 BLOOR St., W

«LATVIJAS AMERIKĀ» pārstāvji:

1. Daugavas Vanagu pārstāvība ASV un visas DV apvienības, nodaļu un kopas ASV un Kanadā.

2. ASV:

A. Augstums, 1634 N. Str., Lincoln, Nebr.
A. Bilmanis, 207 Channing St., N. E. Washington, D. C.
M. Blukis, c/o Mr. Knopfle, 626 Boehike St., Saginaw, Mich.,
Ed. Dobelis, 503 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
E. Dravenieks, 485 Nostrand Ave., Brooklyn 16, NY USA un Betlemes baznīcā, Brooklyn'ā pēc dievkalpojuma saiešanas zālē.
P. Bubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
Arvids Egliitis, 2123 - 24th Ave, So., Minneapolis, Minn. Tel. GE 7423.
J. Kājiņš, 600 Tremont St., Boston, Mass.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church Dalton, Minn.
R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1201 E. Grand River Ave, East-Lansing, Mich.
Jānis Lazdiņš 3710 N. Meridian St., Apt. 224, Indianapolis 8, Ind.
Jānis Miķelsons, 67, Mercolla St. Boston — Roxbury 19, Mass.
A. Ozoliņa, 1635 N. Orchard St., Chicago, Ill.
A. Punka, 1417, Park Road N.W. Apt. 4, Washington 10, D.C.
V. Puriņš, 1043 Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich.
J. Runiķis, 6226 20th Ave, N.E., Seattle 5, Wash.
Julijs Sakne, grāmatu un laikrakstu apgāds, 300, Second St. Liverpool, N. Y.
J. Sobojevskis, 2711 „W." St. Lincoln, Nebraska.
F. Smits, 19 Prospect Str., Poughkeepsie, N. Y. .....
J. Upesleja, 2518 N. 12th. Str., Milwaukee 6, Wiskonsin,
Miss Biruta Ziemiņa, 920 W. Lovell St., Kalamazoo, Mich.
T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton 7151 Euclid Rd. Cincinati 27, Ohio.
Rev. J. Turks, 1251. W. Lowell St. Kalamazoo, Mich.

3. KANADĀ:

I. Batraks, P. O. Box 1008 Sta. C. Toronto 3, On.
A. Birznieks, 911 Mac Rae St. Niagara Falls, Ont.
A. Cauka, Latviešu grāmatnīca, 1140 Richmond Str., London, Ont. Tāl. 3-8644 W.
„Daugavas Vanagu" grāmatnīcā, 123 Huron St., Toronto, Ont.
E. Jurševskis, 698 York St., Hamilton, Ont.
A. Kānbergs, Rakstu un darbu pakalpojumu birojā, 596 Sherbourn St. Toronto.
Vilis Kaljiņš, 21 Denison Rd. West, Weston, Ont. Tel. CHerry 1-2068 vai LNAK birojā, St. Andrew's Church, Tel. PRincess 1563.
A. Kalniņš, Muskoka Sanatorium P/O Muskoka, Ont.
V. Kopels, 609 Yong Str., Art Handicraft, Toronto, Tel. PR 4596
Marta Kuncāns, 47, Beulah Ave, Hamilton, Ont.
Arturs Kivitis, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.
L. Lidums 27 Wiley St., St. Catharines, Ont.
Puķu veikals „Lotus", 854 Bathurst St. Toronto, Tel. KE 3884
K. Skuja, 20 William St., W, Waterloo, Ont.
Mrs. Leonija Ozolkalne, 480 E. 6th Ave., Vancouver, B.C.
V. Teteris, 87 Lebel Ave, Apt 2, Kirkland Lake, Ont.
V. Ziedīņš, Latviešu grāmatnīcā, 92 Morse St., Toronto, Ont.
Otto Zilkalns, 6745 Cote St., Lac Rd. Apt. 3. Montreal.

4. Vācijā
„Ulubele" jauniešu žurnāls, (13b) Murnau/Obb. Postfach 19.
Abonēšanas maksa: 1 mēn.: DM 3.- 3 mēn.: DM14.-

5. Anglijā
Daugavas Vanagu Fonda grāmatnīca, 12 Queensborough Terrace London W2
Abonēšanas maksa: 1 mēnesis 7/- 3 mēnši 20/-

6. Francijā:
Madame K. Birzniece, 31 rue de Seine, Paris 6.
Abon. maksa. 1 mēn. 400 franki 3 mēn. 1000 franki

7. Dānijā:
Mr. K. Reitmanis, Box 292, Kobenhavn, Danmark.
Abon. maksa: 1 mēn.: 4,50 D. Kr.

8. Zviedrijā:
Mr. O. Sakārnis, „Latvju Vārds", Postbox 15079, Stockholm.
Abon. maksa: 1 mēn. 4 Zv. Kr.

9. Austrālijā:
DV A — A valde. Mr. A. Lauva, P. O. Camberwell North., Vic.
DV Sidnejas nodaļa, Mr. E. Lieškājis, 35 Robb St., Revesby, NSW.
Abon. maksa: 1 mēn. 8 šilingi.
Mr. E. Liepiņš, 6 Booreea ST. Lidcombe, Sydney, N. S.

10. Venecuelā:
Mr. J. Henkuzens, Urban. Michelenai S.— 14, Valencia.
Abon. maksa: trimstris 15,40 bol.

BAZNĪCAS ZIŅAS

ASV

Nujorkas latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojums 2. martā, pl. 3 p. p. Betlemes baznīcā. **Māc. R. Zariņš.** Pēc dievkalpojuma draudzes sapulce, kurā ievēlēs delegātus ALA's kongresam.

Bronksā Sv. Jāņa baznīcā dievkalpojums 9. martā, pl. 6 vak. **Māc. . Ozols.**

Nujorkas latviešu Ev.-Lut. dievkalpojums 9. martā, pl. 3 p. p. Betlemes baznīcā ar dievgaldu. **Māc. R. Zariņš.**

Port Vašingtonā dievkalpojums 2. martā, pl. 2 p. p. Pestītāja baznīcā,, 8 Franklin Ave. **Māc. F. Treus.**

DIEVKALPOJUMI KANADĀ
(LATVIEŠU EV.-LUT DRAUDZĒS)

Archibīskapa pārstāvis A. Skrodelis (14 1/2 Wentworth Str. So, Hamilton, Ont., Telef.: 70136). Laikā līdz 31. martam atradīsies ceļojumā pa Rietumkanadu: no 29. febr. līdz 12. martam apmeklēs Albertu (**Edmontona, Kalgagarija, Letbridže**); no 14.-18. martam **Vankuverā** un **Viktorijā**; vēl apmeklēs **Saskatūnu** un **Reginu**; atpakaļceļā **Port-Arturu**(23. martā), **Sault Ste Marie** (29. martā) u. citās vietās.

Prāv. A. Mitulis (367 Maryland Str. Winnipeg, Man.) **Vinipegā** 9. martā, pl. 4 p. p. Sv. Petera b.

Māc. V. Šēfers (659 Piccadilly Str. London, Ont.). **Londonā** 9. martā, pl. 4 pēc pusdienas Trīsvienības b.; **Niagara Falls** 2. martā, pl. 3 p. p., Pāvila b. Abās vietās Lielās lūdzamās dienas dievkalpojums ar dievgaldu. **Sv. Katerinā**, 16. martā, pl. 3 pp. Kristus b. dievk. **Londonā** 23. martā, pl. 4 pp. Trīsvienības baznīcā dievkalpojums. **Sarniā** 30. martā, pl. 2 pp., vietējā Ev.-Lut. baznīcā dievkalpojums ar dievgaldu.

Kristīti: Londonā 9. febr. Gutmanis, Gundega—Rita, Kārļa un Dainas, dzim. Celms m.: Sv. Katerinā 17. febr. Lazdiņš, Voldemārs—Kārlis, Gunāra un Hertas, dzim. Dalke d.

Laulāti: Sarnia 23. febr. Reinis, Carlis ar Rozīti Veroniku—Bertu.

Māc. E. Pavasars (1139 Cannon Str., E. Hamilton, Ont. t. 93410). **Hamiltonā** 2. martā, pl. 4 p. p. Kalpaka dienas dievkalpojums. 29. febr., pl. 7 vakarā Dāmu komitejas sanāksme 144 Bold Str. Jauniešus lūdz pieteikties iesvētīšanas mācībā līdz 1. martam.

Māc. A. Lūsis (50 Dewson Str. Toronto, Ont. t. LO 2510). **Toronto Sv. Jāņa b.** 9. martā, pl. 2 pp.

Pulkveža Oskara Kalpaka un viņa cīnītāju piemiņas dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā notiks sestdien 1. martā, pl. 6,30 vak.

Māc. A. Čops (118 Isabella Str. Toronto, Ont t. MI 1873; baznīcā PR 1563). **Toronto Sv. Andreja** b. 2. martā, pl. 4 p. p.

Māc. E. Caune (11010-109 Ave Bl. B. S 13 Edmonton, Alta). **Kalgarijā** 1. martā, **Letbridžē** 2. martā; **Edmontonā** 9. martā Sv. Jāņa b. Edmontonā kristīta Ilga Viola Šņepsts, Jāņa un Mirdzas m.

Māc. A. Gaudiņš (4500 Grand Blvd. Montreal, Que.) **Montreālā** 2. martā, pl. 4 p.p., Redemeer b., 285 Clarke Ave.

Māc. K. Avotiņš (1091 W. -8th Ave, Vancouver 9, B. C.). **Vankuverā**, 2. martā, pl. 5 p. p. Lielās lūdzamās dienas un pulkv. Kalpaka dievkalpojums ar sv. vakarēdienu Redeemer lut. b.; 16. martā, pl. 5 p.p.; **Viktorijā**, 9 martā, pl. 5 p. p. ar dievgaldu Grace lut. b.

Māc. H. Kušils (39 King Str. Kirkland Lake, Ont.) **Kirkland Lake** 2. martā pl. 2 p. p. plkv. Kalpaka piemiņas dievkalpojums (vīru koris J. Peniķa vadībā); svētdienas skola katru sestdienu no pl. 10-12.

Archibiskapa pārst. A. Skrodelis

Archibīskapa pārstāvja A. Skrodeļa viesošanās Albertas provincē Kanadā

Kalgarija: 1. martā vakara dievkalpojums (sprediķis); pēc dievkalpojuma plkv. Kalpaka vakars; pēc akta runa: „Centrālās organizācijas, biedrību un tautiešu uzdevumi latviskā garā un kultūras saglabāšana, visu organizāciju sadarbība, draudžu uzdevumi, b-cas sadarbība ar laicīgām organizācijām; iespiesta vārda — laikrakstu un žurnālu — nozīme un misija un trimdas saimes attiecības pret to"; 4. un 5. martā māju apmeklējumi un apspriedes.

Letbridže: 2. martā dievkalpojums (sprediķis); pēc dievkalp. draudzes vakars ar tēju, un runa par draudžu un latviešu saimes uzdevumiem u. t. t.; 3. martā — izbraukums kalnos, tautiešu apmeklējums raktuvēs.

Edmontona: 6. martā — Veltas Tomas vakars; dziesmas, deklamācijas un A. Skrodeļa referāts par dzejnieci Veltu Tomu; 7. martā māju apmeklējumi; 8. martā izbraukums pie John Jones tēva (biedrības Imanta, draudzes pādstāvji, dzejnieve V. Toma un A. Skrodelis); 9. martā pl. 4 p.p. dievk. Edmontonas latv. Jāņa draudzē (sprediķis un kristības); pl. 5,30 p. p. plkv. Kalpaka vakars, tēja un A. Skrodeļa runa par pašreizējās dzīves problēmām; 10. martā sēdes un apspriedes; 11.-12. martā tautiešu ģimeņu apmeklējumi.

TORONTO BAPTISTU dievkalpojums svētdien, 2. martā, pl. 17, Walmer Road baptistu baznīcas telpās. Piektdienās pl. 20, lūgšanas stunda ar Bībeles studiju. **Māc. R Ekšteins.**

Hamiltonā Pāvila Ev.-Lut. draudzē dievkalpojums 2. martā, pl. 19.00 Svētdienas skola bērniem 2. martā, pl. 18.00.

Ciešanu laika dievkalpojumi notiks, sākot ar 7. martu piektdienās pl. 19,15; šo dievkalpojumu virstemats: Cilvēki ap Jēzu Viņa ciešanu ceļā.

Pavasara iesvētei jauniešus lūdz pieteikties līdz 15. martam pie māc. A. Voitkus draudzes kancelejā.

Miris: Alfreds Bedrītis.

Laikrakstam „LATVIJA AMERIKĀ"
123 HURON ST. TORONTO, ONT., CANADA.

ASV: DV Pārstāvība, 31—43 Steinway St., Long Island City 3, N.Y.

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu Latvija Amerikā .....

līdz..... uz..... mēnešiem uz šādu adresi:

Mr, Mrs, Miss .....

.....

.....

Pievienoju money orderi, ček u vai skaidrā naudā $.....

..... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

Pārstāvji ASV lūgti savus maksājumus avīzei kārtot
DV Pārstāvībai ASV.

NOTIKUMU DEGPUNKTĀ

PAR KO BALSOS SIEVIETES?

Vislielākā ietekme nākamajās valsts prezidenta vēlēšanās Savienotās Valstīs būs sievietēm, jo viņu skaits vēlēšanu vecumā ir lielāks par vīriešu skaitu tais pašos gados.

Pēc jaunākās statistikas sieviešu vēlēšanu vecumā ir pusotra miljona vairāk nekā vīriešu tais pašos gados. Sieviešu vēlēšanu vecumā pavisam ir 49.500.000, kas ir vairāk nekā Sav. Valstīs 1948. gadā vēlēšanās vispār piedalījušies pilsoņi. (48.000.000).

32 valstīs no 48 sieviešu vēlētāju skaits patlaban ir lielāks par vīriešu vēlētāju skaitu, no tā izriet, ka sievietēm būs noteicēja nozīme nākamā prezidenta ievēlēšanā.

22 miljoni līdzšinējo vēlētāju sevi ierindojot demokratos, 18 miljoni republikāņos, bet par ko balsos jaunie, vēl nebalsojušie un galvenais — sievietes?

Jauniešu skaits, kas līdz šim vēl nekad nav balsojuši, būs pavisam 9 miljoni liels, un viņu vairums ir sievietes.

Jauniešu noskaņojumu mēģinājis izdibināt Gilberta Jaunatnes pētīšanas institūts un rezultātus publicējis McCall's žurnālā. Noskaidrojies, ka šo jauniešu un viņu vecāku vairākums simpatizē demokratiem

64 nosimtes no jaunajām vēlētājām izsakās, ka viņu tēvi ir demokrati un 51 nosimte no jaunajām vēlētājām saka, ka viņu mātes vēlēs demokratu. To pašu saka 52 nosimtes jauno vēlētāju. No tā varētu secināt, ka demokratiem ir vairāk bērnu nekā republikāņiem. un ka meitu vecāki ir vairāk demokrati nekā dēlu vecāki.

Jauniešu vidū par republikāņiem esot izteikušies tikai 25—35 nosimtes.

Republikāņiem, saskaņā ar šo statistiku, tātad, nebūtu nekādas izredzes dabūt par prezidentu savu pārstāvi. Šai konstatējumā būtu tikai viens vienīgs izņēmums, proti, ja republikāņi par savu kandidātu izraudzītos ģenerāli Eizenhaueru. Ja tas notiktu, jaunatne balsotu par viņu, par spīti viņa republikāniskai etiķetei.

Uz jautājumu, ko jūs vēlētos redzēt par prezidentu, jaunatne atbildējusi šādi: par Eizenhaueru — sievietes 31.4 proc, vīrieši 39.2, par prezidentu Trūmenu attiecīgie skaitļi ir 17.0 proc. un 12,5 proc, par senātoru Robertu Taftu — 1.45 un 11.6 proc.

Šie skaitļi ir pamācīgi un norāda, ka personībai ir lielāks pievilkšanas spēks nekā partijai. Tie norāda arī uz to, ka patērētāju masa nosvēras vairāk uz demokratu pusi, kamēr ražotāji vairāk uz republikāņisko.

Prezidenta vēlēšanām ir milzu nozīme Sav. Valstīs, jo viņš vienīgais pārstāv nevis atsevišķu grupu, savrupējās intereses, bet visas nācijas intereses, un ASV satversmes rakstītāji gribējuši, lai šim amatam uzticētu lielu varu. H. V.

Nacionālās Operas solists Jānis Niedra dzied Toronto Royal Alexandra teātrī Masnē operas Manona de Grijē tēva partiju

IGAUNIJAS VALSTS SVĒTKI

Pag. svētdien igauņi visā pasaulē atzīmēja savas valsts neatkarības pasludināšanas 34. gada dienu. Igauņu kolonija Toroto pulcējās Masija Namā, aizņemot šai milzu zālē visas 2600 vietas, no pirmās līdz pēdējai, kas liecināja ne vien par igauņu lielo skaitu šai pilsētā, bet arī par viņu ciešo turēšanos pie savām tradicijām un pie sava nacionālā pašlepnuma.

Svinības ievadīja Toronto igauņu 60 vīru stiprais koris ar Anglijas himnu, kur pirmoreiz izdevās dzirdēt vārdus God save the Queen, pie kam nevainojamā dikcijā. Šķiet, skaitliski tik spēcīga vīru koŗa Jaunajā kontinentā vēl pārējiem baltiešiem nav. Pēc apsveikuma vārdiem, ko teica Toronto igauņu biedrības priekšnieks A. Luitsalu, koris nodziedāja divi dziesmas — A. Kappa un K. Turnpu — kas izskanēja it kā uz tumša, mierīga fona sniegts vēstījums. Otrā dziesma bija maigākas faktūras. Dziesmai sekoja K. Soodora skandētās B. Kangro Februāŗa vārsmas, kas glaimoja klausītāja dzirdei ar savu skaisto patskaņu svītu.

M. Soodores vadītais Toronto igauņu jauktais koris — viss melnā tērpies — kas atkal lieku reizi norāda, ka šī krāsa Igaunijas karogā nav nejaušība, ļoti disciplinēti nodziedāja M. Harmas Veel kaitse un M. Saara Oh kodumaa.

Igaunijas bij. tieslietu ministrs J. Muellers sniedza plašu vēsturisku pārskatu par neatkarīgās Igaunijas tapšanu. Helmi Betleme, tīksmināja ar savu skaisto soprānu Kasemetsa dziesmā un ārijā no Aavas operas Vukerlased.

Apsveikumus teica Igaunijas konsuls J. Markuss, Toronto pilsētas galvas uzdevumā Fords Brends, Latvijas ģenerālkonsuls R. Braisons, kas, uzejot skatuvē, nostājās „miera stājā" godinādams ar skaļu sveicienu Igaunijas karogu, ar ko vien jau izpelnījās atzinīgus applausus, lai tad izteiksmīgā un sirsnīgā runā pieskartos abu zemju — māsu liktenim un izteiktu pārliecību, ka abas tautas, plecu pie pleca atgūs savu neatkarību, novēlot, lai baltiskā brālība būtu allaž stingra un vērīga. Latvijas ģenerālkonsulam sekoja Lietuvas ģenerālkonsula Dr. Gilisa sveiciens, kam savukārt sekoja krāšņos nacionālos tērpos tērptie Kasemetes jauktā koŗa koristi ar divi dziesmām.

Noslēgumā skauti uzveda patriotisku inscenējumu, kuŗā tēlota Igaunijas vēsture un atgādināts, ka Igaunija paļaujas uz savu jauniešu uzticību.

Sarīkojums bija ļoti labi noorganizēts. Karogu ienesot sarīkojuma vadītājs visus lūdz piecelties, ikviena kustība — vienalga, vai tie bija koristi vai karogneši, skauti vai gaidas priekšnesuma laikā — kustējās kopsolī, kas radīja iespaidu, ka visiem igauņiem šai štundā, savu valsti godinot, ir viena grība un viens ritms.

Mūsu kaimiņi un draugi, igauņi trimdā paturējuši to pašu stāju un to pašu disciplīnu, kas viņiem allaž bijusi tik raksturīga kopš pašām neatkarības izcīnīšanas dienām. Tādēļ vēlreiz: Elagu Eesti!

H. V.

Indijā stāvoklis bez pārmaiņām

Ņudelhija. — Lielu vairākumu Indijas parlamentā arī nule notikušajās vēlēšanās ieguvusi premjēra Nēru vadītā kongresa partija. Kā pašu indiešu politiķi, tā arī ārvalstu diplomātiskā korpusa locekļi atzīst, ka iespaidīgais vairākums Nēru valdībai nodrošina iecerēto plānu netraucētu īstenošanu. Rietumu prese diezgan vienprātīgi komentē vēlēšanu iznākumu, spriežot, ka ārpolitikā Indija turpinās savu nesen pasākto laipošanu starp Rietumiem un Austrumiem.

Dr. Arnolds Valters, Toronto Karaliskās Konservātorijas Senioru skolas direktors un Operas ansambļa vadītājs

(Sk. rakstu 6. lpp.)

DAŽOS VĀRDOS

Civilo lietu nodaļa atvērta ģen. Ridžveja stābā. Jaunā nodaļa vispirms palīdzēs atjaunot Dienvidkorejas saimniecību.

o

Parikutinas vulkāns Meksikā deviņi gadi nepārtraukti darbojies. Kalns deviņos gados sasniedzis 1200 pēdu izvirdumu augstumu.

o

Par franču pretestības kustības locekļu nodošanu Hitlera slepenajai policijai Otrā Pasaules kaŗā ar nāves sodu sodīti divi francūži — abi komūnisti.

o

Pēc piedalīšaās kaŗala bērēs un tikšanās ar britu kopvalsts vadību Ņujorkā ieradies Jaunzēlandes premjērs Sidnejs Holands.

*

Slēgt uz nenoteiktu laiku viesnīcas, skolas, baznīcas, restorānus, naktsklubus un citas sabiedriskas vietas pavēlējušas Ziemeļaustrijas pašvaldības, lai mēģinātu apturēt lopu mutes un nagu sērgu, kas vēršas arvien plašumā.

o

Neapolē šī mēneša beigās sagaida vairākas amerikāņu strūklidmašīnas, kas nāk no Korejas kaujas laukiem, kur tās izmēģinātas praksē. Itāliešu gaisa spēki tās izlietās savu lidotāju apmācībām.

o

Atlikt streika sākumu par vienu mēnesi nolēmusi Savienoto Valstu tēraudrūpniecības strādnieku arodbiedrība, lai dotu laiku algu stabilizēšanas pārvaldei izstrādāt jaunus kompromisa noteikumus.

o

23.500 vāciešu iesnieguši Rietumberlīnes pilsētas pašvaldībai lūgumus, prasot viņiem atlīdzināt zaudējumus, kurus tiem radījusi nacistu valdība un kuŗu kopsumma sasniedz 9 milj. vācu marku vai apm. 2.160.000 dolaru.

*

ASV Aizsardzības departaments nolēmis iesaukt armijā 335 zobārstus aprīlī un 175 maijā. Daļa to starpā ir tādu, kam vēl nav pabeigta augstskolas izglītība. Tie varēs pabeigt savu izglītošanos uz armijas rēķina.

*

Ceļā no Dakas uz Kalkutu lidmašīnā vieglu sirds lēkmi pārcietis 75 g. v. Aga Chans. Teiksmainais Ismailijas moslemiešu garīgais vadonis ceļo, lai apmeklētu Pakistanu un Indiju. Saskaņā ar pēkšņo sirdslēkmi pagaidām visas pieņemšanas atceltas.

o

Protestēdams pret cenu paaugstinājumu britu tērauda ražojumiem, demisionējis Anglijas Dzelzs un Tērauda rūpnicu savienības vadītājs Džems Linsejs Hardijs. Savu atteikšanos viņš paziņojis karaliskās valdības apgādes ministram, paša čerčila znotam Denkenam Sendijam.

o

Savu lidotāju apmācībām praksē Grieķija un Turcija tikko saņēmusi pavisam 16 amerikāņu strūkllidmašīnu tipa iznīcinātājus un bumbvedējus, kā arī prāvāku daudzumu apmācības piederumu.

o

Par Savienoto Valstu vēstnieku Francijā prezidents Trūmens iecēlis līdzšinējo ASV vēstnieku Itālijā Džemu Danu. Viņš pārņems ASV vēstniecību Parīzē no Deividа Brusa, kas 1. aprilī kļūst valsts sekretāra Ečesona vietnieks aizejošā Džema Veba vietā. 61 g. v. vēstnieks Dans strādā ASV Valsts Departamentā no 1919. g.

*

Jaunu uzbrukumu čerčilam britu apakšnamā gatavo strādnieku partija, par ieganstiem izmantojot ziņas, kas iegūtas par britu premjēra vienošanos Baltajā Namā Vašingtonā. Etlija viņi čerčilam uzbrukšot visasāk par to, ka viņš apsolījis Trūmenam pilnīgu britu atbalstu, ja, izjūkot pamiera sarunām Korejā, sabiedrotie vērsīsies pret sarkano Ķīnu. Opozicija gatavojas gāzt Čerčila valdību.

o

Apvienotu un vienai vadībai pakļautu pretgaisa aizsardzības sistēma visai Eiropai ierosina Rietumvācijas valdība. Vācieši norāda, ka pie pašreizējiem lidmašīnu ātrumiem valstu robežām neesot nekādas nozīmes, veidojot aizsardzību pret uzlidojumiem no gaisa. Aizsardzības panākumi būšot daudz efektīgāki, ja Eiropu aizsargāšot kā vienu vienību. Arī izdevumi aizsardzības tīkla noorganizēšanai būšot ievērojami mazāki.

Toronto skautiem gada svētki

72. Rīgas skautu vienības krusttēvu pienākumus uzņēmusies Daugavas Vanagu Toronto vienība, kas savas telpas atvēlējusi skautu nodarbībām un mazākiem sarīkojumiem. Šeit arī ik svētdienas sapulcējas pirpo zēnu bars, kas v. v. Pēteŗa Plauža un Vold. Bembera vadībā vingrinās visās skautu mākās un gudrībās. Mazskauti, kuŗu pulciņš no 5 zēniem gada laikā pieaudzis līdz 15, vienības priekšnieka vad. Kārkliņa uzraudzībā savukārt sanāk Sv. Andreja baznīcas telpās, jo tā skautu nodarbības iespējams apvienot ar svētdienas skolas apmeklējumu.

Aiztecējušā darbības gadā skauti uzrādījuši lielu enerģiju un rosību, īpaši brašie roveŗi, kas piedalījušies vairākās nedēļas noga les nometnēs. Ziemsvētkos ar eglīti un dāvanām apciemojuši daudzbērnu latviešu ģimenes, bet septembŗa sākumā Kanadas roveŗu sagaitā, Zilā ezera skautu rezervātā, dažādās atjautības sacensībās lielajā konkurencē izcīnījuši 11 pirmās, 7 otrās un 5 trešās vietas. Šis mūsu roveŗu panākums ievirzījis tos visu kanadiešu un pārējo tautību skautu uzmanību degpunktā, tā teicami propagandējot savu tautu un zemi, nostādot to par priekšzīmi plašajā draugu saimē. Latviešu roveŗi piedalījušies arī princeses Elizabetes sagaidīšanā Toronto, kur veikuši policijas palīgdienestu, tāpat ar labiem panākumiem vākuši līdzekļus tradicionālajā „ābolu dienā".

Savās sanāksmēs mītnes vakaros un citos sarīkojumos skauti galveno vērību piešķir dzimtenes mācībai — visas nodarbības notiek tikai latviešu valodā, un latviešu valoda, vēsture un ģeogrāfija ir iepīta visu atjautību, mācību un rotaļu pamatā. Lielajiem skautiem jāmaksā pat 5 centi par katru izteicienu svešā valodā nodarbību laikā, un šis veikli izdomātais sods ļoti sekmīgi palīdz atradināties no daža laba žargona vārda un nelatviska izteiciena.

18. novembrī skautu vienība saņēma savu karogu, ko tiem dāvināja I. Vidnera kundze, bet 2. decembrī ģenerālkonsuls Braisons pasniedza skautiem Anglijas un Kanadas skautu karogu.

Latviešu skauti savās nodarbībās un iekšējā sadzīvē ir pilnīgi patstāvīgi un neatkarīgi no kanadiešiem: tie valkā gan Kanadas skautu formas tērpu, bet visas zīmotnes tiem ir latviešu, tāpat arī kaklauts un uzlēcošas saules zīme. Pašreiz skauti cītīgi gatavojas jau nākošās vasaras nodarbībām, kad paredzēta liela nometne, kas līdzekļu trūkumu dēļ, diemēl, izjuka pag. vasarā. Skauti tomēr cer, ka šoreiz ar krusttēvu, Vecāku padomes un labvēļu palīdzību izdosies īstenot šo jauko paražu, kas dauzdziem zēniem dos iespēju aizvadīt vairākas dienas veselīgā darbā un atpūtā.

Tāpat arī skauti un roveŗi cer, ka viņu gada svētku sarīkojumu apciemos liels tautiešu pulks, lai iepazītos ar skautu stāju un viņu interesantajiem priekšnesumiem.

Šai vakarā svinīgo solījumu dos arī pirmie mazskauti — zēni no 8-12 gadiem, kas pēc tam saņems kaklautu.

Prāv. A. Grosbergs — archibīskapa pārstāvis Austrālijā

Latvijas arhibiskaps Dr. T. Grīnbergs par latviešu Ev.-Lut. baznīcas pārstāvi Austrālijā ar š. g. 1. februāri iecēlis prāvestu Arnoldu Grosbachu, kas Austrālijā ieceļojis 1950. g. un kopš 1951. gada vada Melburnas latviešu draudzi.

Prāv. A. Grosbachs dzimis 1909. gada 31. maijā Rīgā. No 1928. - 1933. g. studējis Latvijas Universitātes teoloģijas fakultātē, kuŗu beidzot, 1933. gadā ordinēts par mācītāju. Adjunkta laiku kalpojis Jelgavā pie prāv. J. Ķullīša. 1934. gadā iecelts par mācītāju Ventspils Ev.-Lut. draudzē. 1941. gada martā Baznīcas virsvalde Gr. iecel par Piltenes iecirkņa prāvestu, kādā amatā Gr. paliek līdz Latvijas atstāšanai 1944. g. oktobrī, kad viņš zvejnieka laivā dodas uz Zviedriju. Līdz 1946. g. rudenim prāv. Grosbachs ir Stokholmas latv. draudzes mācītājs, bet tad to aicina uz Dāniju, kur tam jāaprūpē dažādās nometnēs izkaisītie latviešu bēgļi. Ar otro Dānijas latviešu transportu prāv. Grosbachs ierodas Austrālijā 1950. gada beigās.

Vakovas Verikaitis, Konservātorijas audzēknis, dzied Konserv. operā

(Sk. rakstu 6. lpp.)

INGRIDAS VĪKSNAS ROMĀNS — MUMS JĀBRIEN JŪRĀ

(Pārnesums no 6. lpp.)

Jelgavas krišanas un degšanas tēlojums, ko pastāsta kāds leģionārs. Tas ir neskaidrs, juceklīgs, kādi palaikam mēdz būt ciņu dalībnieku stāsti, kas notikumu tver tikai nejaušos, nesakarīgos fragmentos, bet uzrakstīts neparasti dzīvi un pārliecinoši, sevišķi tēlojot izlūku patruļu degošajās ielās, vai nakts sardzi sagrautajā stacijā. Spilgti attēlots arī krievu Sarkanās bultas bandītu iebrukums bēgļiem pārpildītajās mājās, žīda meklēšana un izvešana cauri vācu posteņiem; noskaņīga ir romāna pēdējā nodaļa, kur aprakstīta bēgļu kāpšana laivā u. c.

Ne bez siltas iejūtas, tomēr ne gluži tik iespaidīgi padevusies romāna „sentimentālā" daļa — Dagnijas atvadīšanās no dzimtas mājām Biržgrāļiem, mīlestības ainas ar kurelieti Juri Deksni. Gleznas fons ir pārāk kontrastains un skaļš. Savā ziņā ir dabiski, ka varoņu personīgie pārdzīvojumi kļūst nenozīmīgi un iekūst baiso notikumu un vispārīgo ciešanu straumē. Bez tam, sīkāks raksturu veidojums, bez komplicētākas fābulas grūti iespējams. Totiesu spilgti uzmestas blakus personas: „kundze" — kāda Jelgavas teātŗa aktrise, kas dzīvo senās godības atcerēs un nevēlas nekā zināt par to, kas notiek apkārt, interesanti iezīmējas „posta dzeguze" Žanis, kas nemitīgi boja citu bēgļu garastāvokli ar pārmērīgi pesimistiskām piezīmēm. Šajā pateicīgajā tipā pamestas neizmantotas daudzas iespējas. Atmiņā iespiežas padzīvojušais partizāns pilsētas galva Skara, krievu bandītu plintnieces un mongoļu viepļi, sadistiskais, nīgrais vecais vācu virsnieks, kas vervē ļaudis Jūrkalna lidlauku celšanai. Mežirbju saimniece, kuŗas vīru aizved bandīti un kuŗa izvada bēgļus uz laivām, teikdama: „Lai Dievs jums palīdz, mūs nu viņš ir atstājis."

Konspirātori un braucienu organizētāji Kapteinis, Fredis u. c. raksturoti diezgan iezīmīgi. Tomēr viņu komplicētākie raksturi lasītājam pilnīgi neatklājas.

Romāna valoda ir lietišķa un tieša. Reālistiska, bez tieksmēm uz stilizēšanu. Ingrida Vīksna prot droši tuvoties lietas kodolam bez aplinkiem un liekvārdības. Var nojaust, ka aprakstāmās situācijas viņa dzīvi un skaidri redz savā iztēlē, un tas ir priekšnoteikums prozātora darbā. Dialogus, kuŗos nereti jāiestrādā publicistisks balasts, Vīksna veic diezgan neizmeklēti, bet sparīgi un prot „sakurināt tempu". Kareivju žargons lietots piesardzīgi, nepārspīlējot.

Visumā jaunā rakstniece, kas līdz šim ar prozu tikpat kā nebija nodarbojusies, jāapsveic ar negaidītu sasniegumu, iespaidīgu un saistošu romānu.

JAUNĀ ADRESE

MŪSU SPIESTUVEI AR 1. MARTU

384 King St., W, Toronto

TĀLR. EM 4-7957

DAINA PRESS Ltd.

CEĻI UN APVĀRŠŅI

(No vecā kaŗa kalpa pasakām)

Tie bija šauri un pazemīgi ceļi. Ziemā tos bieži izdzēsa puteņi, bet saulei atspīdot, pietika viena kumeļa skrējiena un pāri bāli zilganiem kupenu viļņiem pasaulē atkal aiztecēja divas sudraba sliedes.

Vasarā starp kājinieku iemīto taciņu, ratu ēzēm un pakavu pēdām rasoja smilgas un šķilās zelta vasku pienenes. Gājējiem un braucējiem bija bieži jāpaskŗ nolīkušas rudzu vārpas, kas apmulsināja acis ar saldu un smaržīgu auglības dūmaku, vai arī iemeta klēpī jau smagus un nobriedušus graudus.

Bet pavasaŗos un rudeņos, kad atvērās zemes un padebešu avoti, šie ceļi tapa grūti un smagi kā cilvēku mūži, kam atņemta mīlestība. Un tomēr vientuļš gājējs naktī vēlu atgriezdamies mājās, brīnīdamies apstājās pie ratu sliedē sakrājušās ūdens lāmas un raudzījās, ka mūžīgā un neizdibināmā bezgalības mikla ar savām saulu un zvaigžņu mirguļu pasaulēm bija pēkšņi nokritusi pie viņa kājām. Tie bija šauri un pazemīgi ceļi . . .

Tie bija skaidri un dziļi apvāršņi.

Tur ziemas rītos pār aizsnigušiem egļu robiem atvērās no ugunīgiem staru kokiem cirsti debesu vārti un rāma cauri tiem izgāja diena ar mūžīgo gaismas ziedētāju — saules puķi rokā.

Vasarā apvāršņu malas iegrima zaļā mežu vainagā, un ikviena vissīkākā zemes dzīvība dzirdēja pati savas dziesmas atbalsi skanam no zilā uz baltiem mākoņu stabiem uzceltā pasaules jumta.

Bet rudens vakarā, kad pāri rugājiem jau gūlās palsas salnas ēnas, viena vienīga gāju putnu rinda, saulrieta pēdējā spozmē izgaisdama, aiznesa sev līdz vairāk traģiskajai zūdamībai novēlētā skaistuma, kā visu cēlo cilvēku vārdos uzrakstītie mūži.

Tie bija skaidri un dziļi apvāršņi.

Tagad aiz mana loga ir nomests melns asfalta krusts. Kur viņš sākas un kur beidzas — nezinu. Vienmēr vēl es skatos, vai pa šo ceļu krustu nenāks kāds cilvēks. Varbūt kāds pavisam apsirmis vecītis, dzeltenu paegļa bozīti cilādams un ik pārsoļi no apdrupušas pīpītes izpukšķinādams zilu dūmu gredzenu. Varbūt kāda māmiņa ar grāvjmalā salasītām un rūpīgi nezdodziņā ievīstītām tējas zālītēm.

Bet nenāk nekas.

Tikai zilas, zaļas, melnas un pelēkas metalla kārbas rūkdamas un laiku pazaudējušas aizšaujas pa melno asfaltu.

Dzīvība, kas ieslēgta viņās, ir sarukusi un tapusi tikpat bezdvēseliga kā skārds. Tā ir tukša un mirusi lieta dzīvajai Dieva zemei un melnais atfalta ceļš ir viņas kapa krusts. Pēdējais cilvēks ir jau sen aizgājis.

Un nekā vairāk man nav, kur raudzīties, kā apvāršņi. Tie guļ uz kailiem pauguriem un skābarības torņiem. Retam kur paceļas kāda vientuļa, vēju apskaldēta koka galotne. Debesis ir cietas un plikas — bez atbalss. Bet tāds top viss, kam Dievs atņem dvēseles gaismu un mīlestību . . Varbūt arī manas paša acis.

Valentīns Pelēcis

Trīs faktori Latvijas patstāvībai

Pag. svētdien TLB Jaunatnes kursos runāja mag. iur. V. Upeslācis par Latvijas stāvokli pēc 2. Pasaules kaŗa. Referents vispirms īsi atstāstīja tagad jau vēsturiskus faktus par angļu un Pad. Savienības no vienas puses un par vācu un Pad. Sav. valdību sarunām un tirgošanos ar Baltijas valstu likteni no otras puses, kam šekoja Rībentropa un Molotova slepenā vienošanās par Latvijas atdošanu Pad. Savienībai. Ne tikai Latvijas pilsoņiem, bet arī valdības aprindām nebija pilnīgas skaidrības par šo noziedzīgo nolīgumu, kuŗa senelika ilgi uz sevi gaidīt. Tālāk runātājs attēloja notikumus, ko izraisīja sekojošais karš un arī min. līgums. Latvijas valsts piedzīvoja vairākkārtēju okupāciju, Latvijas valsts tiesību un saimnieciskās dzīves sagraušanu un nepieredzētu tautas postu izklīdinot to spaidu darbos, cietumos, emigrācijā.

Referāta otrā daļā, aplūkojot Latvijas tagadējo tiesisko stāvokli, V. U. konstatēja trīs svarīgus faktorus, kas ļauj Latvijas valstij pastāvēt tiesiski. Pirmais, kaut arī boļševiki ar skaļām izdarībām pasludināja Latvijas pievienošanu Pad. Savienībai, tomēr tā ir nelikumīga, jo tā nav notikusi saskaņā ar Latvijas satversmi, kas šādiem gadījumiem paredz tautas nobalsošanu; otrkārt, rietumu lielvalstis, piem., Amerikas Sav. Valstis, Anglija u. c. atzīst Latvijas valsts de iure, un trešais garants ir — latvju tautas daļa emigrācijā, kam pavērusies izdevība un pienākums cīnīties par Latvijas brīvības un neatkarības atjaunošanu.

Savas runas beigās referents aicināja jaunatni būt nomodā par latviešu tautas tradiciju un kultūras saglabāšanu, un satiksmē ar kanadiešiem un cittautiešiem drošī apgaismot patiesā Latvijas valsts situāciju un pašapzinīgi cīnīties par savas tautas godu un tās tiesībām.

T.

LPKDA

dalībniekus lūdz iesūtīt adreses priekšsēdim A. Blāķim, 1140 Jeniferg St. Madison, Wis, USA.